

**AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ  
KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA 9-10. ÉVFOLYAMÁNAK  
KÖZISMERETI KERETTANTERVE**

**Tantárgyak és óraszámok**

| Műveltségi terület                   | Tantárgy                              | Heti óraszám |              | 2 tanéves<br>óraszám |
|--------------------------------------|---------------------------------------|--------------|--------------|----------------------|
|                                      |                                       | 9. évfolyam  | 10. évfolyam |                      |
| Magyar nyelv és irodalom             | Magyar nyelv és irodalom              | 5            | 5            | 360                  |
| Idegen nyelv                         | Idegen nyelv                          | 2            | 2            | 144                  |
| Matematika                           | Matematika                            | 5            | 5            | 360                  |
| Történelem és állampolgári ismeretek | Állampolgári ismeretek                | 1            | 1            | 72                   |
| Természettudomány és földrajz        | Természettudomány                     | 3            | 3            | 216                  |
| Művészetek                           | Vizuális nevelés                      | 2            | 2            | 144                  |
| Technológia                          | Digitális kultúra                     | 2            | 2            | 144                  |
| Egyéb                                | Pályaorientáció                       | 1            | 1            | 72                   |
|                                      | Szakmai alapozó ismeretek             | 4            | 4            | 288                  |
| Testnevelés és egészségfejlesztés    | Testnevelés                           | 5            | 5            | 360                  |
|                                      | Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés) | 1            | 1            | 72                   |
| <b>Összesen</b>                      |                                       | <b>31</b>    | <b>31</b>    | <b>2232</b>          |
| <b>Szabadon tervezhető</b>           |                                       | <b>3</b>     | <b>3</b>     | <b>216</b>           |
| <b>Mindösszesen</b>                  |                                       | <b>34</b>    | <b>34</b>    | <b>2448</b>          |

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

## TANTERVI BEVEZETŐ

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült közismereti kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

### Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

### Célok és feladatok

Ebben a szakaszban – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó készségfejlesztő iskola 9-10. évfolyamain – az előzetes tudások megerősítése és tovább építése, alkalmazása, az önálló életvezetési technikák tudatos gyakorlása kerül a középpontba. A pedagógus feladata biztosítani az enyhe értelmi fogyatékos, alapfokú iskolai tanulmányaikat befejezett tanulók általános tudásának elmélyítését, illetve szinten tartását, a közismereti órákon a szociális kompetenciák fejlesztését, a személyes jártasságnak, a problémákkal való megbirkózás képességének erősítését célzó tanulási környezetet, a tevékenységközpontú tanulásszervezést. A képzés feladata elmélyíteni, kiegészíteni az alapfokú iskolában megszerzett általános műveltséget, feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói

tevékenységeket.

## **Fejlesztési területek – nevelési célok**

Az *erkölcsi nevelés* területén kialakul a szabálykövető magatartás érvényesítése; a mindennapi gyakorlatban az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik kötelességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

A *nemzeti öntudat, hazafias nevelés* segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezéseiben, a történelmi múlttal kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdesi ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt, elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Az *állampolgárságra, demokráciára nevelés* terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önérvényesítés intézményes lehetőségeit.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös

elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

*Önismeret és társas kultúra fejlesztése* területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énképe, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

*A családi életre nevelést* segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

*A testi és lelki egészségre nevelés* támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás fontosságára, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére, megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megőrzésére, társas

viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

*A felelősségvállalás másokért és önkéntesség területén* a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együtt érző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásrautaltságot.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létezéshez.

*A fenntarthatóságot és környezettudatosságot* segíti, ha a pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoskodásnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló élettel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megőrzésének igénye.

A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoskodásnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló élettel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megőrzésének igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelezettségek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és távolabbi környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

*A pályaorientáció területén* a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerőpiaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

*A gazdasági és pénzügyi nevelés* folyamatában kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrautaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

*A médiatudatosságra nevelés* különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában, használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, mérlegelő beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészíti a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

*A tanulás tanítása* terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerőpiaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

## **Kulcskompetenciák**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak is fel kell készülniük a munkavállalásra, a változások kezelésére és a későbbi tanulásra is. Kompetenciákkal a társadalmi integráció, az önálló életvezetés és a felnőttkori munkaerőpiaci helytállás érdekében nekik is rendelkezniük kell. A valamiben kompetens fiatal tudja, hogy adott esetben mit kell tennie; tudása van róla, képes azt megtenni; kialakult a megfelelő képessége, és meg is akarja tenni, mert megfelelő attitűddel rendelkezik. A kulcskompetencia különböző szintű kompetenciák rendszere – fejlesztésük egymásra épülő, tervezhető. Az alapkészségek kialakításához szükséges kompetenciák a jövőben való boldogulás várható igényei szerint kiegészülnek más olyan kompetenciákkal, amelyek a társadalomban való sikeres részvételhez, az egész életen át tartó tanuláshoz szükségesek. Ezek a kulcskompetenciák, amelyek nemcsak egyes tantárgyakhoz köthetőek. Kialakításuk, fejlesztésük a köznevelés feladataként az enyhe értelmi fogyatékos tanulókat nevelő-oktató intézményekben is elvárásként jelenik meg. Egy-egy terület fejlesztési feladatai valamennyi kompetenciát mozgósíthatják, illetve számos terület tartalmainak feldolgozása valamennyi kompetencia fejlesztésére hatással lehet. Az egyes területek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg a fejlesztési feladatok megvalósítása folyamán.

A Nat kulcskompetenciái nem tantárgyakhoz kötöttek, hanem tantárgyakon átívelve, horizontálisan jelennek meg a kerettantervben a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő adaptált formában. A Nat kulcskompetenciái az alábbi specifikumokat hordozzák az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében:

#### A tanulás kompetenciái

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

#### A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi és idegen nyelvi kompetenciák)

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátíttatása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelviileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Az idegen nyelvi kommunikáció mint kiemelt kompetenciaterület az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel. A hallási észlelés, a figyelem, az emlékezet fokozott fejlesztése mellett a célokat a tanulók szükségletei határozzák meg. A sikeres kommunikáció érdekében szükség van a nagyobb időkeretre, a folyamatos gyakorlásra, a játékos helyzetekben történő megvalósításra, a helyzetgyakorlatokra. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

#### A digitális kompetenciák

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a

digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

#### A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

#### A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulóknak gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

#### A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

#### Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

#### Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás

jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet. Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, fejlettsége az önálló munkavégzés és az együttműködés terén, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka. A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani – mind a gyógypedagógiai intézményi, mind az integrált nevelés szervezeti formák esetén – a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják ugyanakkor az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. A differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszereket, technikákat alkalmaz; egy-egy tanulási, nevelési helyzet, probléma megoldásához alternatívákat keres. Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget. A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. A feltárás eredményeire kell építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát. A kimeneti elvárásokat – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből kell levezetni. A fejlesztési, nevelési, oktatási, képzési rendszerben érvényesíthetők a következő jellemzők: (a) a nevelés mint kapcsolat, az értékek, a tudás, a cselekvési minták közvetlen cseréje; (b) az identitás és önismeret mint szocializációs cél; (c) párbeszéd, megoldáskeresés, értékelés, válogatás, mérlegelés, közvetlen megfigyelés, kipróbálás mint tipikus tevékenységek és (d) a kíváncsiság mint motiváció.

## ÁLLAMPOLGÁRI ISMERETEK

A tantárgy legfontosabb célja a tanulót felkészíteni a társadalom struktúrájában való eligazodásra, a közösségi környezet szervezeteinek, szabályainak megismerésére. A pedagógiai helyzetekben a tanuló tevékenység közben, szimulált helyzetekben ismeri meg a családi élethez, a munkavállaláshoz, a szabadidő eltöltéséhez kapcsolódó intézmények szerepét, feladatait, az állampolgári jogokat és kötelezettségeket, a demokratikus társadalmi intézményrendszert, a legfontosabb társadalmi, gazdasági és politikai szervezeteket.

Felismeri a felelősséget közösségi környezetének alakításában. Bővülnek ismeretei a mindennapi életvezetéshez kapcsolódó önérvényesítés lehetőségeiről, a segítségkérés formáiról.

A tantárgy segítséget nyújt az erkölcsi nevelés terén a közösségi életben való aktív részvételre és véleménynyilvánításra ösztönzésben, a társadalmi igazságosság felismertetésében és az ehhez kapcsolódó intézményrendszer igénybevételének bemutatásában.

Erősíti a nemzeti azonosságtudatot és a hazafias nevelést az ország irányításában, védelmében, a társadalmi béke megőrzésében szerepet vállaló intézmények működésének megismertetésével, a társadalmi tevékenységekben való aktív részvétel támogatásával.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti a közösség aktív tagjává válást, a környezet iránti figyelem fontosságának, a segítségnyújtás és segítségkérés lehetőségének felismerését. A gazdasági és pénzügyi nevelés területén a tanuló felkészül a pénzkezeléssel és gazdálkodással összefüggő intézményrendszer igénybevételére.

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 1. Társadalmi szabályok                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>20 óra |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 1. A közösségi együttélés szabályai, a szabálytudat erősítése.<br>2. A szociális attitűd, az együttműködés, a tolerancia megnyilvánulásai magatartásában. |                                |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                           |                                |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Jogok és kötelességek a társadalomban – az emberek együtt éléséhez szükséges normák megismertetése.</li> <li>2. Mindennapi ügyintéзések modellezése (a lebonyolításhoz kötődő kommunikációs és illemtani szabályok).</li> <li>3. Az ügyintézés alapvető faktorainak számbavétele (ügyintézési technikák lépésről-lépésre).</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog.</li> <li>2. A jog szerepe az emberek mindennapjaiban.</li> <li>3. Az emberi alapjogok.</li> <li>4. A gyermekek jogai, diákjogok.</li> <li>5. Hivatalos ügyeink (ügyintézés).</li> <li>6. Ügyintézés a világhálón.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Beszélgetés az iskola házirendjéről – a diákokat megillető jogok, a diákélethez kapcsolódó kötelességek.</li> <li>2. A gyermekek helyzete a világban – beszélgetés, adatgyűjtés különböző kontinensen élő gyermekek életéről, mindennapjaikról.</li> </ol> |                                                                                                                                                           |                                |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                 |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. A mindennapi élethez kötődő hivatalos ügyek intézéséhez szükséges információk gyűjtése.<br>4. Ügyintézési lehetőségek internetes felületről (egyszerűbb alkalmazások összegyűjtése).<br><br>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Erkölcsi érzék.</li> <li>2. Mérlegelő gondolkodás,</li> <li>3. Tolerancia, elfogadás.</li> <li>4. Beleérző képesség.</li> </ol> |                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Szokás, hagyomány, illem, erkölcs, jog, norma, normasértés, illemszabály, ügyintézés, internet. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                             |                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                    | <b>2. Állampolgári ismeretek</b>                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>28 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                              | 1. Állampolgári felelősség (az állampolgársághoz kapcsolódó ismeretek).<br>2. Az ismeretek gyakorlati alkalmazásának képessége.<br>3. Tájékozódási képesség helyi és országos társadalmi, közéleti szinten. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                             |                                         |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. A törvényhozó és végrehajtó hatalom feladatainak feltérképezése.<br>2. A tömegtájékoztatás jelentősége és eszközeinek megismerése.<br>3. Az információátadás torzulása a nyilvánosságban, a tény és a vélemény közötti különbségek meghatározása. |                                                                                                                                                                                                             |                                         |
| Fejlesztési ismeretek<br>1. Demokratikus alapelvek. Állampolgári jogok és kötelességek.<br>2. Magyarország politikai intézményei.<br>3. Az állam feladatai (a belső rend, közrend védelme – rendőrség, honvédelem, igazságszolgáltatás – ügyészség, bíróság,                      |                                                                                                                                                                                                             |                                         |

művelődésügy, köznevelés, egészségügyi ellátás).

4. A média és a nyilvánosság szerepe (televízió, rádió, internet).
5. A tömegtájékoztatáshoz kapcsolódó előnyök meghatározása.

#### Tanulói tevékenység

1. Információgyűjtés és csoportosítás az állampolgári jogok és kötelezettségek területén (jelölt, választás, pártok szerepe, képviselő).
2. Látogatás a Parlamentben, polgármesteri hivatalban.
3. Helyi önkormányzat, okmányiroda felkeresése, okmányok igénylésének gyakorlása, okmányok csoportosítása.
4. Szituációs játék (ügyintézés, tárgyalás, vita, sajtókonferencia, riportkészítés).
5. Híradó megtekintése – beszélgetés a tanulócsoport számára könnyen érthető hírekről.
6. Napi újságcikkekhez kapcsolódó szövegértési feladatok megoldása.
7. A közösségi portálokon való jelenlét – beszélgetés az alkalmazás előnyeiről és hátrányairól.
8. Kérdőívek, kérvények kitöltése.
9. Tablókészítés. Kooperatív technikák alkalmazása.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Merlegelő gondolkodás.
2. Kauzális gondolkodás.
3. Értékazonosulás, értékválasztás.

#### Fogalmak

Államforma, köztársaság, királyság, demokrácia, demokratikus alapelvek, jelölt, jelöltállítás, választás, párt, kormány, törvényszék, Parlament, híradó, média, vélemény, tény, közösségi portál, személyes adatok, állampolgári jogok és kötelezettségek, házasság, család, okmány, irat, űrlap, anyakönyv, igazolvány.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                           |                               |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 3. Pénzügyi és gazdasági kultúra                                                                                          | Javasolt<br>óraszám<br>24 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 1. A tudatos pénzhasználat – a pénzügyi kultúra fejlesztése.<br>2. Felelősségérzet a közvetlen környezet és a jövő iránt. |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                           |                               |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. A bevételek és kiadások modellezése havi lebontásban.<br>2. A pénz szerepe az emberek életében – historikus szemléletű tabló készítése.<br>3. Különböző fizetési módok modellezése.<br>4. A pénzromláshoz kapcsolódó adatok gyűjtése.<br>5. A hitel és a visszaadott kölcsön összegének összehasonlítása.                                                                            |                                                                                                                           |                               |
| Fejlesztési ismeretek<br>1. Állami bevételek (adók), állami kiadások (az állami intézmények fenntartása).<br>2. A jövedelem szerepe a családban (bevételek és kiadások, megtakarítás, hitel, rezsizsebpénz).<br>3. A pénz és formái (érme és bankjegy, virtuális pénz, bankkártya, árfolyam, infláció).<br>4. Pénzintézetek és tevékenységük (bank, biztosító, hitel, kamat, tőke).<br>5. Vállalkozói alapismeretek. |                                                                                                                           |                               |
| Tanulói tevékenység<br>1. A bevételtípusok megkülönböztetése, példákon keresztül (naplóvezetés).<br>2. A megtakarítás és hitel – egyszerű gyakorlati példákon keresztül.<br>3. Családi költségvetés készítése, a rezsiköltségek összehasonlítása a háztartás kiadásainak tükrében (statisztikai adatok gyűjtése, felhasználása, elemzése, következtetések levonása).                                                 |                                                                                                                           |                               |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 4. A magyar fizetőeszközhöz kötődő bankjegyek és érmék megkülönböztetése játékpénzek felhasználásával.<br>5. A különböző pénzek átváltása – a legegyszerűbb számítások szintjén.<br>6. A bankok szerepe az emberek életében – információgyűjtés a hitelről.<br>7. Vállalkozói formák számbavétele, a vállalkozás működésének összetevői – elemi információk gyűjtése a témában. |                                                                                                                                                                                                     |
| Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek. <ol style="list-style-type: none"> <li>mérlegelő gondolkodás,</li> <li>életvezetési képesség,</li> <li>problémamegoldó gondolkodás.</li> </ol>                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Jövedelem, bevétel, kiadás, megtakarítás, rezsi, hitel, zsebpénz, pénz,<br>bankjegy, érme, pénzromlás, biztosító, bank, bankkártya, hitel, részlet, törlesztés, árfolyam, kamat, tőke, vállalkozás. |

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos ciklus<br/>végén</b> | A tanuló <ol style="list-style-type: none"> <li>tájékozódik a hivatalos ügyintézés módjaiban, annak illetékes és korszerű formáiban,</li> <li>tud a világháló közösségi portáljain való részvétel lehetőségeiről,</li> <li>ismereteket szerez a jövedelem szerepéről az ember életvezetésének tükrében,</li> <li>fogalmi képet alkot a pénzről, a pénzintézetekről, azok tevékenységeiről; utóbbiak lehetséges szerepéről az életpálya felépítésének tükrében.</li> </ol> |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## DIGITÁLIS KULTÚRA

A digitális kultúra alapjainak gyakorlatorientált megismerése a tanulókat hozzásegíti a munkájukhoz, az életvitelük alakításához szükséges információk korszerű, gyors megszerzéséhez, feldolgozásához és alkalmazásához. A digitális kultúra tantárgy célja tudatosítani a digitális eszközök szerepét, fontosságát az élet különböző területein. Az önálló számítástechnikai produktum (pl. rajz, levél, névjegy stb.) létrehozásának élménye, az alkotás élményének biztosítása motiválja a tanulókat, a gyakorlat során egyre tudatosabban használják a digitális eszközöket. A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. A digitális eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulóknak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, – feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló digitális, információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, valamint célszerű ezeknek értő módon való megismerése, biztonságos, etikus alkalmazása. Az ismeretek elsajátítása során a tanulók megismerik és gyakorolják a digitális eszközök tudatos használatát, rajzos-szöveges dokumentumok létrehozását, átalakítását, formázását. Megismerik a hatékony, céltudatos információszerzést az internetről, információ küldését és fogadását csoportos kommunikációs eszközök segítségével, internetes portálok, szöveges és képi információforrások használatát, tanulmányi feladatokhoz kereső kérdések megfogalmazását. A tanulók képessé válnak adatgyűjtésekre – játék az adatokkal, csoportosítások, rendezések, összehasonlítások.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az önismeret és társas kultúra fejlesztésében az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. A médiatudatosság területén az digitális eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

| Témakör                                                                                                                                                                                                | 1. Számítógép alkalmazása                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br><br>100 óra |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-<br>fejlesztési céljai                                                                                                                                                           | 1. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.<br>2. A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben. |                                     |
|                                                                                                                                                                                                        | 3. Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása a világháló használatakor.                                                                              |                                     |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                               |                                     |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                               |                                     |
| 1. A balesetmegelőzés szabályainak betartása.                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                               |                                     |
| 2. Számítástechnikai eszközök kezelése.                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                               |                                     |
| 3. Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata.                                                                                                                    |                                                                                                                                                               |                                     |
| 4. A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.                                                                                                                                         |                                                                                                                                                               |                                     |
| 5. Szövegszerkesztési ismeretek.                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                               |                                     |
| 6. Hardver eszközök fajtái, jellemzői.                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                               |                                     |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                               |                                     |
| 1. Dokumentumkészítés.                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                               |                                     |
| 2. Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkennер, digitális fényképezőgép, modem, CD, DVD-lejátszó).                                                                                |                                                                                                                                                               |                                     |
| 3. Könyvtárhasználat, dokumentumismeret.                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                               |                                     |
| 4. A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.                                                                                                                       |                                                                                                                                                               |                                     |
| Tanulói tevékenység                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                               |                                     |
| 1. A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése.                                                                                                                                 |                                                                                                                                                               |                                     |
| 2. Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.                                                                                                                                  |                                                                                                                                                               |                                     |
| 3. Ikonok használata, egyszerű szöveg és rajzkészítés.                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                               |                                     |
| 4. Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                               |                                     |
| 5. Keresés kijelölt feladatra, dokumentum választása adott tantárgyi feladathoz, adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép). |                                                                                                                                                               |                                     |
| 6. Nyers szöveg formázása: önéletrajz, rövid hivatalos levél elkészítése (nyomtatása).                                                                                                                 |                                                                                                                                                               |                                     |
| 7. Levelezőprogram használata, levél küldése, fogadása, az udvariassági formulák ismerete és használata.                                                                                               |                                                                                                                                                               |                                     |
| 8. A számítógéphez csatolható eszközök használata.                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                               |                                     |
| 9. Ismerkedés a könyvtári nyilvántartás számítógépes adatbázisaival.                                                                                                                                   |                                                                                                                                                               |                                     |

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Érzékszervi megismerések.
2. Térbeli és időbeli tájékozódás.
3. Irányított, tartós, tudatos figyelem, emlékezet tartóssága, mobilizálása.
4. Problémamegoldó képesség.
5. Finommotorika, gyors, pontos, koordinált mozgásos reagálóképesség.

|                 |                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (szakkifejezések). |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------|

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | 2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám:<br>44 óra |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni.</li> <li>2. Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás.</li> <li>3. A világhálóról szerzett és az általa feltett információt mérlegelve, fenntartással, felelősséggel kezelni.</li> </ol> |                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szakszerű eszközhasználat.</li> <li>2. Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek.</li> <li>3. A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.</li> <li>4. Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamában.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
| <ol style="list-style-type: none"> <li>2. Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.</li> <li>3. A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.</li> <li>4. Káros szokások kialakulásának megelőzése.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A gép és a perifériák megfelelő használata.</li> <li>2. Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.</li> <li>3. Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.</li> <li>4. A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.</li> <li>5. Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség.</li> <li>2. Figyelem terjedelme, pontossága.</li> <li>3. Emlékezet mobilizálása.</li> <li>4. Szabályalkalmazás, szabálykövetés.</li> <li>5. Összefüggés-felismerés, algoritmikus, problémamegoldó gondolkodás.</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                             |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | A számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatos fogalmak (közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj).                                                                                                                                                                                 |                             |

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. képes a számítógépet biztonságosan, megfelelően működtetni,</li> <li>2. képes a megismert alkalmazásokat kis segítséggel, önállóan használni,</li> <li>3. képes célnak megfelelő produktumokat készíteni,</li> <li>4. értékeli a szövegszerkesztő program előnyeit, érzékeli a szerkesztőprogramok gyakorlati hasznosságát,</li> <li>5. képes saját és mások személyiségi, intim szféráját megvédeni,</li> <li>6. képes önkorlátozásra, a káros tartalmak kerülésére.</li> <li>7. ismeri és képes használni az iskolai és a lakóhelyi könyvtár állományait, és egyéb szolgáltatásait,</li> <li>8. ismeri és tudatosan használja a számítógép káros hatását csökkentő egyszerű mozgásgyakorlatokat.</li> </ol> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## IDEGEN NYELV

A tantárgy tanítása során az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a négy nyelvi készség közül a hallás utáni értésen és a beszédfejlesztésen van a hangsúly. Az írást és az olvasást a tanuló nem csak a hallás után tanultak megerősítésére használja, hanem megismer néhány egyszerű szövegfajtát is (jelentkezési lap, űrlap, rövid e-mail). Az idegen nyelv tanításának és tanulásának céljait a tanulók szükségletei határozzák meg. Esélyegyenlőségük növelése érdekében használható és továbbfejleszthető idegennyelv-tudás elérése a cél, mely személyiségfejlődésüket is előnyösen befolyásolja: megpróbálják megérteni és használni a gyakoribb, mindennapi kifejezéseket és az alapvető fordulatokat, amelyek fontosak a mindennapi szükségletek konkrét kielégítésében. A tantárgy tanítása során a hangsúly a beszédbátorság növelésére, az egyszerű közlések, kérdések idegen nyelvű kimondásának természetessé válására és a hallott szövegből az ismert szavak és kifejezések felismerésére, megértésére helyeződik. Fontos, hogy a tanuló merjen megszólalni idegen nyelven és az idegen nyelvű szövegeket próbálja értelmezni ismeretei alapján. Idegen nyelvi szempontból ez a fejlesztő szakasz, melynek során a tanulók már rendelkeznek alapvető idegen nyelvi nyelvtani és lexikai ismeretekkel, kialakult bizonyos fokú beszédbátorságuk. További feladat, hogy ezeket megerősítve, ezekre alapozva, ezt tovább kell mélyíteni és a lehetőségekhez mérten bővíteni. Erősíteni kell a tanulóban az idegen nyelv információt adó szerepét, tudatosítani kell, hogy nemcsak ismeretei, hanem társas kapcsolatai is bővíthetnek egy idegen nyelv ismerete által, s a nyelvtanulás folyamán egy másik ország népének kultúráját is megismerheti. E szakaszban az élő idegen nyelv tanításának és tanulásának az alapvető célja a kommunikatív nyelvi kompetenciák továbbfejlesztése, mindennapokban használható nyelvtudás megszerzésének elsajátíttatása, praktikus ismeretek nyújtása. Tovább erősödik a tanulók tudatos nyelvtanulása, motivációja, megalapozva ezzel a későbbi önálló nyelvtanulás lehetőségét.

Az idegen nyelv tanulása során fejlődik az erkölcsi, esztétikai érzék, a kötelességtudat, az együttműködő, kooperáló képesség, a magyarságtudat. A nyelvtanulás folyamatában nemcsak nyelvtani szabályokat sajátítanak el implicit módon, hanem a társas érintkezés szabályait is. A tantárgy tanítása során támaszkodik a más műveltségi területeken megszerzett ismeretekre, fejleszti a tanulók önismeretét.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                  |                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1. Beszédszándékok – beszédértési készség                                                                                                                                        | Javasolt<br>óraszám:<br>10 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Általános fogalmak, beszédszándék megismertetése utánzáson keresztül történő nyelvtanítás előnyben részesítésével, a korábban tanultak megerősítése, mélyítése, tovább-bővítése. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                  |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                  |                                |
| <div>1. Beszédszlezés fejlesztése.</div> <div>2. A beszéd ritmusának, az intonációnak lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. Szavak differenciálása.</div> <div>3. Verbális emlékezet fejlesztése.</div> <div>4. Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése.</div> <div>5. Sorrendiség fejlesztése.</div> <div>6. Erkölcsi tulajdonságok fejlesztése.</div> <div>7. Helyzetfelismerés, alkalmazkodás a beszédhelyzethez és a beszédpartnerekhez.</div> <div>8. Beszédbátorság megteremtése nagyszámú ismétléssel.</div> <div>9. A figyelem terjedelmének növelése.</div> <div>10. Emlékezet fejlesztése, megerősítése cselekvéssel.</div> <div>11. Önismeret fejlesztése.</div> <div>12. Önkontroll, önellenőrzés képességének fejlesztése.</div> |                                                                                                                                                                                  |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                  |                                |
| <div>1. Beszédszándékok</div> <div><div>a. Kapcsolatfelvétel – napszaknak megfelelő köszönés, érdeklődés a beszélgetőpartner iránt</div><div>b. Udvarias kérés</div><div>c. Tiltás kifejezése</div></div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                  |                                |

## 2. Beszédértés

- a. A hallottak utánmondása, ismétlése, majd közös mondása.
- b. Játékos, cselekvéshez kötött gyakorlatok utánzása.
- c. Nyitott párbeszéd (kérdés-felelet).
- d. Szavak, kifejezések, mondatok ismétlése.
- e. Egyéni megnyilvánulási lehetőségek.
- f. Páros, csoportos, szituációs gyakorlatok.

### Tanulói tevékenység

1. Alapvető udvariassági formák alkalmazása.
2. Vélemény megfogalmazása.
3. Kérdésekre egyéni, adaptált válasz adása.
4. A beszéd ritmusának, az intonációnak a megfigyelése és utánzása, lehetőség szerint minél pontosabb visszaadása. Szavak differenciálása (egyéni- és csoportverseny, szerepjáték).
5. Irányított figyelem a beszélőre, részvételi szándék a beszélgetéshez.

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Hallási figyelem.
3. Rövid- és hosszú távú emlékezet.
4. Passzív és aktív szókincs.

|                 |                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Udvariassági formák, kérdés, tiltás, szándék, akarat, vélemény, érzés. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------|

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 2. Beszédkészség                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Javasolt<br>óraszám:<br><br>10 óra |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Egyre biztosabb beszédkészség kialakítása, beszédbátorság fokozatos növelése a tanulóknál a sikeres kommunikáció elérése érdekében.</li> <li>2. Olyan beszédhelyzetek megismertetése a tanulókkal, melyek a mindennapi életben is előfordulnak.</li> </ol> |                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                    |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Beszédbátorság növelése.</li> <li>2. Önellenzés, önkontroll képességének fejlesztése.</li> <li>3. A mindennapi beszédhelyzet felismerésének elősegítése, a minél hatékonyabb kommunikáció érdekében.</li> <li>4. Koncentráció, emlékezet fejlesztése.</li> <li>5. Auditív figyelem, észlelés, partnerhez alkalmazkodás fejlesztése.</li> <li>6. A tanuló motivációjának fenntartása, növelése.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Nonverbális eszközökkel való reagálás a hallott közlésre.</li> <li>2. A hallott szó, mondat, mondatok ismétlése, utánzása.</li> <li>3. A közlésekből a tanuló próbálja kivenni, megérteni a számára fontos információkat.</li> <li>4. A tanult témákban a kérdések felismerése, megértése.</li> <li>5. Néhány szóval válaszolni a tanult kérdésre.</li> <li>6. Kérdésalkotások gyakorlása.</li> <li>7. Dalok, mondókák tanulása.</li> <li>8. Gyakorlatok ritmustartásra, ritmusváltásra.</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                    |

9. Környezete tárgyainak megnevezése.
10. Cselekvéshez kötött beszédfejlesztés.

#### Tanulói tevékenység

1. Próbálkozás az idegen nyelv hangjai többségének helyes kiejtésével.
2. Megfelelő hangerővel, hanglejtéssel, hangsúllyal, intonációval kiejtett szavak kialakítása.
3. A beszélő szándékának tükrözése intonációval.
4. Probléma jelzése, segítségkérés.
5. Rövid szövegrészeknél törekvés a mondatok sorrendiségének megjegyezésére.
6. Javítás elfogadása, és törekvés az önkorrekcióra.
7. Feladattípusok: rövid párbeszéd, hallás utáni ismétlések, memorizálás, eljátszás, nyitott dialógusok, drámajáték, szerepjáték, audiovizuális anyagok megtekintése.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Hallási figyelem.
3. Rövid- és hosszú távú emlékezet.
4. Passzív és aktív szókincs.

|                 |                                                                                                                                                                              |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Lassan, gyorsan, együtt, külön, halkán, hangosan, rövid, hosszú, utánzás, ismétlés, ritmus, ritmusváltás, mutasd, csináld, mimika, gesztus, intonálás, hangsúly, udvariasan. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Fogalomkörök</b>                                 | <b>Javasolt óraszám:</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A nyelvtani anyag implicit módon való elsajátíttatása. | <b>30 óra</b>            |

## **Fejlesztési ismeretek és tevékenységek**

### Fejlesztési tevékenységek

1. Hallási figyelem, irányított figyelem fejlesztése.
2. Idegen nyelvi gondolkodás fejlesztése.
3. Verbális memória fejlesztése.
4. Térbeli viszonyok fejlesztése.
5. Időbeli viszonyok fejlesztése.
6. Mennyiségi viszonyok fejlesztése.
7. Sorrendiség, logikai sorrend fejlesztése.

### Fejlesztési ismeretek

1. Időbeliség:
  - a. igeidők,
  - b. időhatározók.
2. Térbeliség:
  - a. helyhatározók;
  - b. irányhatározók.
3. Mennyiségek kifejezése:
  - a. anyagnevek,
  - b. egységek,
  - c. számok százaz számkörben, kitekintés az ezres számkörre,
  - d. főnevek többes száma, rendhagyó főnevek,
  - e. dátum kifejezése.
4. Modalitás:
  - a. képesség, udvarias kérdés,
  - b. néhány múlt idejű kifejezés,
  - c. mondókákban megjelenő néhány múlt idejű ige,
  - d. kérdőszavak.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                        |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Nyelvtani fordulatok gyakorlása, automatizálása.</li> <li>2. Mozgásos feladatok, utasítások adása, megértése, végrehajtása, manipulálás tárgyakkal, képekkel, kép- és szóképpel, csoportosítás, rendezés, párosítás.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Motiváció.</li> <li>2. Vizuális és auditív észlelés, figyelem.</li> <li>3. Rövid- és hosszú távú emlékezet.</li> <li>4. Passzív és aktív szóincs.</li> <li>5. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Gyakoriság, pillanatnyi helyzet, kérdés, képesség, udvariassági formák, személyes névmás, jelen, múlt, kérdés, kérdőszó, hangsúly, intonálás, ritmus, számok, időrend, sorrend, dátum, mértékegységek. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                   |                             |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>4. Témakörök, szókincs</b>                                                                                                     | <b>Javasolt<br/>óraszám</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1. A meglévő ismeretek elmélyítése, automatizálása.<br>2. Nyelvtani ismeretek megerősítése a kommunikációs témakörökön keresztül. |                             |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                   |                             |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. Lexikai elemek elsajátíttatása.<br>2. Aktív és passzív szókincs felépítése, bővítése egyéni képességek függvényében.<br>3. Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása.<br>4. Önismeret fejlesztése, reális önkép kialakítása.<br>5. Egészséges életszemlélet formálása.<br>6. Nyelvi struktúrák és lexikai elemek integrálása. |                                                                                                                                   |                             |

7. Kommunikáció információt adó tulajdonságának erősítése.
8. Mozgásfejlesztés.
9. Térképismeret.
10. Testséma, térbeli tájékozódás, irányok.
11. Időbeliség, sorrendiség fejlesztése.

#### Fejlesztési ismeretek

1. Mindennapi életünk az iskolában: tárgyak, iskolai események, személyek, az iskola helyiségei, tantárgyak nevei.
2. Mindennapi tevékenységek, használati tárgyak megnevezése.
3. Étkezés: élelmiszerek, ételek nevei, étkezési szokások, vendégvárás.
4. Vásárlás: (üzletek nevei), néhány jellemző árucikk neve, pénznemek, vásárlás.
5. Környezetünk:
  - a. időjárás, természeti jelenségek,
  - b. élővilág (a közvetlen környezet állatai, növényei),
  - c. tájékozódást segítő feliratok.
6. Én és a családom:
  - a. bemutatkozás ismétlése, bővítése.
  - b. lakóhelyem: a tanuló saját városának rövid bemutatása, saját szobájának leírása.

#### Tanulói tevékenység

1. Aktív és passzív szókincs folyamatos bővítése egyéni képességek függvényében.
2. Más műveltségi területeken megszerzett információ alkalmazása, újabb kapcsolódási pontok kialakítása (néhány mondatos szöveg alkotása, megtanulása egy-egy témáról).
3. Témakörökkel kapcsolatos dalok, játékok, mondókák, szituációs feladatok.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

|                                                                                                                                                                                                  |                                                                                            |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Motiváció.<br>2. Vizuális és auditív észlelés, figyelem.<br>3. Rövid- és hosszú távú emlékezet.<br>4. Passzív és aktív szókincs.<br>5. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése. |                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                  | Iskola, tárgy, élelmiszer, étkezés, üzlet, pénznem, vásárlás, gyűjtemény, lakóhely, szoba. |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                        |                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 5. Olvasási<br>képesség                                | Javasolt<br>óraszám:<br>30 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Bevezetni a tanulókat az idegen nyelvi írás alapjaiba. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                        |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                        |                                |
| <div>1. Az idegen nyelv szerinti és a magyar ábécé összehasonlítása, hasonlóságok és különbségek felismertetése.</div> <div>2. A kiejtés és az írás közötti különbség tudatosítása.</div> <div>3. A tanult szavak és kifejezések megerősítése olvasással.</div> <div>4. Személyes adatok megerősítése.</div> <div>5. Az e-mail formai elemeinek felismerése.</div> |                                                        |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                        |                                |
| <div>1. Az ábécé megismertetése.</div> <div>2. A tanult szavak, egyszerű mondatok és párbeszédok utánmondása, majd egyéni olvasása.</div> <div>3. Bemutakozás leírása.</div> <div>4. E-mail olvasása (fejléc, e-mail cím,).</div>                                                                                                                                  |                                                        |                                |
| Tanulói tevékenység                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                        |                                |
| <div>1. Az ábécé gyakorlása, szavak sorba rendezése.</div> <div>2. A kiejtés és írás közötti eltérés, szabályszerűség keresése, az</div>                                                                                                                                                                                                                           |                                                        |                                |

ismeretek rögzítése.

3. Idegen nyelvű e-mail küldése egymásnak, hibák javítása, válasz küldése.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció, bátor megszólalás.
2. Rövid- és hosszú távú emlékezet, olvasottak, látottak, hallottak felidézése.
3. Passzív és aktív szókincs.

|                 |                                                                                                                                                                         |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Ábécé, kiejtés, szó, mondat, párbeszéd, nagybetű, tulajdonnév, mondatvégi írásjel, dátum, aláírás, személyes adat, fejléc, téma, kitől, kinek, megszólítás, elbúcsúzás. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>6. Íráskészség</b>                                           | <b>Javasolt óraszám</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------|-------------------------|
|                                              |                                                                 | <b>20 óra</b>           |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Bevezetés az idegen nyelv írásába, elemi írástudás kialakítása. |                         |

**Fejlesztési ismeretek és tevékenységek**

#### Fejlesztési tevékenységek

1. Figyelemkoncentráció fejlesztése.
2. Pontosságra, önellenőrzésre nevelés.
3. Olvasható íráskép kialakítása.
4. Tájékozódás táblázatokban, űrlapokon, kérdőíveken.
5. Megfelelő válaszok beírása a kérdőívekre.
6. Levélforma, e-mail forma alkalmazása, formai és tartalmi elemek használata.
7. Sorrendiség.
8. Emlékezet fejlesztése.
9. A magyar és az idegen nyelv közötti hasonlóságok és különbségek megfigyeltetése.

#### Fejlesztési ismeretek

1. A tanuló igyekezzon pontosan lemásolni a tanult szavakat, kifejezéseket, egyszerű mondatokat.
2. Saját név leírása idegen nyelven.
3. Rövid e-mail írása minta alapján. (Irányított fogalmazás, személyes adatok használata).

#### Tanulói tevékenység

1. Rövid írásbeli munkák készítése (feladatlap, képalírás), különös tekintettel az írásképre, olvashatóságra.
2. Levél, üdvözlőlap, e-mail írása, levélre válasz írása.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Problémamegoldó képesség.
3. Emlékezet tartóssága, mobilizálhatósága.
4. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.
5. Pontos munkavégzés.

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b>                                                     | <p>Ábécé, sor, oszlop, fejléc, hasáb, nyomtatott betű, kisbetű, írott alak, aláírás, megszólítás, bekezdés, sorkihagyás, sor eleje, mondatvégi írásjelek, mondattípusok, rövid levél, e-mail, képeslap, e-mail cím, lakcím.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. esetében olyan fokú beszédbátorság kialakulása, hogy a tanult szavakat, kifejezéseket a tanuló merje nemcsak önállóan megismételni, hanem szituációkban és a valós élethelyzetekben is alkalmazni.,</li> <li>2. felismeri, hogy idegen nyelven máshogy írunk, és máshogy ejtjük ki a szavakat; néhány feliratot elolvas, megért,</li> <li>3. megpróbál nagyon rövid e-mailt írni,</li> <li>4. próbál magáról 5-8 mondatban beszélni,</li> <li>5. motiváltság az idegen nyelv tanulására, az önálló ismeretszerzésre,</li> <li>6. ismeri a helyes viselkedést a hétköznapi helyzetekben,</li> <li>7. ismeri a szavak és a kifejezések kulturális jelentését,</li> <li>8. próbálkozik alapfokon elsajátítani a kultúra adott elemeihez tartozó nyelvi elemeket.</li> </ol> |

## MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

A magyar nyelv és irodalom tantárgy a készségfejlesztő iskolában az irodalmi élmény nyújtása mellett az anyanyelvi kompetencia, a kommunikáció fejlesztésének legfontosabb eszköze. Alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával hozzájáruljon sikeres kommunikációjukhoz, önkifejezésükhöz. Célja felkészíteni a tanulót a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességekre, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra, segíteni a közvetlen környezetében az emberi, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédképesség kialakítását, a beszéd formai és tartalmi elemeinek, a tiszta artikulációnak, a kommunikációs biztonságérzetnek a fejlődését. A tanuló képességeihez mérten sajátítja el az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó szövegalkotást, alakítja a kultúrtechnikák gyakorlásával és használatával az alkalmazást. A pedagógus feladata elérni, hogy bővüljön a tanuló aktív és passzív szókincse a szakképzés, a felnőtt élet, a munkavállalás és munkavégzés, valamint a szakmai munka területén. Legyen képes a tanuló formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására. Részből önállóan, részben tanári segítséggel tudjon elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket, váljon képessé írásos kifejezésformák befogadására, minél önállóbb értelmezésére. A tantárgy feladata a tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése, a kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek építése, az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása.

Az enyhe értelmi fogyatékos tanuló a tantárgy tanulása során felkészül a mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és célszerű használatára, megtanulja a kommunikációs helyzetek során ezek értelmezését, továbbfejlődik véleményalkotási képessége. A tantárgy elsajátítása során kiemelt feladat az önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban, motiválás az irodalomolvasásra és a köznapiság élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása. Fontos az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeinek felismerése, a korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása, fejlesztése. A tantárgy segíti a szereplési biztonság kialakítását, és támogatja, hogy a tanuló vegyen részt dráma-, szerep- és szituációs játékokban. Kiemelt szerepet kap a tanulási-tanítási folyamatban a pedagógus differenciáló munkája, a fejlesztési követelmények igazítása a fejlődés egyéni üteméhez, a gyakorlatorientált órávezetés, a hétköznapi élet elvárásainak megjelenése, a tantárgy tartalmának felnőtt életben betöltött mindennapi szerepének hangsúlyozása.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés terén. Lehetőséget teremt a pozitív és negatív példa felismerésére, napilapokban, folyóiratokban, a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetésére.

A nemzeti öntudatot, hazafias nevelést segíti hazánk múltja, jelene megismerésének támogatásával írók, költők és más publicisták művein keresztül.

Az állampolgárságra, demokráciára nevelésben fontos szerepet játszik a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

A tantárgy az önismeret és a társas kultúra területén a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeret fejlesztésére teremt lehetőséget a tanórai teljesítmények értékelése, a tanulói önértékelés jelenléte, a folyamatos visszajelzés gyakorlatának kialakítása. A saját személyiség fejlesztését szolgálják az improvizatív és

irányított szerepjátékok, tanórai munkák.

A testi és lelki egészségre nevelés területét a tantárgy az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítésével, ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével, a saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával támogatja.

A családi életre nevelést az írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetésével, közös megfogalmazással, a véleménynyilvánítás gyakorlásával segíti.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén fontos a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés kialakítása irányított megbeszélés során irodalmi művek kapcsán, gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A tantárgy a fenntarthatóság, környezettudatosság kialakulását különböző környezeti tényezők között a helyes szokásrend következetes alakításával éri el.

A pályaorientációt a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzésével, megbeszélésével, egy-egy cselekvési algoritmus kialakításával, gyakorlásával, folyamatok kipróbálásával segíti.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területén fontos az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörében.

A médiatudatosságra nevelést az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlásával segíti. A tanuló a tömegkommunikációs eszközök segítségével tájékozódik a napi eseményekről.

A tanulás tanítását az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása segíti, melyre támaszkodva lehet elérni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével.

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám:<br>10 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| <p><b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A szókincs gyarapítása mellett a meglévő nyelvhasználati zavarok korrigálása, csökkentése, megszüntetése.</li> <li>2. A metakommunikációs eszközök megismertetésével a testbeszéd megértetése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</li> <li>3. A beszélő szándékának megértése.</li> <li>4. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás.</li> <li>5. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</li> <li>6. A reproduktív beszéd képességének fejlesztése.</li> <li>7. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.</li> </ol> |                             |
| <p><b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                             |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A tanuló egyéni képességeihez igazodóan <ol style="list-style-type: none"> <li>a. a helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása,</li> <li>b. aktív és passzív szókincs fejlesztése,</li> <li>c. társas kapcsolatokba a tanult elemek beépítése.</li> </ol> </li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Beszédtechnika: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. a helyes beszédlégzés: levegőbeosztás, szünettartás,</li> <li>b. megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,</li> <li>c. a pontos artikuláció.</li> </ol> </li> <li>2. Beszéd(meg)értés: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. szavak,</li> <li>b. mondatok,</li> <li>c. szöveg szintjén.</li> </ol> </li> <li>3. Beszédkészség: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. kifejezőképesség,</li> <li>b. a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</li> </ol> </li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                             |

### Tanulói tevékenység

1. A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés gyakorlása szövegolvasás, szabad beszéd közben.
2. A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlása.
3. Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
4. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
5. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analízáló-szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.
6. Hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, szépirodalmi és köznyelvi szövegek összehasonlítása, azonosságok és különbségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei, percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.
2. Vizuális és akusztikus figyelem, emlékezet (rövid és hosszú távú).

#### Fogalmak

Artikuláció, beszédértés, beszédleégzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom.

| Témakör                                | 2. A tanulási képesség fejlesztése                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt óraszám:<br>10 óra |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai  | <div>1. Az ismerethordozók önálló használatának tanulása.</div> <div>2. Az egyéni érdeklődésen alapuló önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása.</div> <div>3. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz.</div> <div>4. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.</div> |                             |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                             |

**Fejlesztési tevékenységek**

1. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó, -terjesztő médiákból.
2. A tanuló érdeklődésének megfelelő könyv választása.

**Fejlesztési ismeretek**

1. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.
2. Tanulást segítő eljárások gyakorlása.
3. Szövegfeldolgozás.
4. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.

**Tanulói tevékenység**

1. Adatkeresés, adatgyűjtés.
2. Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés.
3. Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján.
4. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása.
5. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban.

**Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek**

1. Motiváció.
2. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.
3. Önállóság.

**Fogalmak**

Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                               |                                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>3. Anyanyelvi ismeretek</b>                                                                                                | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>80 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1. A kommunikációs készség fejlesztése.<br>2. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                               |                                         |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. Betűrendbe rendezés.<br>2. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.<br>3. Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.<br>4. Jól olvasható egyéni íráskép kialakítása.<br>Környezetében meglévő jelzések, képi információk megértése.<br>6. A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat. |                                                                                                                               |                                         |

### Fejlesztési ismeretek

1. Nyelvtani alapfogalmak rendszerezése:
  - a. hangok, betűk (magánhangzók, mássalhangzók csoportosítása);
  - b. szavak, szóelemek (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás) jellemzői;
  - c. mondatokkal kapcsolatos ismeretek (egyszerű, összetett, kijelentő, kérdő, óhajtó, felszólító).
2. A mondatok szövegben betöltött szerepe.
3. Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.
4. Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).
5. Tájékoztatás, leírás stíluselemei.
6. Az írott beszéd felelőssége.
7. Pontos és szabatos megfogalmazás.
8. Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása:
  - a. tulajdonnevek írása,
  - b. mondatkezdés,
  - c. mondatvégi írásjelek,
  - d. szótagolás, szavak elválasztása,
  - e. rövid- és hosszú magánhangzók,
  - f. rövid- és hosszú mássalhangzók használata.
9. Helyesírási szótár használata.
10. Helyesírási ellenőrző program használata segítséggel számítógépen írás alkalmával.

### Tanulói tevékenység

1. Szavak betűrendbe rendezése, katalógus használata, készítése.
2. Szavak szófajokba sorolása, fontosabb jellemzői, helyesírásuk.
3. Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.
4. Mondatok alakítása tetszés szerint.
5. Mondatok helyesírása.
6. Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.
7. Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (szaknyelv, argó, SMS stb.).
8. Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, önellenőrzés.
9. Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.
10. Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.
11. Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.
12. Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.

|                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Akusztikus figyelem.</li> <li>2. Szerialitás.</li> <li>3. Rövid- és hosszú távú emlékezet.</li> <li>4. Egyéni íráskép</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                   | A magyar nyelv jellemzői, a magyar nyelv szépsége, a nyelv tisztasága, a nyelv védelme, a nyelv fejlődése. Érzelem (öröm, bánat, harag, gyengédség), indulatszó. Helyesírási szótár, helyesírás-ellenőrző program. |

|                |                                                       |                                 |
|----------------|-------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek</b> | <b>Javasolt óraszám: 90 óra</b> |
|----------------|-------------------------------------------------------|---------------------------------|

|                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mondanivaló megfogalmazása összefüggően.</li> <li>2. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása.</li> <li>3. A helyesírás fejlesztése.</li> <li>4. Önellenzés fejlesztése.</li> <li>5. Az írás eszközjellegű használatának fejlesztése.</li> </ol> |
|----------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete.</li> <li>2. Néhány mondatos szöveg alkotása önállóan, vázlat alapján.</li> <li>3. Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés.</li> <li>4. A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).</li> <li>2. Rövid irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.</li> <li>3. Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alakítása.</li> <li>4. Szöveg alkotása kép alapján.</li> <li>5. Szöveg alkotása adott témára.</li> <li>6. Elbeszélés, élménybeszámoló készítése (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.</li> <li>7. Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemeinek, jellemzőinek megismerése (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).</li> </ol> |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.</li> <li>2. Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.</li> <li>3. Levél írása adott témában barátnak, idős rokonnak, hivatalnak, tanárnak, levél elolvasása után a stílus alapján annak megállapítása, hogy ki a címzett.</li> <li>4. A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, sms, e-mail, csetelés).</li> <li>5. Leírás készítése élő személyről (barátom, apám, tanárom), helyről (iskolám, településem, erdő, szobám).</li> <li>6. Történetek, filmek, irodalmi művek, események összegzése szóban és írásban.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Finommotorika.</li> <li>2. Térí tájékozódás: vonalközben való eligazodás, írásképp rendezése.</li> <li>3. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata önálló írás esetén.</li> <li>4. Tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.</li> </ol> |                                                                                                                   |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés. |

|                                             |                                                                                                                                                                                                       |                                |
|---------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                     | 5. Szövegek értő olvasása                                                                                                                                                                             | Javasolt<br>óraszám:<br>60 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai | 1. A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése.<br>2. Aktív és passzív szókinccs gyarapítása.<br>3. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek      |                                                                                                                                                                                                       |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                   |                                                                                                                                                                                                       |                                |

1. A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése.
2. Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással.
3. Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése.
4. Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása.

#### Fejlesztési ismeretek

1. Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.
2. Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.
3. Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).

#### Tanulói tevékenység

1. Szövegfelismerés (vers, regényrészlet, használati utasítás, reklámszöveg), a stílusjegyek alapján.
2. Hírek, használati utasítások értelmezése.
3. Közösen olvasott alkotás elemzése formai és tartalmi szempontok szerint.
4. Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása.
5. Alkalmra előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba), és előadás szűkebb és tágabb közönségnek.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Vizuális és auditív észlelés.
2. Figyelem.
3. Emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

|                 |                                                                          |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, Szómagyarázat. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>6. Kommunikáció – Médiaismeret</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>110 óra</b> |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aktív és passzív szókincs gyarapítása.</li> <li>2. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása.</li> <li>3. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika).</li> <li>4. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása.</li> <li>5. A könyv és a média révén elért információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása.</li> <li>6. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása.</li> </ol> |                                      |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |  |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Látott, hallott, olvasott szöveg, műsorok értelmezése, műsor elemzése elemi szinten, saját élmények alapján.</li> <li>2. Szövegből – adott szempontok alapján – információk kiemelése.</li> <li>3. Lehetőség szerint rendszeres hírlap-, folyóirat-olvasás, hírműsorok nézése, hallgatása.</li> <li>4. A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése.</li> <li>5. A médiából szerzett információ, reklámok fenntartással fogadása.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Művek, műsorok, azok részeinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése, megbeszélése, elemzése, projektszerű médiafigyelés és produktum készítése.</li> <li>2. A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).</li> <li>3. A hiteles információhoz jutás szinterei, kommunikációs források.</li> <li>4. Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzésre.</li> <li>5. Az információ valóságtartalmának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).</li> <li>6. A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.</li> <li>7. A reklámok célja és természete.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből.</li> <li>2. Kutatómunka adott információ megkeresésére.</li> <li>3. Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban.</li> <li>4. Napilapok, folyóiratok cikkeiből, rádióadók, televízióadók műsorából adott témák szerint keresés, tájékozódás.</li> <li>5. Információk értékelése, mérlegelése.</li> <li>6. Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken.</li> <li>7. A valóság és a virtuális valóság szétválasztása.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Önálló mérlegelő gondolkodás, médiaszövegek értelmezése.</li> <li>2. Tolerancia, empátia.</li> <li>3. Nyitottság az információk iránt.</li> <li>4. Személyes adatok védelme.</li> <li>5. Vizuális és auditív észlelés, figyelem.</li> <li>6. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.</li> </ol> <p>Verbális készség, aktivitás.</p> |  |

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás, virtuális valóság, látszat, valóság, mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret, hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. a társalgásban részt tud venni;</li> <li>2. képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni, képes meggyőzni, érvelni, kérdezni, véleményt elfogadni, a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni;</li> <li>3. könyvtárt használ megadott szempontok alapján;</li> <li>4. képes a lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására (esetleg tanári kérdések alapján);</li> <li>5. képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni;</li> <li>6. megadott szempontok alapján olvasható, áttekinthető írásműveket készít, az írást kommunikációs célokra használja;</li> <li>7. képes az olvasást az információszerzéshez és –átadáshoz felhasználni</li> </ol> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## MATEMATIKA

A matematika segítséget ad a természettudományok, a digitális kultúra, a technikai, a humán műveltségterületek, illetve a választott szakma ismeretanyagának tanulmányozásához, a mindennapi problémák értelmezéséhez, leírásához és kezeléséhez. Ezért a pedagógusoknak az a törekvésük, hogy a tanulók rendelkezzenek azzal a képességgel és készséggel, hogy alkalmazni tudják matematikai tudásukat, és felismerjék, hogy a megismert fogalmakat és tételeket változatos területeken használhatják.

A matematika tantárgy tanításának célja abban támogatni a tanulót, hogy alkalmazza a matematika eszköztárát a mindennapokban felmerülő feladatok, problémák megoldása során, saját élethelyzeteiben, kialakítani nyitottságát a matematika iránt, fejleszteni együttműködési hajlandóságát a sikeres közös munka érdekében társaival. A szükséges alapismeretek gyakorlása mellett, a gyakorlatias tudás megszerzése is előtérbe kerül. A tantárgy feladata a gondolkodási funkciók fejlesztése, a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak megismerése, megszilárdítása, a mérések és számítások alkalmazása mindennapi élethelyzetekben, az alkalmazásképes matematikai gondolkodás, a gyakorlati élet problémái elvont szintű megoldásának megalapozása. A logikus gondolkodás, a racionális érvelés és az ok-okozati összefüggések eredményeinek felismerése és elfogadása, a logikai, matematikai következtetések megismerése, gyakorlása a pedagógus által megtervezett élethelyzetekhez kötötten történik, a matematikai becslések pontosságának növelése, a mennyiségi, térbeli és időbeli változások felismerése, a hatások következtetése is tanulói tevékenységeken keresztül alakul. A tantárgy jelentős szerepet kap a pályaaorientáció területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakmaválasztási döntés előkészítésének támogatására.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására. A fenntarthatóság, környezettudatosság terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                 |                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>1. Gondolkodási műveletek</b>                                                                                                | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>100 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 1. Állítás megfogalmazása.<br>2. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás.<br>3. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. |                                          |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                 |                                          |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.<br>2. A logikai kifejezések alkalmazása.<br>3. Adatok ábrázolása, azok leolvasása.<br>4. Függvények jellemzése grafikon alapján.<br>5. Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.                                                                                                                                                   |                                                                                                                                 |                                          |
| Fejlesztési ismeretek<br>1. Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, konkretizálás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, általánosítás, ítéletalkotás.<br>2. Nyitott mondatok.                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                                 |                                          |
| Tanulói tevékenység<br>1. Fogalmak értelmezése, rendszerezése.<br>2. Egyszerű feladatok a gondolkodás fejlesztésére.<br>3. Elemek elhelyezése adott halmazokba.<br>4. Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak).<br>5. Szövegelemzés, szövegértelmezés.<br>6. A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.<br>7. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes |                                                                                                                                 |                                          |

alkalmazása.

8. Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről.
9. Szöveges feladat lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldásának megkeresése adott alaphalmazon.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Megfigyelőképesség.
2. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
3. Emlékezet tartóssága, mobilizálása.
4. Problémamegoldó képesség.
5. Matematikai összefüggések.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Logikus indoklás, érvelés, magyarázat, elempár, egyenes arányosság.<br>A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma.<br>A matematikai nyelv témához kapcsolódó szókincse. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                       |                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <b>2. Számtan. Műveletek</b>                                                                                                                                                          | <b>Javasolt<br/>óraszám</b><br><br><b>140 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 1. A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata.<br>2. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alapműveletek körében.<br>3. A zsebszámológép használata. |                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                       |                                                   |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása.<br>2. Biztos számfogalom a racionális számkörben.<br>3. A négy alapművelet biztonságos használata gyakorlati matematikai probléma megoldásában.<br>4. Pontos és gyors számolás.<br>5. Zsebszámológép használata.<br>6. Önmaga és mások munkáinak ellenőrzése, javítása. |                                                                                                                                                                                       |                                                   |

### Fejlesztési ismeretek

1. Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.
2. Számfogalom, számköri ismeretek.
3. Műveletek.
4. Szöveges feladatok.

### Tanulói tevékenység

1. Törtekkel kapcsolatos felismerések, átalakítások, összehasonlítások, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, rendezés, műveletvégzés: közönséges törtek, tizedes törtek.
2. Negatív számok értelmezése, elhelyezésének gyakorlása.
3. Természetes és racionális számok csoportosítása, összehasonlítása, rendezése.
4. Összeg-, különbség-, szorzatalakok felismerése.
5. Műveletek végzése természetes számokkal.
6. Kerek számok összeadása, kivonása, egyjegyű szorzóval szorzás,
7. egyjegyű osztóval osztás szóban.
8. Írásban: a 0-val való számolás eseteinek gyakorlása.
9. Közönséges törtek összeadása, kivonása, szorzása, osztása egész számmal, közönséges törttel.
10. A százalék fogalma.
11. Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor).
12. Egyszerű szövegezésű feladatok a tanult alapműveletek alkalmazásával a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan.
13. Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés).
14. A zsebszámológép biztos használata, elsősorban ellenőrzésre.

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Pontos munkavégzés.
2. Szóbeli kifejezőképesség.
3. Figyelem terjedelme, pontossága.
4. Emlékezet mobilizálása.
5. Szabályalkalmazás, szabálykövetés.
6. Összefüggés-felismerés.

|                 |                                                                                                                         |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyószámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés), százalék (%). |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                              |                                                                                                                                                          |                                            |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Mérések</b>                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám:</b><br><b>120 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | 1. A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata.<br>2. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése.<br>3. Arányos alaprajz készítése. |                                            |

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szakmához és a hétköznapiakhoz kapcsolódó mérési rutinok kialakítása.</li> <li>2. A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.</li> <li>3. Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.</li> <li>4. Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.</li> <li>5. Pontos, tiszta szerkesztésre törekvés megvalósítása.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.</li> <li>2. Idő mérése.</li> <li>3. Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.</li> <li>4. Szerkesztési feladatok.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.</li> <li>2. Becslés.</li> <li>3. Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.</li> <li>4. Foglalkozásokhoz és a köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.</li> <li>5. Mértékegységek ismételése, összefüggések elmélyítése, átváltások.</li> <li>6. Szakmaorientált feladatvégzések szabványos mértékegységekkel.</li> <li>7. Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése.</li> </ol> |

- |                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>8. Speciális négyszögek rendszerezése halmazábra segítségével, részhalmazok közötti kapcsolat bemutatása.</p> <p>9. A kör és alkotórészei.</p> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                               |                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek                                                                                               |                                                                                                                                                 |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Vizuális észlelés.</li><li>2. Figyelem.</li><li>3. Auditív észlelés.</li><li>4. Pontosság.</li></ol> |                                                                                                                                                 |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                               | Méretarányos, felül-, elől-, oldalnézet.<br>Testhálózat (gyakorlati alkalmazásokkal összefüggésben). A feladatvégzésekkel kapcsolatos fogalmak. |

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. képes alkalmazni a logikai kifejezéseket,</li> <li>2. jártas az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében,</li> <li>3. képes állításokat tagadni, ismeri a tagadás logikai tartalmát,</li> <li>4. jártas sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban,</li> <li>5. képes egyenes arányosság ábrázolására,</li> <li>6. képes adatokból átlagszámításra,</li> <li>7. felismeri a 10-es számrendszer helyi értékeit milliós számkörben,</li> <li>8. képesség a négy alapműveletet pontosan kivitelezni az egész és a racionális számok körében,</li> <li>9. képes szöveges feladatot megoldani, ellenőrizni, olvasható, áttekinthető írásbeli munkát végezni,</li> <li>10. zsebszámológépet pontosan használ,</li> <li>11. egyszerűbb összefüggéseket biztosan felismer számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között,</li> <li>12. a testek és síkidomok alkotórészeit felismeri,</li> </ol> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## Közösségi nevelés

Az osztályfőnöki óra sajátos szerepet tölt be a tantárgyak rendszerében. Tartalmi, tevékenységei közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagoknak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést. Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatait, a szabálytudat erősítését. Fontos, hogy hozzájáruljon – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjének kialakulásához. Feladata erősíteni – a terápiás eljárások alkalmazásával – az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést, biztosítani a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül. A tantárgy tudatosítja az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, bemutatja a közvetlen környezet humán értékeit. Az osztályfőnöki óra feladata, hogy kapaszkodókat adjon a serdülőkor testi-lelki változásaihoz – a tanuló számára lehetőséget adjon a saját élmények, vélemények megvitatására. Riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – adjon pontos képet és iránymutatást az élvezeti szerek veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről. A tanulók saját tapasztalatokat szereznek – események, történések közös elemzésével, egyéni gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Felkészíti a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására, a tanuló tapasztalatokat gyűjt a munka világáról, a szakmákról. A tantárgy feladata továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően –, a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy az erkölcsi nevelés terén, irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül támogatást nyújt pozitív és negatív példák felismerésére, pozitív mintakövetésre; nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés területén hazánk múltjának, jelenének megismerésére az írók, költők szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés terén szerepet játszik az olvasott szövegekben a közéletiség felismerésében, a múlt irodalmában a demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követésében.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése területen fontos szerepet tölt be a tantárgy, a szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíti a társas érintkezést. Az önismeretet fejleszti a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel, segíti a saját személyiség megismerését az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A testi és lelki egészségre nevelésben az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerésével ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben, ezek felismerésével, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazásával vesz részt.

A családi életre nevelést az irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmockok, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása erősíti.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területet támogatja a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítség irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán, illetve ezek gyakoroltatása szituációs játékokban, szerepjátékokban.

A fenntarthatóság, környezettudatosság terület egyre tudatosabbá válik a helyes szokásrend következetes alakítása során különböző életterekben (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.).

A pályaaorientáció területét támogatja a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzésével, megbeszélésével, saját lehetőségek és motivációk összevetésével.

Gazdasági és pénzügyi nevelés területen komplex ismereteket nyújt az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek bemutatásával a tanulóknak a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, családi élet, hivatalos ügyintézés, gazdálkodás stb. témakörökben.

A médiatudatosságra nevelést segíti az ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek, infokommunikációs eszközök igénybevételeének gyakorlásával.

A tanulás tanítása területet támogatja az egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárásával, egyénre szabott értékeléssel, az önálló ismeretszerzési képességek fejlesztésével.

|                |                                         |                                         |
|----------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás</b> | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>24 óra</b> |
|----------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------|

|                                                   |                       |
|---------------------------------------------------|-----------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | Reális pályatervezés. |
|---------------------------------------------------|-----------------------|

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A szabályok elfogadása.</li> <li>2. Helyes napirend kialakítása.</li> <li>3. Az önálló tanulás egyre nagyobb aránya.</li> <li>4. Felkészülés a szakmatanulásra.</li> <li>5. Érzelmi azonosulás, megértés az elődök tettei iránt.</li> <li>6. Szolidaritás a rászorulókkal szemben.</li> <li>7. Aktív részvétel a lakóközösség és iskolaközösség életében.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Tanulói jogok és kötelezettségek. Házirend.</li> <li>2. Tűz- és balesetvédelem.</li> <li>3. Napirend. Tanórán kívüli elfoglaltságok.</li> <li>4. Tanulás és tudás.</li> <li>5. Új tantárgyak megismerése.</li> <li>6. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).</li> <li>7. Helyismeret.</li> <li>8. Közvetlen lakókörnyezetben, iskola szervezésében végezhető önkéntes munka végzése.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A házirenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).</li> <li>2. A szabályok megvitatása.</li> <li>3. Időbeosztás, órarend. Hatékonyság ellenőrzése.</li> <li>4. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.</li> <li>5. Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban (pályaorientáció, alkalmasság).</li> <li>6. Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.</li> <li>7. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.</li> <li>8. A lehetőségek és képességek felmérése, saját képességek tudatosítása a pályaválasztás érdekében (tesztek, pályaválasztási tanácsadó).</li> <li>9. Kutatómunka a közvetlen környezet múltjáról (könyvtári kutatómunka, helytörténeti múzeum, kiállítás megtekintése).</li> </ol> |

10. Tanulmányi kirándulás, intézménylátogatás, kapcsolatfelvétel a rászorulóknak megsegítése érdekében (gyermekintézmény, idősgondozás, állatgondozás, parkgondozás, ünnepi műsor előadása).

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Akusztikus figyelem.
2. Szerialitás.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység, hatékony tanulás, önellenőrzés, rátermettség, viszonzás nélkül, szívesen. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Önismeret – Testi és lelki egészség</b>                                                                                                                                                                                        | <b>Javasolt óraszám:<br/>28 óra</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban.</li> <li>2. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása.</li> <li>3. Törekvés a káros szokások kijavítására.</li> </ol> |                                     |

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Reális önismeret.</li> <li>2. Sérelmeiről beszél a tanuló.</li> <li>3. A kritika elviselése, kiállás a saját vélemény mellett.</li> <li>4. Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében.</li> <li>5. A káros szenvedélyek kialakulásának elkerülése.</li> <li>6. Segítségkérés módjának és helyének megismerése.</li> <li>7. Segélykérő telefonszámok ismerete.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Önjellemzés, reális önértékelés.</li> <li>2. Lelki bántalmak, sérelmek következményei.</li> <li>3. Milyennek látom társaimat, ők hogy látnak engem?</li> <li>4. Az emberi természet megnyilvánulása, a helyes életvezetés kialakítása.</li> <li>5. Negatív tulajdonságok számbavétele.</li> <li>6. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásuk megelőzése.</li> </ol> |

7. Dohányzás (aktív – passzív).
8. Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galéri, szekta).

#### Tanulói tevékenység

1. Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése (külső- és belső tulajdonságok), fénykép nézegetése: régi – új, mi változott?
2. Önjellemzés készítése és megismertetése a társakkal (önkritika).
3. Javaslatok és tervekészítés a hibajavításra.
4. Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn bemutatása helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése.
5. Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság, választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.
6. Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása vagy elutasítása.
7. Saját élmények a felmerülő témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók).
8. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni a fenti helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Akusztikus figyelem.
2. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
3. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
4. Szerialítás.

|                 |                                                                                                                                                                                |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, elhárítás, önjellemzés, önkritika, tervekészítés, feszültségoldás, megelőzés, realitás. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                    | <b>3. Aktuális témák</b>                                                                                                                                                                                         | <b>Javasolt óraszám:<br/>20 óra</b> |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása.</li> <li>2. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása.</li> </ol> |                                     |

|  |                                                    |
|--|----------------------------------------------------|
|  | Aktív részvétel az intézmény és lakóhely életében. |
|--|----------------------------------------------------|

## Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

### Fejlesztési tevékenységek

Szűkebb és tágabb közösségének ismerete.

1. Aktivitás, együttműködés.

### Fejlesztési ismeretek

1. Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete.
2. A közösség építése érdekében saját teendőinek feltérképezése.

### Tanulói tevékenység

1. Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése.
2. A választott szakma története, hagyományai, alkotásai, eszközei körében tájékozódás.
3. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás.
4. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése.
5. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről).

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Akusztikus figyelem.
2. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
3. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
4. Szerialitás.

### Fogalmak

Az ünnepekkel, eseményekkel kapcsolatos fogalmak köre.

### Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén

A tanuló képes

1. iskolai munkáit a tanult szabályok szerint végezni,
2. a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni,
3. meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empátikusan együttműködni beszédpartnerével,
4. iskolai munkáit a tanult szabályok szerint végezni,
5. a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni,
6. meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empátikusan együttműködni beszédpartnerével,
7. a környezet és az értékek megismerése alapján az azonosulásra, elfogadás és

|  |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <p>szolidaritásra az aktuális helyzetekben, .</p> <p>8. felismerni az ünnepek és ünneplés helyét és értékét az egyén és a közösség életében,</p> <p>9. megismerni az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjteni, dokumentálni.</p> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## PÁLYAORIENTÁCIÓ

A tantárgy fontos szerepet játszik a tanulók reális önismeretének és önbizalmának kialakításában, a tanulók aktív részvételével a munkavégzéssel kapcsolatos motiváció fejlesztésében. A tantárgy kiemelt célja a sikeres pályaválasztáshoz és életpálya-építéshez szükséges személyes aktivitások megtervezése, a motivációban szerepet játszó egyéni képességek és készségek felismerése, tudatosítása, a tanulásból a munka világába való átmenet előkészítése. A tantárgy célja, hogy a tanulóban felkeltse az érdeklődésének, fizikai és értelmi képességének megfelelő, lakóhelyén reálisan elérhető munkakör és munkavégzés iránti érdeklődést, segítse a választott munkaterülethez szükséges kompetenciák megismerését, igényelje ezek fejlesztését. A pályaaorientáció támogatja a tanulót abban, hogy megismerje a betölthető foglalkozásokat és megpróbálja azokat összeegyeztetni saját személyiségével, ambícióival, lehetőségeivel. Megismeri és elsajátítja a munkavállalással és munkavégzéssel kapcsolatos ügyintézkések, adminisztrációs teendők alapjait, felismeri ezek fontosságát.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az állampolgárságra és demokráciára nevelés területén a munkahelyi demokrácia és munkavállalói lehetőségek bemutatásával, az önismeret és társas kultúra területén az egyéni képességekhez mért pályaválasztás és szakmai tanulás lehetőségeinek felismertetésében.

A pályaaorientáció feladata a munka világának bemutatása a lehető legszélesebb körben és az egyéni lehetőségek, a választott képzés megismertetése, megszerettetése. Fontos a munka fontosságának és a megtermelt értékeknek a felismerése, a munkavégzés megbecsülésére nevelés. Gazdasági és pénzügyi nevelés területén lényeges a munkavállalás és a munkavégzés szerepének felismerése a megélhetés megalapozásában, a munkahelyi feladatok ellátása és a munkahely megtartásának fontosságára nevelés. A tanulók megismerik a munka világának hazai és európai sajátosságait, jellemzőit, értékeit, a munkaerőpiac lehetőségeit, a különböző kultúrák munkavállalást, egyéni életutat befolyásoló hatását.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                            |                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>1. Munkavállalói ismeretek</b>                                                          | <b>Javasolt óraszám:</b><br><b>32 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési- fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Munkahely-kereséssel, munkavállalással, munkavégzéssel összefüggő ismeretek rendszerezése. |                                           |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                            |                                           |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                            |                                           |
| <div>1. Munkaerőpiacon való érvényesüléséhez szükséges viselkedési formák, technikák, adminisztratív teendők.</div> <div>2. Munkával kapcsolatos jogok és kötelességek, a munkaerő- piaci szervezetek nyújtotta lehetőségek, támogatási formák, juttatások, szolgáltatások.</div> <div>3. A munka világának hazai és európai sajátosságai, jellemzői, értékei, a munkaerőpiac lehetőségei.</div> <div>4. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés.</div> <div>5. Életpálya tudatos tervezése, az álláskeresési technikák megismertetése, gyakoroltatása, elsajátítása.</div> |                                                                                            |                                           |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                            |                                           |
| <div>1. Munkahelykeresési ismeretek, munkafelvétel,</div> <div>2. Munkavállalással kapcsolatos ügyintézési ismeretek,</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                            |                                           |

3. Munkaegészségügyi ismeretek,
4. A munkahelyek szerkezete, felépítése,
5. Munkahelyi viselkedés, munkahelyi kapcsolatok,
6. A munkavégzés szervezése.

#### Tanulói tevékenység

1. Látogatás munkaügyi központba, ismerkedés az ügyintézővel.
2. Munkafelvételi adatlapok kitöltése, hivatalos adatok, iratok, erkölcsi bizonyítvány (TAJ-szám, adószám, bankszámlaszám, képzettség adatai).
3. Önéletrajz készítése, állásinterjú gyakorlása.
4. Munkaegészségügyi vizsgálaton történő részvétel. Munkaruha, védőruha, védőeszközök fontosságának megbeszélése.
5. Munkavállalói jogok és kötelességek megbeszélése.
6. Munkahelyi adminisztráció (jelenléti ív, fizetési jegyzék, munkahelyi igazolás, szabadságkérés, betegállomány igazolása).
7. Munkahelyi kapcsolatok, problémakezelés gyakorlása (munkavezető, munkatársak, beosztottak szerepe).
8. Iskolai időbeosztás és munkahelyi időbeosztás különbözőségének megbeszélése (szabadság, munkaidő, szünet, ebédidő, táppénz, túlóra, helyettesítés).
9. Munkahelyváltással, munkakörváltással kapcsolatos ismeretek megbeszélése (felmondás, munkanélküliség, munkanélküli segély, álláskeresési lehetőségek, közmunka).

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Alkalmazkodás, szociabilitás,
2. Önállóság.
3. Motiváció.
4. Szabálykövetés.

#### Fogalmak

Munkahely, munkaidő, szabadság, betegállomány, táppénz, segély, munkabér, bérjegyzék, felmondás és más, a munkavállalással kapcsolatos fogalmak, kifejezések.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                        |                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>2. Pályaorientáció</b>                              | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/><br/>40 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | A választható szakmák, munkatevékenységek megismerése. |                                              |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                        |                                              |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                        |                                              |
| <div><div></div><div>1. Reális önismeret és személyes jellemzők megismerése.</div><div>2. Személyes pályaalkalmasság feltárása.</div><div>3. Társas képességek megismerése.</div><div>4. Egyéni képesség és érdeklődés összehangolása.</div><div>5. Szakmák rendszerének, sajátosságainak megismerése.</div><div>6. Munkakedv felkeltése a reálisan választható szakmák és a képzési kínálat függvényében.</div></div>                                                                                                                                                                                           |                                                        |                                              |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                        |                                              |
| <div><div></div><div>1. Az egyes szakterületeken dolgozók tevékenységének, a pályák, munkakörök sajátosságainak, a különböző szakmacsoportok tevékenységformáinak megismerése.</div><div>2. Különböző életpálya-lehetőségek bemutatása, pályatükrök megismerése, az egyéni alkalmasság és a munkatevékenység közötti megfelelés bemutatása.</div><div>3. Szakmai szerep kiválasztása, megfogalmazása, egyéni életpálya reális megtervezése.</div><div>4. Munkahelyi körülmények, munkafeltételek, saját alkalmasság mérlegelésének szempontjai.</div><div>5. Munkahelyi egészségvédelem szempontjai.</div></div> |                                                        |                                              |
| Tanulói tevékenység                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                        |                                              |
| <div><div></div><div>1. Jól ismert szakmák jellemzőinek gyűjtése, szülők munkájának és a környezet munkalehetőségeinek bemutatása.</div><div>2. Információk gyűjtése a szakmákról, a munka világáról, hazai</div></div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                        |                                              |

és európai sajátosságokról.

3. Egyéni pályaalakulástól, fizikai erőnlétéről, terhelhetőségről, ügyességről tapasztalatok gyűjtése.
4. Munkaerőpiaci lehetőségek, munkavállalást és egyéni életutat befolyásoló hatások gyűjtése, megbeszélése.
5. Az egészséges munkahelyi környezet kritériumainak gyűjtése.
6. Az egész életen át tartó tanulás és a folyamatos pályakorrekcióra való felkészülés érdekében az életpálya tudatos tervezésének, az álláskeresési technikák elsajátításának megismerése, gyakorlása.
7. Elvégzett munka eredményeinek megtekintése, a munka értékének és szépségének felismerése.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Esztétikai érzék,
2. Önismeret,
3. Motiváció,
4. Precizitás,
5. Önállóság.

|                 |                                                                                    |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szakmák és munkakörök megnevezései, a fizikai és mentális alkalmasság kifejezései. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos ciklus<br/>végén</b> | A tanuló képes kiválasztani a szakmák és munkakörök rendszeréből a képességeinek és érdeklődésének megfelelő tevékenységet, motiválttá válik a szakma ismereteinek elsajátítása és a felnőttkori munkavégzés iránt. |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## SZAKMAI ALAPOZÓ ISMERETEK

A tantárgy célja az egyéni életpálya-elképzelések, az egészségügyi, fizikai és pszichikai tényezők alapján – a pályaválasztási döntés segítése. Megismerteti a tevékenységek munkakörülményeit, a munkahelyek szerkezetét, az álláslehetőségeket, a különböző foglalkozásokat, tevékenységformákat. A feltételek függvényében egy vagy több szakterületen gyakorlatorientált, általános gyakorlati ismereteket nyújt. Az oktatás keretében a tanulók az általános szakmai elméleti ismeretek elsajátítása mellett a gyakorlatban is megismerkednek a kiválasztott tevékenység jellemző technológiáival, a felhasznált anyagokkal.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az erkölcsi nevelés területén a munkahelyeken, műhelyekben elvárt viselkedés megismertetésével, az önismeret és társas kapcsolati kultúra területén a munkatársi kapcsolatokban szokásos együttműködési képességek kialakításával, a munkavezetővel és a kollégákkal történő kapcsolattartás gyakorlásával.

A testi és lelki egészségre nevelés területén a munkaképesség és állóképesség fejlesztése és megtartása érdekében a saját személyre vonatkozó ismeretek nyújtásával segíti a tanulókat. Megismerteti az egyes foglalkozások egészségügyi, fizikai és pszichikai kockázatait, ezek elkerülésének lehetőségeit és a sérülések, károsodások megelőzésének fontosságát.

A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén segíti felismerni a munkavégzéssel összefüggő veszélyek elkerülését segítő technikákat, megalapozza a műhelyekben szükséges, szerszámokkal, tevékenységekkel kapcsolatos óvatosságot, odafigyelést a saját és a munkatársak épségét veszélyeztető tényezők és folyamatok elkerülésére. Az anyanyelvi kommunikáció fejlődését a tantárgy a szakmai nyelv gyakorlásával, a munkatársakkal és munkavezetővel szükséges önkifejezés segítségével és a munkafeladatok és utasítások megértésének támogatásával segíti. Elősegíti helyzethez illő szóhasználattal az információ kérését szóban és írásban, segít a vélemény, mérlegelés és vita kulturált nyelvi formában történő megfogalmazásában.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                   |                                                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                  | <b>1. Általános munkahelyi tűz- és balesetvédelem</b>                                                                                                                             | <b>Javasolt<br/>óraszám:</b><br><br><b>20 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                           | A munkahelyek és műhelyek használata rendjének és szabályainak megismerése, az önmaga és társai érdekében szükséges védő-, óvó előírások megismerése, fontosságuk felismertetése. |                                                   |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                   |                                                   |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                   |                                                   |
| <div>1. Tűz- és balesetvédelmi előírások, műhelyhasználat rendjének megismerése.</div> <div>2. Alapvető óvatosság kialakulása.</div> <div>3. Műhelyben elvárt viselkedés szabályozása.</div> <div>4. Tűz és baleset esetén szükséges teendők, mentések, értesítendők körének megismerése.</div> |                                                                                                                                                                                   |                                                   |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                   |                                                   |
| <div>1. Veszélyes gépek, eszközök, tevékenységek.</div> <div>2. Veszélyes alapanyagok, energiaforrások.</div> <div>3. Munkaruha, védőruha, munkacipő, védő és óvó eszközök.</div> <div>4. Elsősegélynyújtási alapismeretek, elsősegélyláda helye a műhelyben, tartalma.</div>                   |                                                                                                                                                                                   |                                                   |

## 5. Egészségvédelem a műhelyben, munkahelyen.

### Tanulói tevékenység

1. Beszélgetés a tűz veszélyeiről, a munkagépek és munkaeszközök balesetet, sérülést okozó lehetőségeiről.
2. Baleseti sérülés ellátásának szimulálása, elsősegélyláda tartalmának összeválogatása, alkalmazásának gyakorlása.
3. Tűzvédelmi gyakorlat.
4. Segélyhívások, segítségkérés helye, szimulálása, mentők, tűzoltók, rendőrség, segélyvonal.
5. Különböző típusú munkavégzéshez alkalmas és nem alkalmas munkaruha, védőruha válogatása.
6. Munkatevékenységekhez védő és óvó felszerelések kiválasztása.
7. Védőfelszerelés helyes használatának bemutatása, kipróbálása.
8. Munkaeszközök helyes megfogásának, átadásának gyakorlása.

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Megfigyelőképesség.
2. Óvatosság.
3. Kooperációs készség.

|                 |                                                                                     |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Baleset, veszély, elsősegély, mentőláda, műhelyben használt eszközök, anyagok neve. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Közlekedési ismeretek</b>                                                                | <b>Javasolt óraszám: 20 óra</b> |
|----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | A műhelyek és munkahelyek tömegközlekedéssel történő megközelítése lehetőségeinek megismerése. |                                 |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A munkahely és lakóhely közötti önálló közlekedés biztonságosan és célszerűen.</li> <li>2. Tömegközlekedési eszközök biztonságos és célszerű igénybevétele.</li> <li>3. Menetrend alapján menetidő, átszállások ismerete.</li> <li>4. Közlekedéshez szükséges menetidő és útvonal tartása.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Menetrend.</li> <li>2. Átszállási lehetőségek.</li> <li>3. Tömegközlekedési eszközök útvonala.</li> <li>4. Lakóhely közlekedése.</li> <li>5. Lakcím és munkahely, műhely címének pontos ismerete.</li> <li>6. Bérletek, jegyek időbeli és térbeli hatályosságának ismerete.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Útvonalak tervezése, baleset esetén kerülőutak tervezése.</li> <li>2. Közlekedési igazolványok, bérletek és jegyek szükség szerinti beszerzése.</li> <li>3. Menetidő kipróbálása, pontos érkezés a munkahelyre.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Figyelem.</li> <li>2. Önállóság.</li> <li>3. Együttműködési készség.</li> <li>4. Pontosság.</li> <li>5. Óvatosság.</li> </ol> |                                                                                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | Közlekedési eszközök neve, menetrend, menetidő, átszállás, jegyek, bérletek elnevezése, útvonal. |

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | Műhelygyakorlatok                                                      | Javasolt<br>óraszám |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------|---------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                        | 248 óra             |
| A témakör<br>nevelési-<br>fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | Munkahelyen, műhelyben végezhető segítő feladatok, részmunkák végzése. |                     |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                        |                     |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                        |                     |
| <div>1. Munkahelyi műhelyben helyes viselkedési szabályok kialakítása.</div> <div>2. Egy szakmacsoport közös szakmai gyakorlati ismereteinek, készségeinek, képességeinek fejlesztése.</div> <div>3. A szükséges általános elméleti elemekkel való összekapcsolás.</div> <div>4. A műhelyben szokásos és elvárt higiénés szokások elsajátítása.</div> <div>5. A képzés céljától függően felkészítés az Országos Képzési Jegyzékben szereplő konkrét szakképesítés, rész- szakképesítés vagy munkába állást, életkezdést segítő ismeretek elsajátítására.</div> |                                                                        |                     |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                        |                     |
| <div>1. A műhely helységeinek, eszközeinek, rendjének, tisztántartásának megismerése, megnevezése.</div> <div>2. A munkahely és műhely elvárt higiénés rendjének megismerése.</div> <div>3. Jellemző technológiák, a felhasznált anyagok megismerése, megnevezése.</div> <div>4. Munkafolyamat menetének megismerése.</div> <div>5. A társadalmi, munkahelyi beilleszkedéshez szükséges viselkedésformák elsajátítása.</div>                                                                                                                                   |                                                                        |                     |
| Tanulói tevékenység                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                        |                     |

1. A műhely elvárt és szükséges higiénés rendjének betartása.
2. Az egyszerűbb kéziszerszámok, eszközök helyes fogási, használati módjának gyakorlása.
3. Szükséges munkaruha, védőruha, munkacipő helyes viselésének gyakorlása, gondoskodás a tisztántartásról.
4. A munkaműveletek kipróbálása, a helyes munkavégzési szokások kialakulásának megalapozása.
5. Szerszámok tisztántartásának, szerszámok, anyagok tárolási szokásainak betartása.
6. Munkavégzés közben a szükséges pihenőidő betartása.
7. Helyes testtartás és fogások gyakorlása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Praktikus készség.
2. Kooperációs készség.
3. Pontosság, precizitás.
4. Irányított figyelem, óvatosság.
5. Önállóság, önismeret.

|                 |                                                         |
|-----------------|---------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Műhelyben használt helyiségek, eszközök, anyagok nevei. |
|-----------------|---------------------------------------------------------|

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos ciklus<br/>végén</b> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. az intézmény szakmai képzésének megfelelő területen jártas lesz a gyakorlati műhelyekben és munkahelyeken, elsajátítja a képzés során használatos alapvető segítő munkák és részfeladatok elemeit,</li> <li>2. tájékozott lesz a munkavégzés során elvárt teljesítménnyel és saját képességeivel kapcsolatban.</li> </ol> |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## TERMÉSZETTUDOMÁNY

A tantárgy tanításának célja fenntartani a tanulók természet iránti érdeklődését; olyan tanulókat nevelni, akik nyitottak a világra, a lehetőségeikhez képest felismerik a problémákat, keresik a jelenségek okait. A korábbi ismeretekre és tapasztalatokra építve fejleszti a természeti jelenségek megfigyelése iránti érdeklődést. Törekszik az elsődlegesen tapasztalati úton szerzett elemi ismeretek beépítésére, a tapasztalható jelenségek, folyamatok elemzésére. A tantárgy célja hétköznapi példákkal, rávezetéssel, tudatosítással, gyakorlati alkalmazással kialakítani az egészség- és környezetvédelmi ismeretek megerősítését, a környezetvédő magatartást. Az érzelmi intelligencia mozgósításával formálni a természetbarát, ökológikus szemléletet, példák bemutatásán keresztül segíteni az összefüggések feltárását. A gondolkodás rugalmasságának, a mérlegelő, a problémamegoldó gondolkodásnak a fejlesztése sok életszerű példán, gyakorlaton át. A megismert, megtapasztalt összefüggések felismerése, megfogalmazása segíti a tudományosan megalapozott ismeretek elsajátíttatását az emberi test működéséről, az egészséget megóvó életvezetési szabályok kialakítása érdekében. A felnőtté válással járó lehetőségek és kötelezettségek megismertetése, a felelősség tudatosítása a családdal és a tágabb környezettel kapcsolatban támogatja, megkönnyíti a felnőtt életben való sikeres helytállást, megteremti a nyitottságot az egészséget veszélyeztető szokások és az egészség megőrzését segítő lehetőségek gyakorlati megismeréséhez. A természetismeret tantárgy különösen fontos szerepet játszik a pozitív életvezetési stratégiák kialakításában, elfogadtatásában, az életvezetési készségek fejlesztésében.

A tantárgy érinti az elemi balesetvédelmi és munkaegészségügyi ismereteket, hazánk egészségügyi hálózatának, társadalombiztosítási rendszerének és a fontosabb betegjogoknak a megismertetését, az egészséges életmód előnyeinek tudatosítását, a megelőzés jelentőségének felismertetését. Az egészségmegóvás szabályainak, az egészségügyi intézmények szolgáltatásai igénybevételének, a gyógyszerfogyasztás és -kezelés szabályainak elsajátíttatását.

Kiemelten fontos a tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban, a környezetkímélő és -óvó magatartás tudatos vállalására nevelés. A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése. A gyakorlati élet szempontjából fontos ismeretek

adása a hang- és a fénytan körében. Az ember életvitele szempontjából elengedhetetlenül fontos fizikai ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (hallás, látás).

A hangtan eredményeit felhasználó – a mindennapi gyakorlatban alkalmazott – eszközök működési elvének és kezelési módjának megismertetése, az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében történik.

A tudományosan megalapozott alapismeretek nyújtása a kémia tárgyköréből az elsajátított környezetvédelmi ismeretek aktivizálását, a környezettudatos magatartás kialakítását segíti.

A mindennapi kémiai jellegű problémák támogatják az önálló véleményalkotást, annak tudatosítását, hogy környezetünk számos energiaforrása nem megújuló, szükség van a gazdaságosságra, a takarékosagra. Kiemelt szerepet kap a baleset-megelőző cselekvési eljárások elsajátíttatása a kémiai anyagok felhasználása során.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik a testi és lelki egészségre nevelés területén a környezet biológiai, fizikai, kémiai hatásainak felismerésével, a veszélyek elkerülésének bemutatásával és az anyagok biztonságos felhasználásának megismertetésével. Fontos szerepet tölt be a mindennapi gyakorlatban előforduló tevékenységekhez alkalmazott eljárások természettudományos hátterének megismertetésével, a nem látható és nem érzékelhető veszélyforrásokra történő figyelemfelhívással. Segíti a biztonságos önálló életvitelt, a felelős viselkedést a környezet megismertetésével.

A fenntarthatóság, környezettudatosság területén a környezetbarát szemlélet alakításával, a természet megóvására és az anyagokkal való takarékosagra neveléssel jelenik meg.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                           |                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>1. Környezetvédelem – Élő természet, növény, állat</b> | <b>Javasolt óraszám: 26 óra</b> |
| <b>A témakör fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | A meglévő ismeretek több szempontú rendszerezése.         |                                 |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                           |                                 |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                           |                                 |
| <div>1. A tanulmányok során megismert növények és állatok tulajdonságainak és hasznosságának számbavétele.</div> <div>2. Az állattartás és növénygondozás felelősségének átérzése.</div> <div>3. A természet szépségének, célszerűségének megélése.</div> <div>4. Szöveges és képi információk értelmezése.</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                           |                                 |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                           |                                 |
| <div>1. Élőlények és környezetük.</div> <div>2. Ökológiai alapismeretek.</div> <div>3. A globalizáció és modernizáció hatásai az élő természetre.</div> <div>4. Személyes tapasztalatok növényekről, állatokról.</div> <div>5. Szűkebb- és tágabb környezet bejárása, felmérése.</div> <div>6. Környezetszennyezés. Környezeti ártalmak feltérképezése.</div> <div>7. Környezetvédelem – környezetmegóvás.</div> <div>8. Háztartási hulladék, szerves-, szervesetlen anyagok, szelektív gyűjtés, komposztálás.</div> <div>9. Szennyezőanyagok. Szennyezésmegelőzés. Szennyezésmentesítés.</div> <div>10. Vegyi anyagok: talajszennyezés, vízszennyezés, légszennyezés.</div> |                                                           |                                 |
| Tanulói tevékenység                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                           |                                 |
| <div>1. Gyűjtőmunka, megfigyelés, összehasonlítások.</div> <div>2. Csoportosítás.</div> <div>3. Beszámoló.</div> <div>4. Egyéni és csoportos tananyag-feldolgozás.</div> <div>5. Tanulmányi kirándulás.</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                           |                                 |

6. Szelektív hulladékgyűjtés.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Önállóság.
3. Praktikus készség.
4. Passzív és aktív szókincs.

**Fogalmak**

Természetes és mesterséges környezet, civilizációs ártalom, környezetvédelem, ökoszemlélet, evolúció, törzsfajlódás, mutáció, genetika, környezetszennyezés.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                   |                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | 2. Egészségvédelem.<br>Élő természet – az ember                   | Javasolt<br>óraszám:<br>50 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Összefüggések keresése az életmód és az egészségi állapot között. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                   |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                   |                                |
| <div>1. Az emberi test működéséről eddig tanult ismeretek bővítése.</div> <div>2. A tanuló saját egészségi állapotának reális ismerete.</div> <div>3. Saját és a környezete egészségének védelmében szükséges teendők megismerése.</div> <div>4. Az egészségügyi dokumentumok, a gyógyszerek megfelelő elhelyezésének, tárolásának fontossága, az ezzel kapcsolatos teendők ismerete.</div> <div>5. Az orvosi utasítások betartásának fontossága, teendői egészsége védelmében.</div> <div>6. Önálló életvitelre alkalmas, praktikus készségű fiatal elméleti felkészítése.</div> |                                                                   |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                   |                                |
| <div>1. Az emberi test felépítése.</div>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                   |                                |

2. Szervek, érzékszervek funkciója és működése.
3. Egészség – betegség.
4. Általános orvosi vizsgálatok: vérnyomásmérés, vércukorszint-mérés, pulzusvizsgálat.
5. Kórelőzmény ismerete, számon tartása, dokumentálása, ezek szerepe a gyógyulás sikerességében.
6. Egészségvédelem és rehabilitáció.
7. Vitaminok, sport és mozgás szerepe az egészséges életmódban.
8. Felkészülés a családi életre, szex, szerelem, testiség.
9. Családtervezés, fogamzásgátlás.
10. Nemi betegségek.
11. Káros szenvedélyek, függőség. (Dohányzás, alkoholfogyasztás, droghasználat veszélyei).

#### Tanulói tevékenység

1. Intézménylátogatások (szakorvosi rendelő, laboratórium).
2. Megfigyelés, önfigyelés.
3. Egyszerűbb vizsgálatok (vérnyomás mérése, vércukor, vizeletvizsgálat, hallásvizsgálat) elvégzése, a kapott eredmény megbeszélése.
4. Beszélgetés (meghívott előadó, konzulens) közösen választott témáról.
5. Kutatómunka és csoportos kutatómunka.
6. Egyéni esetmegbeszélés.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Önállóság.
3. Komplex gondolkodás.
4. Praktikus ismeretek.
5. Verbális készség.
6. Empátia.

|                 |                                                                                                                                                                                                                   |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7. Önfegyelem.  |                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>Fogalmak</b> | Öröklés, anamnézis, oltási könyv, védőoltás, ismétlő oltás, gyógyítható – gyógyíthatatlan betegség, gyógyszerkísérlet, cseppfertőzés, szexuális úton terjedő fertőzés, kábító- és tudatmódosító szer, diszkréció. |

|                                                      |                                                                                                 |                                         |
|------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                       | <b>3. Egészségtan – Környezet-egészségtani és<br/>munka-egészségtani ismeretek</b>              | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>50 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | Higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igény kialakítása. |                                         |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Az emberi test és jellemzőinek megismerése.</li> <li>2. Az egészséges környezet jellemzőinek megismerése.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Egészségtan. Az egészség megóvása.</li> <li>2. Hazánk egészségügyi ellátórendszere, társadalombiztosítás (feltételei).</li> <li>3. Járóbeteg-ellátás: háziorvosi ellátás, szakrendelések.</li> <li>4. Szűrővizsgálatok és akut egészségügyi ellátások.</li> <li>5. Bejelentkezés szakrendelésre, beutaló, időpont kérése telefonon, személyesen.</li> <li>6. Munkaalkalmassági vizsgálat.</li> <li>7. Környezetegészségtani, munkaegészségtani ismeretek.</li> <li>8. A környezet testi-lelki hatása az egészségre.</li> <li>9. A lakás, az iskola, a munkahely, a szórakozóhelyek és a közlekedési eszközök higiéniája.</li> <li>10. Gyógyszerfogyasztás és annak veszélyei (gyógyszerek tájékoztatójának elolvasása, megértése), az utasítás betartásának fontossága.</li> <li>11. Fertőzések és járványok.</li> </ol> |  |

12. Mentálhigiéné.
13. Egészséges életmód fontossága, egészségkárosító hatások.
14. Prevenciós tevékenységek.
15. Baleseti sérülések és azok ellátása otthon és a munkahelyen.
16. Elsősegélynyújtás.

#### Tanulói tevékenység

1. Intézménylátogatás.
2. Kutatómunka.
3. Egyéni és csoportos témafeldolgozás.
4. Órai csoportos és egyéni megfigyelések.
5. Család egészségi állapotának feltérképezése.
6. Elsősegélynyújtással kapcsolatos ismeretek és gyakorlatok, mentőláda használata.
7. Egészséges életmóddal kapcsolatos ismeretek összefoglalása, gyűjtőmunka, tablóképzítés.
8. Egészségvédelmi ismeretek összegyűjtése, tablóképzítés a közösségi szinten alkalmazott helyes viselkedésről (köhögés – zsebkendőbe, kézmosás fontossága, fertőzések elkerülése – higiénia).

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Önállóság.
3. Verbális kommunikáció.
4. Passzív és aktív szókincs.
5. Komplex gondolkodás.
6. Praktikus készség.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                    |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Immunitás, genetika, mentálhigiéné, prevenció, vércsoport, magas vérnyomás, cukorbetegség, recept, betegtájékoztató, járóbeteg-ellátás, szakrendelés, elsősegélynyújtás, vészhívás, prevenció, mentálhigiéné, közösségi szemlélet. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4. Kémiai alapismeretek                                                                                                                                                                                                                                       | Javasolt<br>óraszám:<br><br>30 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1. Új, alapvető ismeretek beépítése, tantárgyi alapozás.<br>2. A természetben előforduló fontos anyagok és vegyületek megismertetése.<br>3. Praktikus ismeretek nyújtása a háztartási és egyszerű munkafolyamatokban használt vegyi anyagokkal kapcsolatosan. |                                    |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                    |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. Tudományosan megalapozott ismeretek nyújtása.<br>2. Elemek és vegyületek összekapcsolódása, összefüggései.<br>3. Egészséges veszélyérzet és óvatosság kialakítása a kémiai anyagokkal szemben.<br>4. Tudatosság és meggondoltság a mindennapi tevékenységekben.<br>5. Praktikus helyzetekben az elméleti tudásanyag beazonosítása és adaptációja.<br>6. Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése. |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                    |
| Fejlesztési ismeretek<br>1. A legfontosabb elemek és vegyületek nevének és kémiai jelének megismerése (oxigén, víz, szénvegyületek).<br>2. Anyagszerkezeti ismeretek (az anyag tulajdonságai érzékenyen reagálnak a szerkezeti változásokra).<br>3. Halmazállapot-változások.<br>4. Folyékony, gáz és szilárd elemek és vegyületek.<br>5. A háztartásban előforduló kémiai anyagok ismerete.                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                               |                                    |

6. Háztartásban alkalmazott oldatok hígítási arányai, háztartásban alkalmazott keverékek komponenseinek aránya.
7. Mérgező anyagok.
8. Szerves vegyületek, anyagok és felhasználásuk: szén, szénvegyületek, kőolaj, alkohol.
9. Fontosabb természetes szénvegyületek: szénhidrát, szőlőcukor, répacukor.
10. Tápanyagok: olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok.
11. Természetes anyagok a háztartásban és a munkakörnyezetben.
12. Szerves vegyületek és anyagok fontosságának megértése, életünkben betöltött szerepe, gazdaságos felhasználása.
13. Reakciósebesség, reakcióhő.
14. Környezeti és háztartási anyagok.
15. Építkezésnél használt anyagok: mészkő, égetett mész, oltott mész, gipsz, cement, festékek és oldószerek, üveg.
16. Műanyagok, műanyag hulladék-kezelés, újrahasznosítás.

#### Tanulói tevékenység

1. Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése.
2. Anyaggyűjtés, rendszerezés, tulajdonságok megfigyelése.
3. Meglévő ismeretek rendszerezése, csoportosítása.
4. Gyűjtőmunka, rendszerezés.
5. Összefüggések felfedezése, tapasztalatok megfogalmazása.
6. A használt anyagok számbavétele, csoportosítása az alkalmazás területei szerint (háztartás, ipar).
7. A használt anyagok rendszerezése a környezetre gyakorolt hatások alapján (környezetbarát, káros).
8. A használt anyagok elemzése jellegzetes tulajdonságaik alapján (párolog, erős, jellegzetes szagú, szagtalan, megkeményedik, cseppfolyósodik levegő hatására).
9. A használt anyagok rendszerezése az egészségre kifejtett hatás alapján (káros az egészségre, életveszélyes, ártalmatlan).
10. A természetes anyagok és a mesterségesen előállított anyagok

rendszerezése tulajdonságaik, használatuk, hasznosságuk alapján.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
2. Verbális és vizuális emlékezet.
3. Differenciáló készség.
4. Verbális kommunikáció.
5. Passzív-aktív szókincs.
6. Matematikai összefüggések.
7. Önállóság.
8. Precizitás.
9. Komplex gondolkodás.

**Fogalmak**

Oldat, oldhatóság, keverék, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, környezettudatosság, lúg, balesetvédelem, műanyag, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok).

|                                             |                                                                                                                          |                                    |
|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| Témakör                                     | 5. Hétköznapiok kémiája – kísérletezés                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br><br>20 óra |
| Előzetes tudás                              | 1. Alapvető kémiai ismeretek.<br>2. Kísérletezés szabályai, megfigyelések szóbeli megfogalmazása, konklúzió felismerése. |                                    |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai | 1. Összefüggések felfedezése.<br>2. Tapasztalatok felhasználása a mindennapi életben.                                    |                                    |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek      |                                                                                                                          |                                    |

### Fejlesztési tevékenységek

A kísérletekben realizált elméleti ismeretek és a mindennapi gyakorlat összekapcsolása.

### Fejlesztési ismeretek

1. Verbális fejlesztés, szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése, használata.

2. Vízkeménység, vízkő.
3. Levegő, szén-monoxid, kén-monoxid.
4. Savak és lúgok a háztartásban, sav-bázis reakciók.
5. Szóda, szódabikarbóna, szappan, sósav, mosó- és mosogatószer.
6. Fertőtlenítőszer.
7. Penész.
8. Rozsdásodás.
9. Alkohokok.
10. A konyhai munkák higiénikus és szakszerű elvégzése, a veszélyforrásokra figyelemmel (romlandó, szavatosság, tápérték elvesztése).
11. Elővigyázatossági szabályok megismerése a kísérletekkel és a háztartásban előforduló szerekkel kapcsolatosan.
12. Alapvető balesetmegelőzési szabályok ismerete és betartása.
13. Kémiai ismeretekhez kapcsolódó környezeti problémák felismerése.
14. Szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás.

#### Tanulói tevékenység

1. Szaknyelv elemi kifejezéseinek megismerése.
2. Célrányos megfigyelések, eredmények elemzése (szag, állag, szín megváltozása).
3. Megfigyelések, mérések csoportmunkában és önállóan.
4. A tanuló fejlettségi szintjének megfelelően a jelenségek, folyamatok közötti hasonlóság, különbség észrevétele, megfogalmazása szóban és írásban.
5. Tanulmányi séta üzletekben, a feltüntetett adatok elemzése (összetétel, szavatosság, tárolhatóság).
6. Konklúziók verbális kifejezése.
7. Elővigyázatossági szabályok megismerése az élelmiszerek, a háztartási szerek használatánál, tárolásánál, a hulladékkezelésnél.

8. Verbális fejlesztés, szakmai kifejezések használata.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Megfigyelőképesség.
3. Elemzés.
4. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
5. Összefüggés-felismerés – komplex gondolkodás.
6. Kooperációs készség.
7. Precizitás.
8. Motiváció.
9. Praktikus készség.
10. Kreativitás.
11. Óvatosság.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Oldat, oldhatóság, reakciósebesség, reakcióhő, keverék, képlet, arány, sav, erózió, korrózió, mérgező anyag, vegyület, veszélyes hulladék, környezettudatosság, lúg, balesetvédelem, műanyag, szelektív hulladékgyűjtés, újrahasznosítás. Tápanyag (olajok, zsírok, fehérjék, vitaminok). |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| Témakör                                                                                                                 | 6. Fizikai alapismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Javasolt óraszám:<br><br>20 óra |
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                   | 1. A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban.<br>2. A napi problémák megoldásához szükséges a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.<br>3. A gyakorlati életben fontos ismeretek átadása a hang- és fénytan körében. |                                 |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                 |
| Fejlesztési tevékenységek<br>1. Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés anyagokról. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                 |

## 2. A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése.

### Fejlesztési ismeretek

1. A fény tulajdonságai. Fényforrások. A fény egyenes vonalú terjedése.
2. Tükrök: sík, domború, homorú.
3. A szemüveg.
4. Az emberi szem és a látás.
5. Színek. A fehér fény színeire bontása. Szivárvány.
6. A hang mint hullám. Rezonancia.
7. Hangszerek. Visszhang.
8. Mágneses hatás megfigyelése.
9. Az elektromos töltés kísérleti megfigyelése.
10. A testek elektromos állapota.
11. Az elektromos áram, áramkör praktikus ismeretei.
12. Áramforrások: elem, akkumulátor.
13. Az áram mágneses hatása (elektromos motorok).
14. Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.
15. Elektromágneses indukció (dinamó, generátor, transzformátor).
16. Soros és párhuzamos kapcsolás mindennapi háztartási példákkal.
17. Az elektromos feszültség.
18. Az elektromos munka, teljesítmény, ellenállás.
19. Élettani hatások.
20. Sugárzás, és annak veszélyei, hasznos és káros sugárzás, sugárvédelem.
21. Megújuló energiaforrásaink: víz-, szél-, nap-, geotermikus energia.

### Tanulói tevékenység

1. Megfigyelések.
2. Mérések, méréseredmények leolvasása.
3. Köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok csoportos és egyéni megoldása.

4. Mérések, becslések.
5. Egyszerű kísérletek végzése (áramkör, elemek töltése, akkumulátorok működésének megfigyelése).
6. Kutatás egyénileg és csoportmunkában.
7. Példák gyűjtése a fizikai jelenségekről (mágnes, sugárzás: röntgen, egészségügyi terápiák, atomhulladék).
8. Mágneses vonzás megfigyelése, próbálgatása.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Megfigyelőképesség.
2. Precizitás.
3. Vizuális és auditív figyelem.
4. Verbális memória és praktikus ismeretek kooperálása.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                     |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Fény, fényforrás, természetes és mesterséges fény, tükrök, tükröződés, fényvisszaverődés, elektromos töltés, anód, katód, feszültség, áramerősség, ellenállás, elektromos és mágneses mező, atomenergia, sugárzás, sugárzásvédelem. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                    | <b>7. Mindennapok fizikája – kísérletezés</b>                                                                                                                                                                                                                                                | <b>Javasolt óraszám:<br/>20 óra</b> |
|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A tanulók érdeklődésének fenntartása a mindennapi életben felfedezhető fizikai jelenségekkel kapcsolatban.</li> <li>2. A napi problémák megoldásához szükséges, a fizika tudománya által nyújtott ismeretek hasznosságának felismerése.</li> </ol> |                                     |

## **Fejlesztési ismeretek és tevékenységek**

### Fejlesztési tevékenységek

1. Tapasztalatok a fizikai folyamatokról: tapasztalatokon alapuló tudásbővítés az anyagokról.
2. A fizika mindennapi hasznosságának felismertetése.
3. Kísérletek és mérések segítségével tapasztalatszerzés a környezetünkben lezajló kölcsönhatásokról.

### Fejlesztési ismeretek

1. A fény- és hangtani ismeretek összekapcsolása az emberi érzékszervek működésével (látás, hallás).
2. A hang terjedése, vezető közegek összehasonlítása.
3. Elektromosság a mindennapi élethelyzetekben: egyszerű háztartási és munkahelyi berendezések működése.
4. Az elektromos jelenségek és az elektromos áram hatásainak megismerése a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használatának érdekében.
5. Az égés feltételei, tűzoltás.
6. A hullámmozgás, a hullámok terjedése.
7. Az elektromos és a mágneses mező kölcsönhatásai.
8. Sugárzás. Fizikai és vegyi anyagok káros hatásai. Sugárzás elleni védekezés.
9. Víz-, szél-, nap- és geotermikus energia.

### Tanulói tevékenység

1. Kísérletek megfigyelése, egyszerű kísérletek önálló végzése.
2. Mérések, méréseredmények leolvasása.
3. Megfigyelések, ismeretek a háztartásban meglévő elektromos eszközök használatának, kezelésének, és a fogyasztás nagyságának összefüggéseiről, valamint a takarékos használat módjáról.

|                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Motiváció.</li> <li>2. Irányított, tartós, tudatos figyelem.</li> <li>3. Kreativitás.</li> <li>4. Megfigyelőképesség.</li> <li>5. Praktikus készség.</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                  | <p>Elektromosság, áramerősség, feszültség, munka, terhelés, ellenállás, fénytörés, fénysebesség, hangsebesség, hullám, hullámmozgás, rezonancia, mágneses tér, sugárzás, megújuló energia.</p> |

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. jó rendszerezőképességének, gyakorlatiasságának kialakítása,</li> <li>2. egészségtudatos életszemléletének kialakítása, követése,</li> <li>3. higiénikus, egészséges, balesetmentes otthoni és munkahelyi környezet iránti igényének kialakulása,</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                                                            | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. képes az általános és egyéni egészségi állapotát megismerni, azt felelősségteljesen kifejezni és megóvni,</li> <li>2. a kémiai jelrendszert elemi szinten ismeri,</li> <li>3. a mérgező anyagokról ismeretekkel rendelkezik,</li> <li>4. képes a balesetmegelőzési szabályokat és eljárásokat alkalmazni a kémiai anyagok felhasználása során,</li> <li>5. ismeri a fény egyenes vonalú terjedését, a fény terjedésének jellemzőit,</li> <li>6. ismeri az elektromosság fontosságát a gyakorlati életben,</li> <li>7. az elektromos áram felhasználásával kapcsolatos alapvető biztonsági szabályokat alkalmazza, ismeri a baleset-megelőzési szabályokat,</li> <li>8. ismeri az elektromos jelenségeket és az elektromos áram hatásait a háztartásban és a munkahelyen előforduló elektromos gépek, berendezések biztonságos használata érdekében,</li> <li>9. képes a fizikában tanultak széles körű kiterjesztésére az ember egészségének és környezetének védelmére, a károsító tényezők, hatások megelőzésére.</li> </ol> |

## TESTNEVELÉS

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése.

További cél a helyzetfelismerő képesség fejlesztése, komplex személyiségfejlesztés, a szociális és emocionális aspektus hangsúlyával. Fontos a motiváció felkeltése a szabadidő- és diáksportokra, a testnevelés és sportági ismeretek bővítésére, a preventív és egészségtudatos szokások kialakítására a tanulóknál.

A testnevelés kiemelten támogatja a biomechanikailag helyes testtartás kialakulását, szükség szerint a tartás javítását, korrekcióját.

A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos fiatal kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjen, erősítve a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra.

Hangsúlyossá válik a munkavállaláshoz szükséges fizikai kondíció és az egészségtudatosság beépülése a személyiségvonások rendszerébe, a motoros aktivitásban vezető szerephez jut a kreativitás, a szabadidős fizikai tevékenység. Középfokú oktatásban részesülő enyhén értelmi fogyatékos fiatalok tehetséggondozásának egyik fő terepe a versenysport.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi, az önismereti, a másokért való felelősségvállalás fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési célnak megfeleltethető a tantárgy.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

| Témakör                               | 1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség                                                                                                              | Javasolt óraszám: 72 óra |
|---------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.<br>Testépítés természetes eszközökkel, egészségvédelemmel.<br>Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. |                          |

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Fejlesztési tevékenységek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– Minőségelvű motoros tevékenységek tökéletesítése.</li><li>– Sportági tevékenységre épülő kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.</li><li>– Vízi biztonság megteremtése, a víz mint az egyik őselem gyógyhatásainak tudatosítása.</li></ul> <i>Fejlesztési ismeretek</i> <ul style="list-style-type: none"><li>– A fittség és az edzettség kritériumai.</li><li>– A terhelés élettani és pszichés értelmezése.</li><li>– A korábbi nyolc évfolyamon tanultak elmélyítése, készségszintre emelése.</li><li>– Gimnasztika.</li><li>– Egyensúly-gyakorlatok.</li><li>– Küzdőgyakorlatok.</li><li>– Zenére végzett gyakorlatok.</li><li>– Légzőgyakorlatok.</li></ul> |

*Tanulói tevékenység*

Differenciált, egyéni edzésterv készítése – segítséggel.

Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok szer nélkül és tornaszerekkel (labda, kötél, gyűrű, zsámoly, tornapad).

Tornaszereken történő célirányos mozgások: függeszkedések, mászások.

Önállóan végzett bemelegítés (8-10 gyakorlatnyi).

Bemelegítő mozgásanyag tervezése és kivitelezése.

Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.

Testépítés – minden izomcsoport harmonikus fejlesztése a gerinc és az ízületek védelmével.

Tesztek, felmérések kizárólag diagnosztikus célzattal:

- motoros (Cooper),
- kardio-respiratorikus,
- állóképesség,
- erő,
- izomerő,
- állóképesség,
- testösszetétel.

*Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek*

Döntési képesség.

Térkihasználási képesség.

Transzferhatások.

|                 |                                                   |
|-----------------|---------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Speciális kifejezések az edzésekkel kapcsolatban. |
|-----------------|---------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás</b>                                                                                                                                          | <b>Javasolt óraszám: 124 óra</b> |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Természetes mozgásformák továbbfejlesztése.<br>Sportágak technikai elemek megismerése.<br>Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. |                                  |

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Térbeli és energiabefektetésre vonatkozó tudatosság fejlesztése.</li> <li>– Tudatos helyzetfelismerő és feladatmegoldó képességek fejlesztése.</li> </ul> <p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Új sportági ismeretek és rendszerek alapjai.</li> <li>– Mozgásos tapasztalatszerzés a néptánc, a történelmi táncok, társastánc és modern mozgáselemek tárából.</li> <li>– Rendgyakorlat.</li> <li>– Torna.</li> <li>– Támaszgyakorlatok.</li> <li>– Mászás, vándormászás.</li> <li>– Függeszkedés, lendülés.</li> <li>– Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc.</li> <li>– Atlétikai elemek: <ul style="list-style-type: none"> <li>– Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások.</li> </ul> </li> </ul> |

- Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal.
- Tánc: népi és régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok megismerése.
- Úszás.
- A vízből mentés elemi szabályai.

#### *Tanulói tevékenység*

Természetes mozgások végrehajtása (sportág-specifikus jelleggel).

Technikai és taktikai elemek véghezvitele (egyéni szintű) cselekvési biztonsággal.

Szervezést elősegítő gyakorlatok: rendgyakorlatok, alakzatok felvétele, menetelések, ellenvonulások, nyitódások, zárkózás, szakadozások.

Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.

Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.

Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban menetelés alakzatfelvétellel.

Támaszgyakorlatok, függés és egyensúly-gyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.

Mászás kötélén, vándormászás bordásfalon.

Függeszkedés, lendülés, lengés, hintázás szereken.

Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc gyakorlása.

Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások.

Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal, verseny, időmérés.

Tudatos, gyakorlati alapú tapasztalatszerzés a hazai és külföldi sportjátékok technikai és taktikai készletéből.

Tánc, művészeti előadás és más mozgásformák alkalmazása az önreflexió és önkifejezés érdekében.

Tánctanítás, tutorálás mozgásos programokban, gyakorlatokban.

Úszás: gyors-, mell-, hátúszás saját tempóban, a pillangóúszás elemei, indulási és beérkezési technikák, vízi sportjátékok.

#### *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek*

Instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége.

Imitációs és elemző képesség.

Alkalmazkodási képesség.

A mozgás örömeinek átélése.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Balesetvédelemmel és baleset-megelőzéssel kapcsolatos fogalmak, támasz, átfordulás, tigrisbukfenc, ugróerő, lendület, gyorsítás, lassítás, rajtolás, átlépő technika, hajítás, dobás, lökés, vetés, start, fejes, forduló, a vízből mentés fogalomtára. |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Játék</b>                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám: 72 óra</b> |
|----------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br>A versenyszellem és a sportszerűség kialakítása és fenntartása.<br>Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. |                                 |

| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                               |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Fejlesztési tevékenységek</i><br>– Személyes és társas folyamatok pozitív alakítása a megismerésben, az értékelésben, az |

asszertivitásban, a sportszerűségben és a sikerorientáltságban.

- Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés és kritikai értelmezés.
- Csapatépítés.
- Sportági előkészítő kreativitás és kooperativitás fejlesztése.
- Inklúzióra, társadalmi integrációra előkészítés, érzékenyítés.
- Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.
- Játékszabályok által döntésképeség és szabálytudat kialakítása.
- Éléményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.
- Személyes és társas folyamatok megélése.
- A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata.

#### *Fejlesztési ismeretek*

- Dobó- és elfogójátékok.
- Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.
- Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.
- Átadások helyben és mozgás közben.
- Célba rúgó és célba dobó játékok.
- Kosárlabda.
- Labdarúgás.
- Röplabda.
- Kézilabda.
- Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel.
- Szabadidős teremjátékok.

#### *Tanulói tevékenység*

Dobó és elfogó játékok játszása.

Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel (kidobós).

Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés, védővel szemben, átadások helyben és mozgás közben, célba rúgó és célba dobó játékok.

Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel (esések, gurulások, szabadulások).

Szabadidős teremjátékok: gombfoci, asztali foci, darts, asztalitenisz, asztali hoki.

Preventív játékok és tevékenységek vízben.

Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értése és reprodukciója.

Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.

#### *Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek*

Szabálytudat.

Kooperativitás.

Asszertivitás,

Kudarc és győzelem sportszerű megélése.

|                 |                                                                                                                                                                                                                          |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Játékok neve és szabályai, büntetődobás, büntetőrúgás, oldal-bedobás, sarokrúgás, szerelés, becsúsztatás, ívelés, feladás, sáncolás, csatár, középpályás, védő, kapus, kapáslövés, önvédelem, esés, gurulás, szabadulás. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                    | <b>4. Versenyzés</b>                                                                                                                                 | <b>Javasolt<br/>óraszám<br/>72 óra</b> |
|---------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek, illetve egyszerűsített sportági versenyek esetében. |                                        |

|  |                                                   |
|--|---------------------------------------------------|
|  | Olimpikonok, paralimpikonok tiszteletére nevelés. |
|--|---------------------------------------------------|

| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p><i>Fejlesztési tevékenységek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Sportági versenyek, versenytapasztalatok megszerzése a diáksport, élsport és szabadidősport terén.</li> <li>– Sportszerűség fogalmi jelentésének ismerete.</li> <li>– Az olimpia- és sporttörténet nagy alakjai, emblematikus személyiségei, híres magyar és nemzetközi sportolók megismertetése a múltból és a jelenből.</li> <li>– Példakép (választás, a választás megindokolása).</li> </ul> <p><i>Fejlesztési ismeretek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>– Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok, a sportági versenyek szabályainak, technikájának és taktikájának elemei.</li> <li>– Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola. Ugróiskola. Dobóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályainak megismerése.</li> <li>– Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok.</li> <li>– Küzdősportok elemei.</li> <li>– Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia.</li> </ul> <p><i>Tanulói tevékenység</i></p> <p>Sportági versenyek – szükség szerinti egyszerűsített szabályokkal – gyakorlása. Váltóversenyek. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta). Ugróiskola – magas-, távolugrás. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel). Sorversenyek. Váltóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályszerű, csapatok közötti játéka. Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok (bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás, csizmadobáló). Úszóverseny egyszerűsített szabályokkal. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei. Sor- és váltóversenyek szabályainak ismerete és betartása. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával. Példakép keresése híres magyar és nemzetközi sportolók és csapatok közül (képek, eredmények, versenyek látogatása, kulturált szurkolás).</p> <p><i>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Szabálykövetés, szabálytartás.</li> <li>Egészséges versenyszellem.</li> <li>Kooperáció.</li> <li>Koordináció.</li> <li>Döntési és reagáló képesség.</li> </ul> |  |

|                 |                                                                                                                                   |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | A játékok neve és szabályai; erőszakos, kíméletes, sportszerű, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény, olimpikon, paralimpia. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                |                                                      |                          |
|----------------|------------------------------------------------------|--------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</b> | <b>Javasolt óraszám:</b> |
|----------------|------------------------------------------------------|--------------------------|

|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                           |               |
|---------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|
|                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>20 óra</b> |
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b> | <p>Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra, egészségtudatosságra nevelés.</p> <p>Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.</p> <p>Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.</p> <p>A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe.</p> |               |

## Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

### *Fejlesztési tevékenységek*

- Igénykeltés a mozgásban gazdag életformára, a terhelés alakítására és kontrolljára való képesség kialakítása.
- Optimális testtömeg és fittség paramétereinek kialakítása és/vagy fenntartása.
- A relaxáció és stresszoldás mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszköze.
- Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, médiatudatosság, szenvedélybetegségek hatásai a testi-lelki egészségre.
- Primer prevenció és az életvezetés kapcsolatrendszere: szokások, egészségfejlesztés, egészségtudatosság.
- Egyéni felelősség és döntés az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában.
- Biztonság és környezettudatosság.
- Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatása.
- Önkontroll, önuralom.
- Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége – a védő-óvó intézkedések ismerete és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).
- A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.
- A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.

### *Fejlesztési ismeretek*

- Otthon is végezhető testgyakorlatok.
- Táncok különféle műfajai.
- Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.
- Relaxációs gyakorlatok.
- Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése, betegségek megelőzése, prevenció, védőoltások szerepe.
- Természetben üzhető sportok (balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem elsajátítása).
- Kerékpározás, görkorcsolyázás.
- Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.
- Könnyített testnevelés.

### *Tanulói tevékenység*

Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák – egyénileg, párban, csapatban.

Otthon is végezhető testgyakorlatok táncos elemei (aerobic, talajtorna).

Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok, figyelemösszpontosító és lazító testtartások.

Természetben üzhető sportok: labdajátékok, futóversenyek, túra, kocogás, tájfutás – balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem rendszeres elvégzése (krémezés, ruházat, ellenőrzés).

Kerékpározás, görkorcsolyázás.

Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.

Könnyített testnevelés: a tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok (a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint, a tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása).

Testtartás-javító gyakorlatok: preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.

*Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek*

Egészségtudatosság.

Mozgásigény.

A körülményekhez való alkalmazkodás.

A természet szeretete, fenntartható fejlődés.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, médiatudatosság, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, testtartás, tájfutás, tájoló, térkép, terep, önkarbantartás, tréning, örömtréning. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos ciklus<br/>végén</b> | <p>Menet- és ütemtartás, hosszabb távú egyenletes, lassú futás.</p> <p>Hatékony mozgásszabályozás, két-három mozgáselem összekapcsolása a gyakorlatok során, a gyakorolt mozgáselemeket, sportágakat szabad térben, más körülmények között is alkalmazni.</p> <p>A szergyakorlatok képesség szerinti teljesítése, önálló végrehajtása.</p> <p>Ugróerő és súlypont emelkedésének tudatos szabályozása.</p> <p>A tánc és a közös mozgás élményének élvezete.</p> <p>A tanuló képes:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>önállóan bemelegíteni;</li><li>a sportot életritmusába beépíteni;</li><li>legalább egy úszásnemet biztonságosan művelni;</li><li>versenyjátékok, versenyfeladatok szakszavait értelmezni, és képes az azoknak megfelelő cselekvésre;</li><li>labdát céltudatosan irányítani;</li><li>labda- és sportjátékok szabályait betartani, a csapatszerepeket felismerni;</li><li>a szabályok betartásával aktívan részt venni a közös játékokban, versenyekben;</li><li>higiénés ismereteit rutinszerűen alkalmazni saját életterében;</li><li>a relaxációs gyakorlatokat önsegítő rendszerében alkalmazni, nyugalmi és stresszhelyzetben szokásrendszerébe integrálni az egészségtudatos magatartásformákat.</li></ul> |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## VIZUÁLS KULTÚRA

A rajzolás a vizuális megismerés és közlés lényegmegragadó alapeszköze. A rajztanítás célja, hogy fejlessze a tanulók látáskultúráját, finommotorikáját; érzelmeikre és értelmükre hatva hozzájáruljon személyiségük fejlődéséhez. Az ábrázolás célja, hogy megfelelő térszemléletet alakítson ki a tárgyak és azok síkbeli ábrázolásának összekapcsolásával, fokozatosan fejlessze a látvány megfigyelésén alapuló, komoly koncentrációt igénylő rajzolást, festést. A rajztanítás feladata a vizuális kultúra alapértékeinek közvetítése, a vizuális kulturáltság megszerzéséhez szükséges ábrázoló-alakító, eszközhasználati, technikai képességek fejlesztése, alkotó, cselekvő magatartás és szemléletmód kialakítása. A tantárgy segít megérteni az arányok jelentőségét, meghatározni a tárgyak formai karakterét. A tanuló megérti és megpróbálja megjeleníteni a téri helyzeteket, képessé válik a vizuális kommunikáció dekódolására, értelmezni próbálja a vizuálisan rögzített közléseket. A rajztanítás során fejlődik a tanuló finommotorikai képessége, a szem-kéz koordináció és a megfigyelő képesség, amely mind megalapozza a szakmai gyakorlatban alkalmazott technikákat.

A tantárgy gyakorlati tevékenységeinek fontos célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése, ezáltal a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységeinek fokozása. További cél tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (például látás, hallás, kinetikus érzékelés) kapcsolatát, amely a számítógépes környezet bevonásával képes egy újabb, „más minőségű” intermediális szemléletet is kialakítani. A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek az őket érő hatalmas mennyiségű vizuális és térbeli információt, számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, mérlegelve feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, továbbá ezzel kapcsolatos önálló véleményt megfogalmazni. A tanuló a képek, látványok nézegetése során tapasztalatokat gyűjthet, azokat megfogalmazza, választ témához illő képeket, anyagokat, fejlődik a kreativitása. Felismeri és értelmezi a környezetben, lakásban, öltözkében megjelenő üzenethordozó tárgyak, formák, színek jelentőségét.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az önismeret és a társas kultúra területén a vizuálisan megjelenő ismertetőjegyek, megkülönböztető jelzések megismerésével, az önálló ízlésvilág kialakításának segítségével.

A médiatudatosságra nevelést a tömegkommunikációs eszközök divatformáló hatásának

felismerésével és az irányzatok közötti választás támogatásával alakítja. Segíti az önálló, tudatos stílus kialakítását.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                           |                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <b>1. Vizuális kommunikáció – az alkotó és a befogadó</b>                                                                 | <b>Javasolt óraszám</b> |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <b>tevékenységben</b>                                                                                                     | <b>44 óra</b>           |
| <b>A témakör nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                      | 1. A mindennapi élet vizuális jelzéseinek értelmezése és orientációs felhasználása.<br>2. Testek látványszerű ábrázolása. |                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                           |                         |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                           |                         |
| 1. A rajzolás területeinek áttekintése (szabadkézi rajz, vázlatrajz, műszaki rajz helye és szerepe).<br>2. Vizuális közlések – szöveg és kép együttes hatásának tanulmányozása.<br>3. A színhasználat (a színek hatása, jellemzői) jelentőségének tudatosítása.                                                        |                                                                                                                           |                         |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                           |                         |
| 1. Művészi alkotásokkal kapcsolatos fogalmak (stílusok, megjelenési formák).<br>2. Hétköznapi vizuális megjelenési területei, esztétikai hatása (öltözködés, tárgyi kultúra, lakberendezés, utcai látvány, reklám, plakát, felirat, graffiti, média felületei).<br>3. Színek szerepe és hatásának tudatos alkalmazása. |                                                                                                                           |                         |

#### Tanulói tevékenység

1. A művészi alkotásokról szerzett ismeretek áttekintése (kiállítás, albumok).
2. Anyaggyűjtés a tanuló szűkebb és tágabb környezetében (üzletek kínálata, saját ruhatár, utcakép, plakát, reklám, szórólap), a gyűjtött anyag elemzése, adott témára anyag készítése (plakát, meghívó, tábló), versenyeztetése és értékelése.
3. Logó tervezése szabadon választott technikával.
4. Reklámok – realitások és marketingfogások elemzése.
5. A használati tárgyak esztétikai értékeinek (használatosság, szépség) megvitatása.
6. Egyszerűbb tárgyak ábrázolása (szabad rajz, festmény, kollázs, makett).
7. Színhasználattal kapcsolatos tanulmányok készítése (főszín, kiegészítő szín, színekör).

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Formamegfigyelés képessége.
2. Térlátás képessége.
3. Színlátás és harmónia.
4. Vizuális kommunikációs képesség.

#### Kulcsfogalmak/ fogalmak

Vázlatrajz, makett, színdinamika, színekör, kiegészítő szín, főszín, logó, harmónia, kollázs, grafiti, prezentáció, marketing.

| Témakör                                      | 2. Műszaki rajz készítésének alapjai                                                                                                                                                                                                                                                          | javasolt<br>óraszám<br><br>100 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-<br>fejlesztési céljai | 1. A térlátás alakítása és erősítése.<br>2. Képalkotási képesség fejlesztése, testek látványszerű ábrázolása.<br>3. Műszaki rajz készítése változatos témákban (testek felülete, alaprajz, szabásminta).<br>4. A célnak megfelelő mérőeszközök, mértékegységek és rajzeszközök megválasztása. |                                    |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek       |                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                    |

### Fejlesztési tevékenységek

1. A szabadkézi rajz és az ábrázoló geometria alapelemeinek megismerése.
2. A szabványos vonalfajták, vonalvastagságok, szabványírás megismerése.
3. Különös formájú tárgyak látványszerű ábrázolása, eltérő célú műszaki rajz készítése.

### Fejlesztési ismeretek

1. Térhatások, téri elemek.
2. Kísérlet a látvány ábrázolására.
3. Nézetábrázolás képsík rendszerben.
4. Szabványok.
5. Mérési alapismeretek (méretmegadás, méretarány).
6. Szerkesztések.

### Tanulói tevékenység

1. Mérések (mérési gyakorlatok, hosszúságmérés, eszköz kiválasztás, mérési pontosság), becslés.
2. Szabványos vonalfajták, szabványírás gyakorlása.
3. Testek axonometrikus ábrázolása (kocka, téglatest, hasáb, gúla, henger), alaprajz, egyszerű szabásminta megszerkesztése (feladatnak megfelelően).
4. Makett, modell készítése változatos anyaghasználattal (méretarányra figyelemmel).

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Formaészlelés-formareprodukció.
2. Térészlelés és térrendezés képessége.
3. Lényegkiemelés képessége.
4. Formamegfigyelés képessége.
5. Térlátás és differenciált térrendezés képessége.
6. Tárgytervezés és tárgyalakítás képessége.
7. Környezettudatosság, a természeti és épített környezet védelme.

### Fogalmak

Mértani forma, kocka, henger, hasáb, gúla, kúp, tengely, modell, makett, torzítás, szimmetria, aszimmetria, szabványosítás, SI mértékrendszer, axonometria, méretmegadás, méretarány.

|                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett<br/>tanulási<br/>eredmények a<br/>két évfolyamos<br/>ciklus végén</b></p> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. képes a műalkotások kompozíciós elemeinek célzott megfigyelésére, tudatos színkeverésre temperával, vízfestékekkel,</li> <li>2. képes és motivált a személyes tárgyak és környezet esztétikus alakítására,</li> <li>3. tapasztalati ismeretekkel rendelkezik a mértani testekről, képes a formaábrázolásra (megközelítő hasonlósággal), vázlatszerű ábra készítésével, tárgy, egyszerű makett készítésével az általa választott technikával,</li> <li>4. ismeretekkel rendelkezik a szabványokkal, szerkesztésekkel kapcsolatban,</li> <li>5. képes mérésre, a mértékegység és mérőeszköz megválasztásával, a mérési pontosság jelentőségét ismeri,</li> <li>6. képes egyszerű szakrajzot (alaprajzot, szabásmintát) értelmezni, elkészíteni.</li> <li>7. törekszik munkája igényes kivitelezésére.</li> </ol> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**AZ ENYHE ÉRTELMI FOGYATÉKOS TANULÓK  
NEVELŐ-OKTATÓ MUNKÁJÁT ELLÁTÓ KÉSZSÉGFEJLESZTŐ ISKOLA 11–12.  
ÉVFOLYAMOS KÖZISMERETI KERETTANTERVE**

**Tantárgyak és óraszámok**

| <b>Műveltségi terület</b>              | <b>Tantárgy neve</b>     | <b>11–12. évfolyam<br/>(heti időkeret)</b> | <b>2 tanéves<br/>óraszám</b> |
|----------------------------------------|--------------------------|--------------------------------------------|------------------------------|
| Magyar nyelv és irodalom               | Magyar nyelv és irodalom | 1                                          | 72                           |
| Matematika                             | Matematika               | 2                                          | 144                          |
| Technológia                            | Digitális kultúra        | 1                                          | 72                           |
| Testnevelés és egészségfejlesztés      | Testnevelés              | 5                                          | 360                          |
|                                        | Osztályfőnöki óra        | 1                                          | 72                           |
| <b>Közismeret összesen</b>             |                          | <b>10</b>                                  | <b>720</b>                   |
| További szabad közismereti időkeret    |                          | 2                                          | 144                          |
| <b>Készségfejlesztő kerettantervek</b> |                          | <b>20</b>                                  | <b>1440</b>                  |
| Szabad készségfejlesztő időkeret       |                          | 2                                          | 144                          |
| <b>Összesen:</b>                       |                          | <b>34</b>                                  | <b>2448</b>                  |

A kerettantervek által előírt tartalmakra jelzett javasolt óraszámok az adott tantárgyon belül a tanulók egyéni képességeinek megfelelően átcsoportosíthatóak.

## TANTERVI BEVEZETŐ

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára készült közismereti kerettanterv céljaiban, feladataiban és az ezekre épülő további tartalmakban figyelembe veszi a jövőben várható társadalmi, gazdasági változásokat, valamint az ezzel összefüggésben megjelenő, a köznevelés egészére vonatkozó célokat és feladatokat. A kerettantervi rendszer az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében is prioritásként értelmezi azokat a személyiség-, készség- és képességfejlesztési tartalmakat, amelyek az egyén és a társadalom számára egyaránt nélkülözhetetlenek.

A célok és feladatok meghatározása a Nemzeti alaptanterven (Nat) és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelvén alapul. A sajátos nevelési igényű tanulók esetében is a Nat-ban meghatározott egységes fejlesztési feladatokat kell alapul venni. A nevelési-oktatási folyamatot a tanulók lehetőségeihez, korlátaikhoz és speciális igényeihez igazodva elsősorban a következő elvek szerint kell megszervezni:

- a feladatok megvalósításához hosszabb időszavakat, tágabb kereteket kell megjelölni ott, ahol erre szükség van;
- igény szerint sajátos, a fogyatékossgal összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket kell kialakítani és teljesíteni;
- szükség esetén a tanuló számára legmegfelelőbb alternatív kommunikációs módszerek és eszközök, siket tanulóknál a magyar jelnyelv elsajátításának, alkalmazásának beépítése a nevelés, oktatás folyamatába;
- az iskolák segítő megkülönböztetéssel, egyénileg is támogatassák a tanulókat, elsősorban az önmagukhoz mért fejlődésüket értékelve; az egyes fogyatékkal élő tanulókkal összefüggő feladatokról a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelve és a vizsgaszabályzatok adnak eligazítást.

A hatályos jogszabályok alapján az iskola pedagógiai programjának részeként, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve helyi tantervet készít. A helyi tanterv elkészítésekor különös figyelmet kell fordítani a Nat jelzett elvei közül arra, hogy a helyi tanterv a fogyatékossgal, sajátos nevelési igénnyel összeegyeztethető tartalmakat, követelményeket jelenítsen meg, ennek érdekében a kerettanterv (együttnevelés esetén az együttesen alkalmazott kerettantervek) tartalmi elemei az igényeknek megfelelően adaptálhatóak, illetve ugyanazon célokat szolgáló elemekkel behelyettesíthetőek.

### Témakörök

A Nat témakörei a sajátos nevelési igény típusának és súlyosságának megfelelő módon adaptálva, horizontálisan érvényesülnek a kerettantervben. A témakörök egy adott tantárgyon belül a Nat-tól esetenként eltérő megnevezéssel és más belső elrendezéssel jelennek meg, hogy igazodjanak a sajátos nevelési igényű tanulók speciális tanulási igényeihez, de összességükben lefedik a Nat által az adott tantárgyra meghatározott témakörök tartalmi egészét.

### Célok és feladatok

A készségfejlesztő iskolai oktatás felkészíti a tanulókat az egész életen át tartó tanulásra, a munkaerőpiacon való eredményes részvételre, a sikeres munkaerőpiaci és társadalmi integrációra. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók közismereti oktatásának a készségfejlesztő iskolai képzésben kiemelt célja támogatni a gyakorlati ismeretek elsajátítását, gyakorlási- kipróbálási lehetőséget adni a társadalmi beilleszkedés, az önálló életvezetési technikák, a társadalmi cselekvőképesség, a személyiségstruktúra megszilárdítására. Támogatja a személyiség komplex, harmonikus fejlődését, az önismeret, az önbizalom és a megfelelő önértékelés megerősödését, segíti a kognitív funkciók, az érzékelés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás további fejlődését, teret enged a helyes és kívánatos társas kapcsolatok, viselkedési normák, szociális interakciók gyakorlásának.

### Fejlesztési területek – nevelési célok

*Az erkölcsi nevelés* terén a tanulók erkölcsi érzékének továbbfejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése zajlik. A szabálykövető magatartás érvényesítése a mindennapi gyakorlatban, az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosításával, az erkölcsi meggyőződés és az erkölcsi cselekvés kívánatos összhangjának felismertetésével valósul meg. Segíti az érzelem, az értelem és a cselekvés összefüggésének tudatosítását a nemzedékek közötti és a kortársi kapcsolatok megerősítésével, az állampolgári ismeretek gyakorlati értelmezésével, a mindennapi életvitellel összefüggő praktikus tudás nyújtásával. A folyamat végén az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képes lesz cselekedetei következményeinek belátására, a mások iránti felelősség és felelősségvállalás érzékelésére. Kibontakozik a közösségi élettel kapcsolatos igazságérzete, társaival és az őt körülvevő személyekkel szembeni elfogadása, segítőkészsége. Magatartásában fejlődik az önfegyelem, a másokat megillető tisztelet megadása és tevékenységeiben a kívánatos mértéktartás. Feladatai és munkatevékenységei során megerősödik köteleességtudata.

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a köteleességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelemtől a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

*A nemzeti öntudat, hazafias nevelés* segíti a magyar történelemre és hagyományokra, hazájára való büszkeség kialakulását, a más népek, azok kultúrája iránti érdeklődés és tisztelet megnyilvánulását azzal, hogy támogatja a tanuló aktív részvételét szűkebb környezetének megemlékezéseiben, a történelmi múlttal kapcsolódó ünnepeken. A társadalom, a társadalmi jelenségek megítélése fókuszba kerül, a tanulót a pályaválasztási és önálló életkezdési ismeretei, motivációja segíti abban, hogy reális képet kapjon a társadalomban elfoglalt, elfoglalható helyéről.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajátítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

*Az állampolgárságra, demokráciára nevelés* terén felkészül a társadalmi elvárásoknak megfelelő kötelezettségek és jogok gyakorlására, megismeri és szükség szerint igénybe veszi az önértékesítés intézményes lehetőségeit. Iskolai keretekben gyakorolja a demokratikus jogokat és megismeri a demokrácia szabályait. Az iskola az egyéni adottságokhoz és lehetőségekhez mérten biztosítja a tanuló részvételét a helyi civil társadalom életében azért, hogy fogékony legyen a társadalom jelenségei, problémái iránt.

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi

jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló mérlegelő gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

*Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése* területén az enyhe értelmi fogyatékos tanulóban kialakul a felnőtt élethez kötődő reális énkép, megismeri és kontrollálni tudja a viselkedését. A társas kapcsolatok tudatosan megfigyelt visszajelzései alapján továbbfejlődik önértékelése, önbizalma. Kialakul a társakkal, ismerős és ismeretlen környezettel szembeni bizalom és bizalmatlanság megfelelő egyensúlya. A serdülőkorban, mint a személyiség kialakulásának döntő szakaszában, az életkorból adódó problémák kezelése érdekében kiemelt szerepet kapnak a feszültség, a szorongás, a stressz, a fáradtság oldásának technikái, annak felismerése és leírása, hogy a tanuló önmaga hogyan változik, alakul. Az elképzelések, vágyak, tervek a felnőtt szerepekről – a felnőttkori önmaga megvalósításáról – akkor lesznek reálisak, ha a tanuló képes a kudarcok tűrésére, tanulságaik feldolgozására, hasznosítására.

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

*A családi életre nevelést* segíti, hogy a tanuló a középfokú oktatás időszakában megismeri a harmonikus családi mintákat és a családi együttélés szabályait. A hétköznapi élethelyzetek megbeszélése, gyakorlása segíti a párkapcsolatok megismerését, felelős párkapcsolat kialakítását, az együttlét, a szakítás felelősségét, kultúráját.

A támogatást nyújtó társadalmi, egészségügyi rendszerek megismerése, a konfliktusok kezelési lehetőségeinek, az érzelmi bizonytalanságoknak, a magánéleti krízishelyzeteknek a felismerése a felnőttkorba lépő fiatalok számára támpontokat nyújt az érzelmi élet válságaiban.

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

*A testi és lelki egészségre nevelés* támogatja a tanuló tudatos törekvését az egészséges életmódra, a testi és lelki egyensúly megőrzésére. Igénnyé válik a testi épség megóvása és a sérülések elkerülése. A mindennapos testedzés megalapozza a munkavégzéshez elengedhetetlen fizikai állóképesség megszerzését és megőrzését. A pedagógus lehetőséget ad a tanulónak felismerni és elkerülni a káros szenvedélyeket, a testi, szellemi és lelki érettség elérésével megerősödik sikeres társadalmi beilleszkedésének lehetősége. A pedagógus feladata felhívni a tanuló figyelmét a rendszeres és bőséges táplálkozás, a táplálék összetevőinek, minőségének megfigyelésére,

megteremteni az egészségvédelem és a szociális gondoskodás gyakorlatát az iskolában, felhívni a figyelmet a rendszeres mozgás, a megjelenés, a küllem, az ápoltság összefüggéseire.

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stresszkezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megóvására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében. A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

*A felelősségvállalás másokért, önkéntesség területén* a tanuló tapasztalatai bővülnek a társadalom tagjainak különbözőségéről, megerősödik benne az elfogadás érzése, a másság elfogadása, a betegség, a sérült és a fogyatékos emberek iránti együttérző, segítő magatartás kialakítása. A pedagógus feladata lehetőséget teremteni arra, hogy fejlődjön a tanulóban az önkéntes segítségnyújtás igénye, amelyben megismeri és megéli a saját személyének fontosságát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, az egymásrautaltságot. A szociális attitűd, az együttműködés, a problémamegoldás, az önkéntes feladatvállalás és a megoldás képességének kialakulása, az alkalmazás általánossá válása a mindennapi életben, a munka világában is támogatja a beilleszkedést.

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális attitűd, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és -megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári léthez.

*A fenntarthatóságot, környezettudatosságot* segítik azok a helyzetek, amelyekben a tanuló felismerheti, hogy az emberiség összefogása szükséges a környezet épségének megóvása, a természet védelme érdekében.

A pedagógiai helyzetekben cselekedeteit, azok hatását személyesen is megtapasztalja, belátja a környezeti ártalmak és az emberi élet szükségleteit, összefüggéseit. A környezeti ártalmak számbavétele, a védekezés lehetőségeinek kipróbálása, a takarékoságnak, a szükségletekhez igazított szokásrendnek a megismerése teszi lehetővé a mindennapi alkalmazást, azt, hogy fejlődjön az önálló étellel kapcsolatosan az egészséges és esztétikus környezet és élettér kialakításának és megóvásának igénye.

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanuló számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári köteleességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

*A pályaorientáció területén* a tanuló reális önértékeléssel megismeri munkaerőpiaci lehetőségeit, a társadalmi munkamegosztás alapjait. Képességeinek, lehetőségeinek és érdeklődésének figyelembevételével pályát választ, megismeri és motiválttá válik a céljai elérése érdekében szükséges képességek fejlesztésében.

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka

világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket. Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

*A gazdasági és pénzügyi nevelés* terén a tanuló felkészül a változó gazdasági környezet lehetőségeihez történő alkalmazkodásra, megismeri a családi munkamegosztást, gazdálkodást, felismeri, hogy milyen az ésszerű, beosztó felhasználás, takarékoság. A folyamatban kiemelt szerepet kap a figyelem ráirányítása a tanuló saját felelősségére a javakkal való ésszerű gazdálkodásban, a pénz világában és a fogyasztás területén.

A tanuló a pedagógiai folyamatban és a valóságban is kipróbálhatja az ügyintézés útjait, a segítségkérés lehetőségeit a lakhatás, a munkavállalás, a lakóhelyi, közösségi ügyintézés terén, tapasztalatokat szerezhet a döntései közvetlen és közvetett következményeinek és kockázatainak mérlegelésében.

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világ gazdaság, a nemzet gazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

*A médiatudatosságra nevelés* különös jelentőséget kap a médiumok használatának előtérbe kerülése, a tanulás, az önművelés területein történő felhasználása miatt. A médiatudatos magatartás a mindennapokban, a munka világában való tájékozódás szolgálatában azt jelenti, hogy a tanulónak megfelelő gyakorlata alakul ki az információhordozók megválasztásában, használatában, megismeri a hétköznapi élet során szerepüket az ismeretek, a fontos információk megszerzésében, fejlődik képessége az óvatosság területén és az információk hitelességének ellenőrzésében, vigyáz személyes adatainak védelmére, mértéktartó az eszközök használatában.

Cél, hogy a tanulók a mediatizált, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészíti a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint e különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

*A tanulás tanítása* terület a tanuló számára lehetőséget ad az egyénre szabott, képességeknek megfelelő motivációra és a folyamatos fenntartásra az ismeretszerzésben. Segít elfogadni és megismerni a környezet folyamatos változását, fenntartani az igényt és képességet a tevékenységekkel és munkavégzéssel kapcsolatos ismeretek bővítésére a munkaerőpiaci és a társadalmi integráció elérése érdekében.

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítani, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás

tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

## **Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak is fel kell készülniük a munkavállalásra, a változások kezelésére és a későbbi tanulásra is. Kompetenciákkal a társadalmi integráció, az önálló életvezetés és a felnőttkori munkaerőpiaci helytállás érdekében nekik is rendelkezniük kell. A valamiben kompetens fiatal tudja, hogy adott esetben mit kell tennie; tudása van róla, képes azt megtenni; kialakult a megfelelő képessége, és meg is akarja tenni, mert megfelelő attitűddel rendelkezik. A kulcskompetencia különböző szintű kompetenciák rendszere – fejlesztésük egymásra épülő, tervezhető. Az alapkészségek kialakításához szükséges kompetenciák a jövőben való boldogulás várható igényei szerint kiegészülnek más olyan kompetenciákkal, amelyek a társadalomban való sikeres részvételhez, az egész életen át tartó tanuláshoz szükségesek. Ezek a kulcskompetenciák, amelyek nemcsak egyes tantárgyakhoz köthetőek. Kialakításuk, fejlesztésük a köznevelés feladataként az enyhe értelmi fogyatékos tanulókat nevelő-oktató intézményekben is elvárásként jelenik meg. Egy-egy terület fejlesztési feladatai valamennyi kompetenciát mozgósíthatják, illetve számos terület tartalmainak feldolgozása valamennyi kompetencia fejlesztésére hatással lehet. Az egyes területek kijelölik, hogy mely kulcskompetenciák fejlesztését célozzák meg a fejlesztési feladatok megvalósítása folyamán. A 11–12. évfolyamon jellemzően fejlesztendő kulcskompetenciák meghatározhatóak, azonban egyénenként eltérő összetevők fejlesztésére helyeződik a hangsúly – az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében ez különösen jellemző. Ezért a szakértői bizottságok és a gyógypedagógusok képességekre, részképességekre vonatkozó vizsgálati eredményeire is támaszkodva differenciált, egyénre szabott programokon keresztül érhető el a tanulási képesség egyénileg különböző szintre fejlesztése.

### **A tanulás kompetenciái**

A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni, amit az alapkompentenciák biztosítanak. A tanulót támogatni kell abban, hogy megtalálja saját érdeklődési körét, hogy minél több tanulási technikát megismerjen, és ezek alapján képessé váljon majd saját tanulási stratégia kialakítására. Segíteni kell a tanulót abban, hogy lehetősége legyen a metakogníció (gondolkodásról való gondolkodás) gyakorlására, tudatos alkalmazására, a tanuláshoz való pozitív viszony kialakítására.

### **A kommunikációs kompetenciák (anyanyelvi kompetenciák)**

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a nevelés-oktatás ezen szakaszában, ebben az intézménytípusban idegen nyelv oktatása nem történik, a hangsúly az anyanyelvi kompetenciák fejlesztésére helyeződik.

Az anyanyelv elsajátításának folyamatában az enyhe értelmi fogyatékos tanulók esetében a közlés és befogadás szóbeli ágát javasolt a középpontba állítani. Az anyanyelv elsajátíttatása során – a tanulók egyéni sajátosságaihoz való igazodás mellett – alapelv, hogy esetükben a nyelvvelsajátítás lényegi módja nem az elszigetelt nyelvi jelenségek oktatása, hanem az a folyamat, amelyben az ember nyelvileg fogalmazza meg a valóságra vonatkozó ítéleteit. Az anyanyelv tanításában csak az a fejlesztő tevékenység hozhatja meg a kívánt eredményt, amely (az egyén képességének és beszédállapotának figyelembevétele mellett) a beszédnek mint összetett folyamatnak a fejlesztésére irányul, s a „nyelvet” funkcióinak (kifejező, informáló, felhívó) megfelelően, elemi formáiban (közlés, megbeszélés, rábeszélés) és alaptípusaiban (élőbeszéd, írott beszéd) gyakoroltatja és alkalmaztatja. Törekedni kell a digitális technológia kínálta eszközök, lehetőségek kommunikációs célú alkalmazására.

### **A digitális kompetenciák**

A digitális kompetenciák elsajátítása, felhasználói szintű alkalmazása az esélyegyenlőség megteremtése és a minél önállóbb életvitel támogatása szempontjából is kiemelkedő jelentőségű. Az online zaklatás gyakori

megjelenése miatt a tanulóknak ismerniük kell a biztonságos eszközhasználatot, valamint a digitális tartalmak létrehozásával kapcsolatos etikai szabályokat is. A munka, a szabadidő és a tanulás egész életen át ívelő folyamatai során a digitális eszközök használata, az így megszerzett információk feldolgozása és alkalmazása is a digitális kompetenciákat igényli. A tanulók számára fontos a megbízható információk, az online biztonság, a digitális eszközök társadalmilag elfogadott formáinak alkalmazása a kommunikáció során, illetve azok alapvető szabályainak ismerete a társadalomban való részvétel érdekében.

#### A matematikai, gondolkodási kompetenciák

A matematikai kompetencia fejlesztése során lehetőség nyílik a problémamegoldó gondolkodás, valamint a kognitív képességek fejlesztésére. A matematikai kompetencia fejlesztésével az enyhe értelmi fogyatékos tanuló képessé válik a környező világ mennyiségi és térbeli viszonyainak felfedezésére, valamint a tapasztalatok útján megszerzett tudás praktikus felhasználására a mindennapi élet különböző területein. Ez úgy érhető el, hogy a tanulás-tanítás folyamatában döntően a mindennapok során létrejött helyzetekben ismertetjük meg a matematikai tartalmakat. Kiemelten fontos a konkrét cselekvéssel összekapcsolt, a konkrét élethelyzetekhez kötött tapasztalatszerzés és matematikai tevékenység, a szabálytudat és a stratégiahasználat kialakítása, valamint a mindennapokban használható tudás biztosítása.

A természettudományos kompetencia fejlesztése során az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a gyakorlati jellegű természettudományi műveltség kialakítása, a mindennapi életben előforduló természettudományos jelenségek körében a felhasználói tájékozottság elérése, az egységes természettudományos világkép kialakítása a feladat. Fontos a mindennapi életet érintő, konkrét tényeken, tapasztalatokon alapuló egyszerű következtetések levonásának és az erre alapozott döntéshozatalnak a tanítása.

#### A személyes és társas kapcsolati kompetenciák

A tanulókat támogatni kell a társas kapcsolatok kialakításában és fenntartásában, ehhez elengedhetetlen a pozitív énkép és az emberi kapcsolatokban való eligazodás képessége. Az eltérő képességeknek megfelelően fel kell készíteni a tanulókat a változó társadalmi-gazdasági helyzet adta kihívásokra (változó egyéni szerepkör, érdekérvényesítés, tulajdonviszonyok). A tanulóknak ismereteket kell szerezniük a célszerű gazdálkodás, a pénzhasználat és a fogyasztás, valamint – az egyéni képességeket figyelembe véve – a rövidebb és hosszabb távú élethelyzetek tervezése kapcsán. Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók felkészülnek a közügyekben való aktív részvételre. A társadalmi részvétel és felelősségvállalás kompetenciái fejlesztése során – a tanulók gyógypedagógiai-pszichológiai jellemzőit figyelembe véve – a tartalmakat sajátélményű tevékenységek formájában gyakoroltatva kell biztosítani. Az önismeret, a kapcsolatteremtés, kapcsolattartás képességének fejlesztése elősegíti a harmonikus közösségi beilleszkedést, a felelős társadalmi részvételt.

#### A kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái

Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, ezen a területen nagy szerepe van a motivációnak és az érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzés, a nyitottság, az értékítélet kialakítása.

#### Munkavállalói, innovációs és vállalkozói kompetenciák

A munkavállalói és innovációs kompetenciákhoz szükséges ismeretek, képességek és attitűdök alakítása, formálása a tanulók egyéni sajátosságait figyelembe véve lehetséges. A tanulási-tanítási folyamatban az enyhe értelmi fogyatékos tanuló minden esetben saját cselekedeteinek tükrében ismerje fel lehetőségeit, próbálja elérni céljait. A munkavégzésre való szocializálás, a munkavállalói magatartás kialakítása, a tanulók élettervezésének elősegítése, az önálló életvezetés megalapozása a társadalmi beilleszkedés fontos eleme.

## Egységesség és differenciálás

Az aktív tanulás a tanulónak a tanulási tevékenységekben történő részvételét hangsúlyozza. A tanulási tevékenység legfőbb célja olyan tanulói kompetenciák fejlesztése, amelyek lehetővé teszik az ismereteknek különböző helyzetekben történő kreatív alkalmazását. A tevékenységekre épülő tanulásszervezési formák segítik a tanulót a tanulási eredmények által kijelölt ismeretek megszerzésében, és ezen keresztül a kompetenciák fejlesztésében. Lehetőség szerint ki kell használni a tanulás társas természetéből adódó előnyöket, a differenciált egyéni munka adta lehetőségeket. Segíteni kell a párban vagy csoportban végzett felfedező, tevékeny és jól szervezett, együttműködésen alapuló tanulást. A tanulási eredmények elérését segítik elő az olyan differenciáló módszerek, mint a minden szempontból akadálymentes és minden tanuló számára egyformán hozzáférhető tanulási környezet biztosítása, a tanulói különbségekhez illeszkedő, differenciált célkijelölés, a többszintű tervezés és tananyag-alkalmazás, a fejlesztő, tanulást támogató értékelés. A differenciált tanulásszervezés jellegzetességeit képviselik az olyan eljárások, mint az egyéni rétegmunka vagy az adaptált szövegváltozatok felhasználása, melyek kiterjeszthetik és elmélyíthetik a tankönyvek tartalmát.

A pedagógus a probléma-megoldási és a jelenségértelmezési folyamatot – a tanuló szükségleteinek megfelelően – közvetett, illetve közvetlen eszközökkel segíti. A pedagógus az aktív tanulói tevékenységek megvalósítása során lehetővé teszi iskolán kívüli szakemberek bevonását, valamint a külső helyszínek nyújtotta pedagógiai lehetőségek felhasználását (könyvtár, múzeum, levéltár, színház, koncert). A pedagógus együttműködik más tantárgyakat tanító pedagógusokkal azért, hogy a tanulóknak lehetőségük legyen a tanórákon vagy a témahetek, tematikus hetek, projektnapok, témákhoz szervezett események, tanulmányi kirándulások, iskolai táborok alkalmával a tantárgyak szervezett, összefüggő, illetve kapcsolódó tartalmainak integrálására.

Az iskoláknak tanítási évenként több olyan tanóra megszervezését ajánlott beilleszteniük a helyi tantervbe, amelyben több tantárgy ismereteinek integrálását igénylő (multidiszciplináris) téma kerül a középpontba, a tanóra céljának, tartalmának és megvalósítási módszereinek megjelölésével. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében a tananyag feldolgozásánál a pedagógusnak figyelembe kell vennie a tantárgyi tartalmaknak a tanulói sajátosságokhoz való illesztését. A különleges bánásmódot igénylő tanulók esetében ez az adaptálás lehetővé teszi az egyéni haladási ütem biztosítását, valamint a differenciált (optimális esetben személyre szabott) nevelés, oktatás során az egyéni módszerek alkalmazását. Az aktív tanulás segítése a tanuló tehetségének, különleges nevelési-oktatási szükségleteinek vagy fogyatékosságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező szakember támogatásával történik.

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül. Az adaptív oktatás egy olyan tanári gondolat- és tevékenységrendszer kínál, amely a tanulók egyéni sajátosságainak figyelembevételére épülve egyszerre biztosítja a differenciálás egyéni fejlesztő hatását és a pedagógiai gyakorlatban megjelenő egységességet. Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a tanulói sajátosságok – a tanuló tudása, az aktivitásra való készenléte, az önálló munkavégzés és az együttműködés terén való fejlettsége, helyzete a társas kapcsolatrendszerben – és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák: a frontális munka, a csoportmunka, a párban folyó tanulás, az egyéni munka, az individualizált munka. A pedagógiai differenciálás hátterében az a törekvés húzódik meg, hogy az egységes tartalmi szabályozás keretei között minden tanuló a neki megfelelő nevelésben és oktatásban részesülhessen optimális fejlődése, egyéni teljesítőképességének teljes kibontakoztatása érdekében. A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköze együttesként kell megjelennie. Az egyéni fejlesztési programok, a differenciálás különböző lehetőségei során a pedagógusok megfelelő feladatokkal fejlesztik a tehetséges tanulókat, figyelik fejlődésüket, és az adott szakasznak megfelelő kihívások elé állítják őket. A differenciált – egyéni és csoportos – eljárások biztosítják az egyes területeken alulteljesítő tanulók felzárkóztatását, a lemaradás egyéni okainak felderítésén alapuló csökkentését, megszüntetését. A pedagógus a differenciálás során figyelembe veszi a tantárgyi tartalmak – egyes sajátos nevelési igényű tanulók csoportjaira jellemző – módosulásait. A pedagógus

együttműködik különböző szakemberekkel, a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépíti a pedagógiai folyamatokba. Az adaptív oktatás gyakorlati megvalósításának két kulcsmozzanata van. Az egyik a bemeneti jellemzők köre, melyek alapjaiban kijelölik az egyéni utat, illetve az annak bejárásához vezető stratégia megvalósítandó pedagógiai mozzanatait. A másik a kimeneti elvárások köre, melyek a prognosztizálható fejlesztés/fejlődés kritériumainak, a kimeneti követelmények meghatározásához nyújtanak segítséget. A bemenetnél, az iskolai, oktatási folyamat kezdetén a sajátos nevelési igény pontos, egyénre szabott feltárása szükséges, a képességstruktúra, a lényegi személyiségvonások, a szocializációs funkciók területeinek feltérképezésével. Erre lehet építeni az egyéni út meghatározását, a pedagógiai diagnózist, a stratégiát és terápiát. A kimeneti elvárások – a pedagógiai folyamatban a tanulók egyéni jellemzőit, fejleszthetőségi sajátosságait mindvégig figyelembe véve – a társadalmi szükségletből vezethetők le.

## **DIGITÁLIS KULTÚRA**

### **11–12. évfolyam**

A tantárgy a szakmai ismeretekhez kapcsolódó internetes és más tömegkommunikációs technikák alkalmazásának tudatos megismertetésével, új tartalmak felkutatására nevel. Ismeretkörei, fejlesztési területei hozzájárulnak ahhoz, hogy a tanuló az információs társadalom aktív tagjává válhasson. A digitális eszközök használata olyan eszköztudást nyújt a tanulónak, melyet a tanulási folyamat közben bármely ismeretszerző, -feldolgozó és alkotó tevékenység során alkalmazni tudnak. Ennek érdekében fontos a rendelkezésre álló digitális és információs eszközök és szolgáltatások megismerése, működésük megértése, az egyéni szükségleteknek megfelelő szolgáltatások kiválasztása, és célszerű, értő módon való biztonságos, etikus alkalmazása.

A tantárgy különösen fontos szerepet játszik az önismeret és a társas kultúra fejlesztésében az internethasználattal összefüggő magatartási és etikai szabályok betartásával, a társadalmi kapcsolattartás elektronikus formáinak megismerésével. A médiatudatosság területén az informatikai eszközök használati szabályozásának, a függőség elkerülésének tudatos irányításával, az internetes tartalmak valóságtartalmának szűrésével kap eszközöket a tanuló a függőség elkerülésére.

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 1. Számítógép alkalmazása                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt<br>óraszám:<br>57 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 1. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.<br>2. A számítógép-használat nyújtotta lehetőségek felismerése, és alkalmazása a mindennapi tevékenységekben.<br>3. Az etikai szabályok ismerete és szem előtt tartása a világháló használatakor. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| 1. A balesetmegelőzés szabályainak betartása.<br>2. Számítástechnikai eszközök kezelése.<br>3. Az iskolában használatos operációs rendszer ismerete, segédprogramok használata.<br>4. A számítógép használata a tanulásban, az ismeretszerzésben.<br>5. Szöveg- és ábraszerkesztési ismeretek.<br>6. Adatbázis- és táblázatkezelés egyszerűbb eseteinek ismerete.<br>7. Hardvereszközök fajtáinak, jellemzőinek megismerése.<br>8. Hálózati alapismeretek.<br>9. Szórakoztató, fejlesztő szabadidős célú felhasználás megismerése. |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |
| 1. Dokumentumkészítés.<br>2. Számítógéphez kapcsolódó eszközök használata (nyomtató, szkennер, digitális fényképezőgép, modem, CD-, DVD-lejátszó).<br>3. Hálózati alkalmazások, keresőprogram használata.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                |

4. A számítógép alkalmazása során felmerülő etikai és egészségügyi fenntartások.
5. Játékprogramok.

#### Tanulói tevékenység

1. A géphasználat során felmerülő fogalmak értelmezése, rendszerezése.
2. Az általában használatos dokumentumformák, szoftverek alkalmazása.
3. Ikonok használata, egyszerű szöveg- és rajzkészítés.
4. Hálózatra kapcsolódás, kapcsolat bontása.
5. Adott tartalmak, képek megkeresése keresőprogram segítségével, adatok értelmezése, felhasználása (menetrend, térkép).
6. Levelezőprogram használata, levélküldés, -fogadás, az udvariassági formulák ismerete és használata.
7. A számítógéphez csatolható eszközök használata.
8. Produktumok készítése közös munkával (az osztály életéről, kirándulásról).
9. Játékprogramok mértékletes használata.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Megfigyelőképesség.
2. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
3. Emlékezet tartóssága, mobilizálása.
4. Problémamegoldó képesség.
5. Finommotorika.

|                 |                                                                                                                 |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. e-mail, vírus, belépés, jelszó, megnevezések). |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                |                                                                                |                                 |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>2. A számítógép használata során felmerülő etikai és technikai kérdések</b> | <b>Javasolt óraszám: 15 óra</b> |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A számítógépet és tartozékait kíméletesen, szakszerűen használni.</li> <li>2. Balesetmentes, költségkímélő alkalmazás.</li> <li>3. A világhálóról szerzett információt kritikával, fenntartással, a tanuló által feltett információt felelősséggel kezelni.</li> </ol> |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szakszerű eszközhasználat.</li> <li>2. Egészségmegőrzéssel kapcsolatos ismeretek.</li> <li>3. A világháló használata a káros oldalak mellőzésével.</li> <li>4. Megfontolt tartalmak elhelyezése a világhálóra.</li> <li>5. Önkorlátozás a számítógép használatának időtartamára.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A használt eszköz értéke és kíméletes alkalmazása.</li> <li>2. Az alkalmazás során felmerülő etikai kérdések áttekintése.</li> <li>3. A számítógép használata során szükséges egészségvédelmi feladatok.</li> <li>4. Káros szokások kialakulásának megelőzése.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A gép és a perifériák megfelelő használata.</li> <li>2. Az egészségkímélő géphasználat feltételeit számba venni, és alkalmazni.</li> <li>3. Etikai kódex közös összeállítása. A tilalmak számbavétele, indoklása.</li> <li>4. A számítógép-függőség kialakulásának megelőzése.</li> <li>5. Az agresszivitást erősítő játékok kerülése.</li> <li>6. Meggondolt, körültekintő kapcsolatteremtés, vásárlás a világhálón.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szóbeli és írásbeli kifejezőképesség.</li> <li>2. Figyelem terjedelme, pontossága.</li> <li>3. Emlékezet mobilizálása.</li> <li>4. Szabályalkalmazás, szabálykövetés.</li> <li>5. Összefüggés-felismerés.</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                 |                                                                                                                                |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Szakkifejezések a számítógépes alkalmazásokkal kapcsolatban (pl. közösségi oldal, blog, csetelés, illegális letöltés, jogdíj). |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási<br/>eredmények a két<br/>évfolyamos<br/>ciklus végén</b> | <p>A tanuló képes</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. a biztonságos, önálló eszközhasználatra,</li> <li>2. az igénynek megfelelő tartalom keresésére és önálló felhasználására,</li> <li>3. a megismert alkalmazásokat kis segítséggel, önállóan használni,</li> <li>4. a célnak megfelelő produktumokat készíteni,</li> <li>5. önkorlátozásra, a káros tartalmak kerülésére,</li> <li>6. saját és mások személyiségi jogainak, intim szférájának megvédésére.</li> </ol> |
|---------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

### 11–12. évfolyam

A magyar nyelv és irodalom tantárgy alapvető feladata, hogy a tanulók szövegalkotási tudásának gyarapításával képessé váljanak a társadalmi kommunikációra, az önkifejezésre. Legfontosabb célok:

1. A tanuló készüljön fel a társas-társadalmi együttéléshez szükséges nyelvi képességek elsajátítására, beállítódásokra, a kulturált nyelvi magatartásra.
2. Rendelkezzen közvetlen környezetében az emberi, tárgyi viszonyrendszerekben történő eligazodáshoz szükséges beszédkészséggel.
3. A beszéd formai és tartalmi oldalának fejlesztése: a tiszta artikuláció, a kommunikációs biztonságérzet kialakítása.
4. Az anyanyelvű írásbeliség normáihoz alkalmazkodó – képességekkel adekvát – szövegalkotás.
5. Alakuljon ki eszköztudás a kultúrtechnikák alkalmazásának gyakorlásával és használatával.
6. Jelentősen bővül aktív és passzív szókincse a felnőtt élet, a munkavállalás és –végzés, valamint a szakmai munka területén.
7. Irodalmi kifejezésformák befogadására nevelés.
8. Tudjon folyamatosan hangosan vagy némán olvasni, majd az olvasottakról tömörítve, a lényeget kiemelve beszámolni.
9. Legyen képes részben önállóan, részben tanári segítséggel elolvasni egyszerűbb, rövidebb írásos műveket. Tegyen kísérletet ezek erkölcsi és életvezetési értelmezésére.
10. Legyen képes formanyomtatványok önálló kitöltésére, önéletrajz, magán- és hivatalos levelek írására.

A tantárgy feladatai a következők:

1. A tanulók kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási képességének továbbfejlesztése.
2. A kommunikációs ismeretek bővítése, a nyelvi alapkészségek továbbépítése.
3. Az igényes és a helyzethez illő szóhasználat, a mondat- és szövegalkotás gyakorlása.
4. A mondat- és szövegfonetikai eszközöknek a nem verbális nyelvi elemekkel összehangolt és célszerű használata.
5. A véleményalkotási képesség továbbfejlesztése.
6. Önállóságra nevelés és kreativitásra ösztönzés a szövegalkotásban.
7. Motiválás az irodalomolvasásra és a köznap élet hivatalos ügyirataiban való eligazodás támogatása.
8. Az irodalom önmegértést és önmeghatározást elősegítő lehetőségeinek felismerése.
9. A korábban megszerzett kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretek szintetizálása.
10. Szereplési biztonság kialakítása.
11. A tanuló vegyen részt a dráma-, szerep és szituációs játékokban.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben:

Az erkölcsi nevelés: irodalmi művek és más írásos szereplők megismerésén keresztül pozitív és negatív példa felismerése. Napilapokban, folyóiratokban, a mindennapi élet eseményeiben a helyes magatartás, követendő minta és a helytelen magatartás megkülönböztetése.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés: hazánk múltjának, jelenének megismerése az írók, költők és más publicisták szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés: a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíteni a társas érintkezést. Önismeret fejlesztése a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel. Saját személyiség fejlesztése az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A családi életre nevelés: írásos művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás gyakorlása.

A testi és lelki egészségre nevelés: az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek rögzítése ismeretterjesztő és irodalmi szövegek megismerésével. Saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítség irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán. Gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban való megjelenéssel.

Fenntarthatóság, környezettudatosság: helyes szokásrend következetes alakítása különböző környezeti tényezők között (osztály, iskola, könyvtár, színház stb.).

Pályaorientáció: a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek, publicisztikák elemzése, megbeszélése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés: az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak, többek közt a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, a családi élet, a hivatalos ügyintézés, a gazdálkodás témakörökben.

Médiatudatosságra nevelés: ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlása.

A tanulás tanítása: egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el kell érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését.

|                |                                                                              |                                |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| <b>Témakör</b> | <b>1. Beszédkészség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotása</b> | <b>Javasolt óraszám: 6 óra</b> |
|----------------|------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A szókincs gyarapítása mellett nyelvi kifejezőképesség fejlesztése.</li> <li>2. A testbeszéd, mimika megértése, használatával a szóbeli kifejezőkészség erősítése.</li> <li>3. A beszélő szándékának megértése.</li> <li>4. A hallott szöveg értelmezése, adekvát, nyelvtanilag helyes válaszadás.</li> <li>5. Saját vélemény, saját gondolat, kérdés, kérés megfogalmazása.</li> <li>6. A reproductív beszéd képességének fejlesztése, memoriterek tanulása.</li> <li>7. Tanult szövegek kifejező tolmácsolása.</li> </ol> |
| <p><b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A helyes artikuláció, beszédtechnikai elemek alkalmazása.</li> <li>2. Aktív és passzív szókincs fejlesztése.</li> <li>3. Társas kapcsolatok kommunikációjába a tanult elemek beépítése.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Beszédtechnika: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. a helyes beszédleégzés: levegőbeosztás, szünettartás,</li> <li>b. megfelelő beszédhang: hangterjedelem, hangszín, hangerő,</li> <li>c. a pontos artikuláció,</li> <li>d. a kifejező képesség, a kommunikáció céljának megfelelő beszéd.</li> </ol> </li> <li>2. Beszéd(meg)értés: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. szavak,</li> <li>b. mondatok,</li> <li>c. szöveg szintjén.</li> </ol> </li> <li>3. Beszédkészség</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

#### Tanulói tevékenység

1. A levegőbeosztás, a szünettartás, az egyenletes hangadáshoz szükséges kilégzés kialakítása és gyakorlása szövegolvasás közben.
2. A hangadás esetleges hibáinak javítása, a hangterjedelem kiszélesítése, a hangszín, a hangadás egyenletességének megteremtése a teljes hangterjedelemben, a görcsmentes hangerőfokozás és hangváltások kialakítása és gyakorlás.
3. Az artikulációs mozgások gyakorlása, a gondos szóvégejtés, a pergő, tiszta szövegmondás, a szabályos beszédritmus, a hangkapcsolatok szabályos ejtésének kialakítása és gyakorlása.
4. A kommunikáció céljának megfelelő beszéd, a hangsúlyok, érzelmek, indulatok, szándékok megjelenítése.
5. Főfogalom alá rendezés, az „egész” részeinek felsorolása, a „rész” hozzárendelése az egészhez, hibás szókapcsolatok javítása, új fogalmak, szókapcsolatok tartalmának megismerése az értelmező szótár vagy rokon értelmű szavak alkalmazásával.
6. Mondatpárok készítése, a mondat elemeinek cseréje, az eseményhez tartozó mondat kiválasztása, hibás elemek cseréje, feladat, utasítások végrehajtása.
7. A mondat sorrendjének megállapítása, a hiányzó „láncszem” felismerése, kérdések, válaszok megfogalmazása a szöveghez, dramatizálás.
8. Analógiák készítése, a következtetések megfogalmazása, analizáló- szintetizáló gyakorlatok végzése, összehasonlítások a nyelv különböző szintjein, különböző szempontok szerinti csoportosítások, fogalomalkotások.
9. Szavak és szókapcsolatok jelentéstartalmainak feltárása, szavak és szókapcsolatok szövegkörnyezetbe helyezése, rokon értelmű szavakból szósorok alkotása, a hangulati és a fokozati különbségek megállapítása, hangutánzó és hangulatfestő szavak keresése, beépítése szövegkörnyezetbe, a stílushatások véleményezése, a szépirodalmi és a köznyelvi szövegek

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>összehasonlítása, azonosságok és különbségek meghatározása, szépirodalmi kifejezések gyűjtése, szólások, közmondások beépítése a szövegkörnyezetbe (behelyettesítés).</p> <p>10. Vers- és prózamondás gyakorlása.</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kommunikációs képesség: szókincsbővítés, kifejezőkészség formai és tartalmi elemei.</li> <li>2. Percepció: verbális és vizuális hang, szó, mondat, szöveg.</li> <li>3. Vizuális és akusztikus figyelem.</li> <li>4. Emlékezet.</li> </ol> |                                                                                                                                                   |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Artikuláció, beszédértés, beszédleghzés, beszélő szándéka, kommunikáció, összehasonlítás, csoportosítás, főfogalom, analógia, analízis-szintézis. |

| Témakör                                                                                                                                                                                                             | 2. A tanulási képesség fejlesztése                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Javasolt<br>óraszám: 6<br>óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-<br>fejlesztési céljai                                                                                                                                                                        | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Az önművelés igényének szinten tartása.</li><li>2. Önálló könyvtárhasználat előkészítése. „Szabadpolcok” önálló használatának megtanulása.</li><li>3. Ismeretnyújtás a könyvtár felépítéséről, működéséről, előző években szerzett információk rendszerezése, gyakorlása.</li><li>4. Az ismerethordozók önálló használatának tanulása.</li><li>5. Az egyéni érdeklődésen alapuló, önművelő és szükségletkielégítő szabadidős tevékenységek tanulása.</li><li>6. Tanári, tankönyvi vázlat felhasználása a tanuláshoz.</li><li>7. Lényegkiemelés, szöveg értelmezése tanári irányítással.</li></ol> |                               |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                               |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                               |
| <ol style="list-style-type: none"><li>1. Tények, adatok, információk növekvő önállósággal történő felismerése az ismerethordozó/terjesztő médiákból.</li><li>2. Érdeklődésnek megfelelő könyv választása.</li></ol> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                               |

#### Fejlesztési ismeretek

1. Könyvtárhasználat, információszerzés különböző eszközei.
2. Tanulást segítő eljárások gyakorlása.
3. Szövegfeldolgozás.
4. Szépirodalmi részletek, művek szöveghű megtanulása.

#### Tanulói tevékenység

1. Iskolai könyvtár rendszeres látogatása. Önálló könyvkölcsönzés megadott szempontok alapján (memoriterek keresése, kötelező olvasmány kikölcsönzése).
2. Adatkeresés, adatgyűjtés.
3. Vázlatok értelmezése, közös vázlatkészítés.
4. Lényegkiemelés aláhúzással megbeszélés alapján.
5. Összefüggések, cselekmény egymásra épülésének feltárása.
6. Kérdésfeltevés, válaszadás az olvasottakkal kapcsolatban.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Motiváció.
2. Összefüggéslátás, összefüggések felismerése.
3. Önállóság.

|                 |                                                                                    |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Önművelés, média, ismeret, ismeretnyújtás, ismeretszerzés, lényegkiemelés, vázlat. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>3. Anyanyelvi ismeretek</b>                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>12 óra</b> |
|----------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"><li>1. A magyar nyelv rendszeréről és elemeiről meglévő ismeretek elmélyítése.</li><li>2. A kommunikációs készség fejlesztése.</li></ol> |                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 3. Az elfogadható színvonalú helyesírás megalapozása.<br>4. A mondanivaló árnyalt közlése a mondatokkal kapcsolatos ismeretek segítségével. |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                             |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Betűrendbe rendezés.</li> <li>2. Helyes mondatalkotás, szövegalkotás szabályainak alkalmazása.</li> <li>3. Tanult helyesírási szabályok (mondatkezdés, írásjelek, tulajdonnevek) alkalmazása.</li> <li>4. Tanári útmutatás alapján szöveget alkot a tanuló, a szövegeket kiegészíti, módosítja.</li> <li>5. Beszédhangok rendszerével, szófajokkal, mondatalkotással kapcsolatos ismeretek.</li> <li>6. A magyar helyesírás szabályainak alkalmazása.</li> <li>7. Jól olvasható egyéni íráskép.</li> <li>8. Környezetében meglévő jelzéseket, képi információkat megérteni.</li> <li>9. A beszédkörnyezetnek megfelelő nyelvhasználat.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A mondatok szövegben betöltött szerepe.</li> <li>2. Mondatfajták, egyszerű és összetett mondatok.</li> <li>3. Érzelmek kifejezése indulatszavakkal (öröm, bánat, harag, gyengédség).</li> <li>4. Tájékoztatás, leírás stíluselemei.</li> <li>5. Az írott beszéd felelőssége.</li> <li>6. Pontos és szabatos megfogalmazás.</li> <li>7. Helyesírás. A helyesírási szabályok felelevenítése, tudatosítása: <ol style="list-style-type: none"> <li>a. tulajdonnevek írása,</li> <li>b. mondatkezdés,</li> <li>c. mondatvégi írásjelek,</li> <li>d. szótagolás, szavak elválasztása,</li> </ol> </li> </ol> |                                                                                                                                             |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                     |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>e. rövid- és hosszú magánhangzók,<br/>f. rövid- és hosszú mássalhangzók használata.</p> <p>g. Hibakeresés, hibajavítás.</p> <p>h. Helyesírási szótár használata.</p> <p>i. Helyesírási ellenőrző program használata segítségével számítógépen írás alkalmával.</p> <p>j. Köznyelv, irodalmi nyelv, szaknyelv, zsargon, argó, kortársi nyelv használata.</p> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szavak szófajokba sorolása, szófajok fontosabb jellemzői, helyesírásuk.</li> <li>2. Igeragozás, igeidő használata, változtatása szükség szerint.</li> <li>3. Mondatok helyesírása, mondatbővítés, szűkítés, összevonás.</li> <li>4. Veszélyt és tiltást jelentő szavak és jelzések (pl. közlekedési táblák, tiltó jelzések, piktogramok) felismerése, megnevezése.</li> <li>5. Megfogalmazások különböző stíluselemekkel (többek közt szaknyelv, argó, sms)</li> <li>6. Az írás képének, sebességének, pontosságának folyamatos javítása, értékelése.</li> <li>7. Másolás, tollbamondás, ellenőrzés, javítás, gyakorlás változatos formában.</li> <li>8. Írás a számítógépen, hibajavítás a helyesírási program használatával.</li> <li>9. Szövegek gyűjtése adott stílusban, szövegalkotás a kért stílusban.</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Akusztikus figyelem.</li> <li>2. Szerialitás.</li> </ol> |                                                                                                                                     |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>Érzelmek kifejezésére szolgáló szavak (öröm, bánat, harag, gyengédség).</p> <p>Szöveg, mondatfajták, szavak fajtáinak nevei.</p> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                          |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 4. Írás, szövegalkotás – Fogalmazási ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                      | Javasolt óraszám: 12 óra |
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <div>1. Mondanivaló árnyalt közlése, az írásbeli kifejezőképesség és az írás eszközjellegű használatának fejlesztése.</div> <div>2. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása.</div> <div>3. Elfogadható színvonalú helyesírás.</div> <div>4. Önellenőrzés fejlesztése.</div> |                          |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                          |
| <div>Fejlesztési tevékenységek</div> <div><div>1. Az írásbeli szövegalkotás legalapvetőbb szabályainak ismerete.</div><div>2. Néhány mondatos szöveg önálló alkotása vázlat alapján.</div><div>3. Hosszabb szövegből vázlat készítése – lényegkiemelés.</div><div>4. A címzettnek megfelelő stílusban levél, beszámoló készítése.</div><div>5. Önéletrajz írása tartalmi és formai követelményeknek megfelelően (kézírásos, számítógépen írott). Az írás közben felmerülő helyesírási, értelmezési probléma esetén tanári segítséggel.</div><div>6. A tanuló saját és mások írásmunkáinak ellenőrzése, javítása a tanult nyelvtani szabályoknak megfelelően.</div></div> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                          |
| <div>Fejlesztési ismeretek</div> <div><div>1. Elemi szintű műfaji ismeretek (elbeszélés, leírás).</div><div>2. Irodalmi szöveg leíró és elbeszélő részleteinek elolvasása, megbeszélése.</div><div>3. Szövegértés, szövegalkotás.</div><div>4. Vázlat készítése (lényegkiemelés, szövegbővítés).</div><div>5. Egyszerű szöveg megértése, adott szempont szerinti alaktása.</div></div>                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                          |

6. Szöveg alkotása, leírás készítése kép vagy adott téma alapján.
7. Elbeszélés, élménybeszámoló (saját tapasztalat vagy látott esemény alapján) szóban vagy írásban.
8. Magánjellegű és hivatalos szövegek stíluselemei, jellemzői (magánlevél, hivatalos levél, árajánlat, önéletrajz).
9. Önéletrajz írásának gyakorlása (tartalmi és formai elemek megismerése).

#### Tanulói tevékenység

1. Szöveg alkotása, átalakítása önállóan, adott szempontnak megfelelően.
2. Az elkészített szöveg felolvasása, bírálata, megvitatása, javítása.
3. Ismert szövegről vázlat készítése (lényegkiemelés),  
vázlatpontok alapján szöveg bővítése (bőbeszédűség, felesleges körülmény kiszűrése) a célközönségnek megfelelően.
4. Levél írása adott témában barátoknak, idős rokonoknak, hivatalnak, tanárának stb., levél elolvasása után annak megállapítása stílus alapján, hogy kinek íródott.
5. A számítógép használatához kapcsolódó tevékenységek felelős alkalmazása (blog, SMS, e-mail, csetelés).
6. Saját önéletrajz írása (munkahelyi pályázat, ösztöndíj, segély kérése) a célnak megfelelően.
7. „Önéletrajz” írása ismert irodalmi szereplőről (pl. János vitéz).

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Finommotorika.
2. Téri tájékozódás: vonalközben való eligazodás, íráskép rendezése.
3. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókinccs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.
4. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.
5. Figyelem.

|                 |                                                                                                                   |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Önálló írás, emlékezetből való írás, diktálás, nyelvtani szabály, fogalmazás, leírás, elbeszélés, hír, jellemzés. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 5. Irodalmi szöveg olvasása                                                                                                                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám: 14 óra |
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | 1. A hangos és a néma olvasási technika, a szövegértő olvasás fejlesztése, szövegfeldolgozás alakítása.<br>2. Aktív és passzív szókincs gyarapítása.<br>3. Az olvasási kedv felkeltése, a könyvek iránti érdeklődés megalapozása.<br>4. Minél több alkotást megismerni, megszeretni. |                          |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |
| 1. A jellemző stílusjegyek alapján a hallott vagy olvasott szöveg jellegének felismerése.<br>2. Mondatok, szöveg értelmezése néma és hangos olvasással.<br>3. Szövegből – adott szempontok alapján – részletek kiemelése.<br>4. Az olvasottakkal kapcsolatban saját vélemény megfogalmazása.<br>5. A megismert irodalmi alkotások előadásában képességek szerinti feladatvállalás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |
| 1. Olvasmányélmények, látott, hallott irodalmi alkotások felidézése.<br>2. A szépirodalmi alkotások megjelenési formái (vers, próza, dráma, mese, mítosz, monda, regény, novella, elbeszélés).<br>3. Művek és alkotók megismerése (korosztálynak megfelelő irodalmi alkotások, filmek, színdarabok választása).                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                          |

4. Egyszerűbb színdarabrészletek, alkalmi irodalmi összeállítások előadása közönség előtt.
5. Kreatív szövegalkotás (alkalomra vers, szöveg alkotása: köszöntő, búcsúztató).

#### Tanulói tevékenység

1. DVD-, CD- és élő előadásban elhangzó művek megismerése nyomán az élmények, érzések, hangulatok, indulatok kifejezésével reagálás.
2. Közös színházlátogatás, közösen kiválasztott film megtekintése moziban, a látottak megbeszélése, a tartalom és a témával kapcsolatos élmények elmondása.
3. Alkalmra társaival előadással készülés (a kiválasztott anyag elemzése, szereposztás, próba); előadás szűkebb és tágabb közönségnek.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Vizuális észlelés.
2. Figyelem.
3. Auditív észlelés.
4. Emlékezet: tanultak, olvasottak, látottak felidézése.

|                 |                                                                          |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Szómagyarázat. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                               | <b>6. Kommunikáció – Médiaismeret</b>                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>Javasolt óraszám: 22 óra</b> |
|----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aktív és passzív szókincs gyarapítása.</li> <li>2. Az információs-kommunikációs társadalom műfajainak megfelelő olvasási szokások gyakorlása.</li> <li>3. Az információszerzés színtereinek feltérképezése (rádió, televízió, informatika).</li> </ol> |                                 |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                      |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | 4. Média által elérhető információforrás értékének felismerése, az ezekből való tanulás megalapozása.<br>5. Önálló gondolatok bátor elmondása, a vélemény vállalása. |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                      |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Látott, hallott, olvasott mondatok, szöveg értelmezése.</li> <li>2. A szövegből – adott szempontok alapján - információ kiemelése.</li> <li>3. Lehetőség szerint rendszeresen hírlap, folyóirat olvasása, hírműsorok nézése, hallgatása.</li> <li>4. A továbbadandó hírek, információk valóságtartalmának mérlegelése.</li> <li>5. Az eltérő vélemény meghallgatása, megvitatása, ha indokolt, elfogadása.</li> <li>6. Számítógép mint információs eszköz használata, a kapott ismeretek értelmezése.</li> <li>7. A médiából szerzett információk, reklámok fenntartással fogadása.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A kommunikáció formái: verbális, nonverbális (képi, gesztus, testbeszéd, mimika).</li> <li>2. A hiteles információhoz jutás színterei: felnőttek, hírlapok, kommunikációs források.</li> <li>3. Szövegelemzés. A hír, információ hitelességének tisztázása (cáfolat, megerősítés).</li> <li>4. Könyvtárhasználat. Internethasználat az információszerzéshez.</li> <li>5. Az információ valóságtartamának mérlegelése (hiteles, pletyka, rágalom).</li> <li>6. A média által sugárzott virtuális valóság és a valóság viszonya.</li> <li>7. A reklámok célja és természete.</li> <li>8. Kreatív szövegalkotás, részvétel helyi újság, rádió műsorának készítésében (cikk írása, olvasói levél).</li> </ol> |                                                                                                                                                                      |

#### Tanulói tevékenység

1. Érzelmek közlése, megértése képről, gesztusból, mimikából, testbeszédből.
2. Kutatómunka adott információ megkeresésére.
3. Látogatás könyvtárban, tájékozódás katalógusban.
4. Napilapok, folyóiratok, rádióadók, televízióadók közül választás.
5. Információk értékelése, mérlegelése.
6. Reklámok gyűjtése, megtekintése különböző területeken.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Vizuális észlelés.
2. Figyelem.
3. Auditív észlelés.
4. Emlékezet: olvasottak, látottak, hallottak felidézése.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Tartalom, lényegkiemelés, szövegbefogadás, szövegalkotás. Virtuális valóság, látszat, valóság. Mimika, testbeszéd, gesztus, önismeret. Hírforrás, cáfolat, megerősítés, termék, áru, érték, katalógus, keresőprogram, országos napilap, helyi lap, folyóirat, szaklap. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"><li>1. képes a közlés kifejező és tájékoztató funkciójával élni,</li><li>2. képes meggyőzni, kulturáltan érvelni, kérdezni, együttműködni beszédpartnerével, véleményt elfogadni,</li><li>3. képes a lényegkiemelésre, tartalom rövid visszaadására (esetleg tanári kérdések alapján),</li><li>4. képes írásbeli munkáit a tanult szabályok szerint végezni, olvasható, áttekinthető írásműveket készíteni,</li><li>5. tudja az írást kommunikációs célokra használni,</li><li>6. képes az olvasást az információszerzéshez és átadáshoz felhasználni.</li></ol> |
|---------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

- |  |                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | <ol style="list-style-type: none"><li>7. képes a média által bemutatott valóságképet kritikával fogadni.</li><li>8. képes a könyvtárhasználatra megadott szempontok alapján.</li><li>9. fogékony a művészeti élményekre.</li></ol> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## MATEMATIKA

### 11–12. évfolyam

A matematika tantárgy szerepe a gyakorlati tevékenységek elsajátításhoz nélkülözhetetlen alapismeretek megszilárdítása, a matematikai műveletvégzések pontosságának növelése, készségszintű műveletvégzés elérése a racionális számok körében. A geometriai alakzatok tulajdonságainak bővítése, szerkesztési alapismeretek elsajátítása. Szabványmértékegységek megismerése és alapszintű alkalmazása, mértékváltások megerősítése.

A tantárgy segíti az önálló életvitel megalapozását a pénzügyi ismeretek elsajátításával, a munkabér, a háztartási költségvetés összefüggéseinek megismerésével. Lehetőséget teremt a háztartásban, kertben, közlekedésben a gyakorlati élethez szükséges mérések és számítások elvégzésére, a mennyiségek, az idő meghatározására.

A tantárgy jelentős szerepet kap a pályaorientáció területén a munkatevékenységekkel, szakmákkal összefüggő matematikai, logikai ismeretek megerősítésében, lehetőséget adva az egyéni képességek és érdeklődés megismerésére, a szakmaválasztási döntés előkészítésének támogatására.

A gazdasági és pénzügyi nevelés terén támogatja a minél önállóbb felnőtt életre történő felkészülést, a jövedelem és kiadások megismerésének függvényében felkészít a munkabér és más pénzeszközök célszerű felhasználására.

A fenntarthatóság, környezettudatosság terén segíti a mennyiségek, összehasonlítások megismerésével, megértésével a takarékos életvitel lehetőségét, a tudatos törekvést az anyagok, az energia és az idő praktikus és rugalmas beosztására.

| Témakör                               | 1. Gondolkodási műveletek                                                                                                                      | Javasolt óraszám:<br>25 óra |
|---------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai | 1. Logikai alapon állítás megfogalmazása.<br>2. Vitakészség, érvelés, cáfolás, bizonyítás.<br>3. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése. |                             |

## Fejlesztési ismeretek és tevékenységek

### Fejlesztési tevékenységek

1. A megértésen alapuló gondolkodás fejlesztése.
2. A logikai kifejezések alkalmazása.
3. Adatok leolvasása.
4. Valószínűségi játékok, kísérletek kapcsán események összegyűjtése, rendszerezése, táblázat készítése, valószínűségi esemény becslése.
5. Szöveges feladatok lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldás megkeresése adott alaphalmazon.

### Fejlesztési ismeretek

1. Gondolkodási műveletek: csoportosítás, osztályozás, konkretizálás, analógia, elvonatkoztatás, általánosítás, mérlegelő gondolkodás, következtetés, ítéletalkotás.
2. Összefüggések.
3. Valószínűség.
4. Nyitott mondatok.

### Tanulói tevékenység

1. Fogalmak értelmezése, rendszerezése.
2. Egyszerű feladatok a gondolkodás fejlesztésére.
3. Elemek elhelyezése adott halmazokba.
4. Halmazok kapcsolatának az összes esetre vonatkozó használata (nincs közös elemük, van közös elemük, de egyik halmaz sem része a másiknak, illetve egyik halmaz része a másiknak).
5. Szövegelemzés, szövegértelmezés.
6. A logikai „és”, „vagy” alkalmazása.
7. A „minden”, „van olyan”, „van, amelyik nem”, „egy sem” helyes alkalmazása.
8. Összefüggések felismerése a matematika valamennyi területéről.
9. Eredmények megfigyelése, adatok lejegyzése, rendszerezése. Biztos, lehet, lehetetlen leolvasása oszlopos diagramról.

10. Gyakorlati feladatok, átlagszámítás.

11. Szöveges feladat lejegyzése nyitott mondattal, összes megoldásának megkeresése adott alaphalmazon.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Megfigyelőképesség.
2. Irányított, tartós, tudatos figyelem.
3. Emlékezet tartóssága, mobilizálása.
4. Problémamegoldó képesség.
5. Matematikai összefüggések.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                           |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Logikus, indoklás, érvelés, magyarázat.<br>A „lehetetlen”, „biztos”, „lehetséges, de nem biztos”, „véletlen”, „valószínűbb” logikai megfogalmazások tartalma.<br>Halmaz, alaphalmaz.<br>A matematikai nyelv témához kapcsolódó szókincse. |
|-----------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                      |                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>2. Számтан, műveletek</b>                                                                                                                                                         | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>64 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | 1. A matematika elemi fogalmainak a mindennapi életben való használata.<br>2. Biztos műveletfogalom és számolási készség az alpműveletek körében.<br>3. A zsebszámológép használata. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                      |                                         |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                      |                                         |
| 1. A mindennapi életvezetésben biztonságot jelentő matematikai ismeretek biztos elsajátítása.<br>2. Biztos számfogalom a racionális számkörben.<br>3. A négy alpművelet biztonságos használata matematikai probléma megoldásában.<br>4. Pontos és gyors számolás.<br>5. Zsebszámológép használata.<br>6. Saját és mások munkáinak ellenőrzése, javítása. |                                                                                                                                                                                      |                                         |

## Fejlesztési ismeretek

1. Természetes számfogalom és mennyiségfogalom elmélyítése.
2. Számfogalom, számköri ismeretek. Negatív számok.
3. Műveletek. Összeg-, különbség-, szorzatalakok.
4. Szöveges feladatok.

## Tanulói tevékenység

1. Törtek: közösleges törtek, tizedes törtek, átváltások, egyszerűsítés, bővítés, összehasonlítás, rendezés.
2. Természetes és racionális számok csoportosítása, összehasonlítása, rendezése.
3. Műveletek természetes számokkal.
4. Kerek számok összeadása, kivonása, egyjegyű szorzóval szorzás, egyjegyű osztóval osztás szóban.
5. Írásban: a 0-val való számolás eseteinek gyakorlása.
6. Arányosság, következtetések, egyenes és fordított arányosság.
7. Műveletek racionális számokkal.
8. Tizedes törtek összeadása, kivonása, szorzása egész számmal és tizedes törttel, osztás egész számmal.
9. Közösleges és tizedes törtekkel végzendő műveletek gyakorlása a mindennapi élethez kapcsolódó gyakorlatban.
10. A százalék fogalma. Egyszerű százaléérték számítások (kamatok, árleszállítás, adó).
11. Fizetések, vásárlások részletre.
12. Átlagszámítás több adatból (tanulmányi átlag, átlagéletkor).
13. Egyszerű szövegezésű feladatok a tanult alapműveletek alkalmazásával a mindennapi gyakorlathoz kapcsolódóan.
14. Szöveges feladatok megoldása és készítése (értelmezés, megoldási terv elkészítése, kivitelezése, válaszadás, ellenőrzés).
15. A zsebszámológép biztos használata, elsősorban ellenőrzésre.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Pontos munkavégzés.
2. Szóbeli kifejezőképesség.
3. Figyelem terjedelme, pontossága.
4. Emlékezet mobilizálása.
5. Szabályalkalmazás, szabálykövetés.
6. Összefüggés-felismerés.

**Fogalmak**

A pénzforgalommal kapcsolatos aktuális fogalmak (folyósámla, hitelszámla, kamat, csekk, részletfizetés). Százalék (%).

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                   |                                |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | 3. Mérések                                                                                                        | Javasolt<br>óraszám:<br>55 óra |
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | 1. A matematika elemi fogalmainak használata a mindennapi életben.<br>2. A mérés eredményeinek pontos lejegyzése. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                   |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                   |                                |
| 1. Szakmához és a hétköznapiakhoz kapcsolódó mérések rutinos végzése.<br>2. A pontos munkavégzés fontosságának tudatosítása és szem előtt tartása.<br>3. Geometriai alapismeretek, a tanult mérési és számítási eljárások alkalmazása gyakorlati példákban.<br>4. Síkidomok és testek tulajdonságainak ismerete, segítséggel terület és térfogat számítása.<br>5. Pontos, tiszta szerkesztés. |                                                                                                                   |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                                                                                                                   |                                |
| 1. Hosszúság, tömeg és űrtartalom mérése.<br>2. Idő mérése.<br>3. Gyakorlati mérések, mértékegységek, számítások.<br>4. Szerkesztési feladatok.                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                   |                                |

### Tanulói tevékenység

1. Mérések végzése különböző mérőeszközökkel.
2. Becslés.
3. Összehasonlítás alkalmi és szabványos egységekkel.
4. Mértékegységek.
5. Átváltások.
6. Foglalkozásokhoz és a köznapi élethez kapcsolódó szöveges feladatok megoldása.
7. Mértékegységek ismételése, összefüggések elmélyítése.
8. Szakmaorientált feladatvégzések szabványos mértékegységekkel.
9. Geometriai alakzatok (vonalak, síkidomok, testek) csoportosítása tanult tulajdonságok alapján.
10. Testek, síkidomok tanult tulajdonságok alapján történő rendszerezése, tulajdonságok elmélyítése.
11. A kör és alkotórészei.
12. Az átmérő és a sugár kapcsolata.
13. Kör kerületének, területének mérése tapasztalati úton.
14. Kocka és téglatest térfogatának mérése, kiszámítása következtetéssel, majd mért adatok alapján.
15. Hosszúság, terület, térfogat mértékegységeinek összehasonlítása, összefüggések megállapítása.
16. Szöveges feladatok végzése.
17. Szerkesztések. Tanult szerkesztések gyakorlása (méretarányos, szabványos jelölésekkel).
18. Összefüggések műveletek, mértékek, helyi értékek között.
19. Táblázat adatai közötti összefüggés felismerése, leírása.

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Vizuális észlelés.
2. Figyelem.
3. Auditív észlelés.

|                 |                                                                                                                                                                                      |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Méretarányos, felül-, elől-, oldalnézet. A felmerülő szakkifejezések. Testhálózat (gyakorlati alkalmazások kapcsán). A feladatvégzésekkel kapcsolatos fogalmak, koordináta-rendszer. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények a két évfolyamos ciklus végén</b> | <p>A tanuló</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. képes összefüggéseket biztosan felismerni számok, mennyiségek, mértékegységek, geometriai alakzatok között,</li> <li>2. ismeri a testek és síkidomok alkotórészeit,</li> <li>3. jártas a tanult geometriai számításokban és szerkesztésekben,</li> <li>4. képes arányos alaprajzot készíteni,</li> <li>5. képes alkalmazni a logikai kifejezéseket,</li> <li>6. jártas az adott halmazra vonatkozó állítások igazságának eldöntésében,</li> <li>7. képes állításokat tagadni, ismeri a tagadás logikai tartalmát,</li> <li>8. jártas sorozatok folytatásában adott és felismert szabály alapján mindkét irányban,</li> <li>9. képes egyszerű adatokból átlagszámításra,</li> <li>10. ismeri a 10-es számrendszert milliós számkörben,</li> <li>11. képes a négy alapműveletet pontosan kivitelezni az egész és a racionális számok körében,</li> <li>12. képes szöveges feladatot megoldani, ellenőrizni, zsebszámológépet pontosan használni,</li> <li>13. képes az olvasható, áttekinthető írásbeli munkára.</li> </ol> |
|---------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## **Közösségi nevelés 11–12. évfolyam**

Az osztályfőnöki órák sajátos szerepet töltenek be a tantárgyak rendszerében. Tartalmaik, tevékenységeik közvetlenül szolgálják a nevelést, mintegy szintetizálva az egyes tantárgyakban közvetített fejlesztési, nevelési célokat, az iskolai nevelési folyamatot, lehetőséget biztosítva a tanítási órákon elsajátítottak elmélyítésére, aktualizálására, a tudásanyagnak értékmozzanatokkal történő felruházására. Az osztályfőnöki óra az osztályfőnöki tevékenység tanórai kereteként, tematizáltan segíti a tanulók megismerését, az egyéni sajátosságokhoz illeszkedő személyiségfejlesztést.

Célja fejleszteni – a konkrét tapasztalatok és élmények feldolgozásával, értelmezésével – a szociabilitást, a testi-lelki harmóniát, a tanulók társas, egyéni és iskolai kapcsolatát, a szabálytudatot. Hozzájárulni – az egyéni szükségletek mentén – az énkép, az önértékelés alakításához, a közösen kialakított magatartási és viselkedési szokások elsajátításához, az önbizalom, az öntudatos és a környezetért is felelős magatartás, a világgal szembeni pozitív beállítódás, a demokrácia tisztelete, a tolerancia, az őszinte kommunikáció, az értelmes kockázatvállalás attitűdjeinek kialakulásához. Feladata, hogy erősítse – a terápiás eljárások alkalmazásával – az önismeretet, az önelfogadást és az önfejlesztést. Biztosítsa a szociális érzékenység légkörét, a konfliktusok kezelésének konkrét megoldását helyzetgyakorlatokon, megélt, átélt élményeken keresztül.

Tudatosítsa az értékek védelmével kapcsolatos felelősséget, keresse a közvetlen környezet humán értékeit. Adjon képet a serdülőkor testi-lelki változásairól – tudatosítsa a saját élményeket, véleményeket. Alakítson ki riportok, filmek, cikkek, tanulmányok értelmezésével, megvitatásával – saját élmény eseti bekapcsolásával – pontos képzetet és viszonyulást az élvezeti szerek használatának veszélyeiről, a deviáns magatartás következményeiről. Szerezzenek a tanulók saját tapasztalatokat – események, történések közös elemzésével, egyéni gyűjtőmunkával – a felelős állampolgári viselkedésről, a környezettudatos, fenntartható fejlődésről. Készítse fel a tanulókat a pályaválasztásra, a reális életcélok megfogalmazására. Gyűjtsön tapasztalatokat a tanuló a munka világáról, a szakmákról. Feladat továbbá a vonzódások, lehetőségek mérlegelése – szakmatanulási lehetőségek a képességnek megfelelően – a képességfejlesztés útjainak, módjainak számbavétele az életcélok elérése érdekében.

A tantárgy szerepe a fejlesztési területekben, a nevelési célok elérésében:

Az erkölcsi nevelés: irodalmi művek, irodalmi szereplők megismerésén keresztül pozitív és negatív példa felismerése, pozitív mintakövetés.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés: hazánk múltjának, jelenének megismerése az írók, költők szemével.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés: a közéletiség felismerése az olvasott szövegekben, demokratikus jogokért való küzdelem megjelenésének nyomon követése a múlt irodalmában.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése: szóbeli és írásbeli kifejezőkészség fejlesztésével segíteni a társas érintkezést. Önismeret fejlesztése a tanórai teljesítmények értékelésével, folyamatos visszajelzéssel. Saját személyiség megismerése, fejlesztése az improvizatív és irányított szerepjátékokkal, tanórai munkával.

A családi életre nevelés: irodalmi művekben megismert pozitív és negatív családpéldák, családmodellek, erkölcsi normák felismertetése, közös megfogalmazás, véleménynyilvánítás

gyakorlása.

A testi és lelki egészségre nevelés: az egészséges és tudatos életmód jellemzőinek megismerése ismeretterjesztő és irodalmi szövegekben. Ennek felismerése, saját személyre vonatkozó lehetőségek megfogalmazása.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség: a személyiségfejlesztő nevelés során megjelenő odafigyelés, elfogadás, együttérzés, segítség irányított megbeszélése irodalmi művek kapcsán. Gyakoroltatás szituációs játékokban, szerepjátékokban való megjelenéssel.

Fenntarthatóság, környezettudatosság: helyes szokásrend következetes alakítása különböző környezeti tényezők között (osztály, iskola, könyvtár, színház).

Pályaorientáció: a munka világáról szóló ismeretterjesztő, irodalmi művek elemzése, megbeszélése.

Gazdasági és pénzügyi nevelés: az egyén, a család, a társadalom gazdasági lehetőségeinek változását feltáró művek olvasásával ismeretet nyújtani a tanulóknak többek közt a tulajdonviszonyok, az érdekérvényesítés, a munkamegosztás, a családi élet, a hivatalos ügyintézés, a gazdálkodás témakörökben.

Médiatudatosságra nevelés: ismeretszerzési, művelődési, önkifejező kapcsolatteremtési lehetőségek gyakorlása.

A tanulás tanítása: egyénre szabott motiváció, egyéni tanulási módok feltárása, egyénre szabott értékelés, feladatadás segítségével el kell érni az önálló ismeretszerzési képesség fejlődését.

|                                                      |                                                    |                                         |
|------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                       | <b>1. Beilleszkedés – Alkalmazkodás</b>            | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>12 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-fejlesztési<br/>céljai</b> | Reális pályatervezés, osztályközösség megismerése. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>        |                                                    |                                         |

#### Fejlesztési tevékenységek

1. A szabályok elfogadása.
2. Helyes napirend kialakítása.
3. Érzelmi azonosulás az elődök tetteivel.
4. Szolidaritás a rászorulókkal szemben.
5. Aktív részvétel a lakóközösség és az iskolaközösség életében.
6. Bekapcsolódás a helyi öntevékeny csoportok munkájába (szakkör, énekkar, táncsoport).

#### Fejlesztési ismeretek

1. Tanulói jogok és kötelességek.
2. Házirend.
3. Tűz- és balesetvédelem.
4. Napirend.
5. Tanórán kívüli elfoglaltságok.
6. Tanulás és tudás.
7. „A tanulás tanulása”, az egyén szerepe.
8. Műhelyek, munkahelyek megismerése, munkatársi kapcsolatok.
9. Bevált és új tanulási módszerek kialakítása.
10. Gyakorlati tantárgyakkal kapcsolatos képességek feltérképezése (kézügyesség, kitartás, pontosság, megbízhatóság).

#### Tanulói tevékenység

1. A házirenddel, munkarenddel kapcsolatos kérdések megvitatása (kérdések megfogalmazása).
2. Időbeosztás, órarend.
3. Hatékonyság ellenőrzése.
4. Saját tanulási stratégia megkeresése, az előnyök és hátrányok mérlegelésével.
5. Kérdések megfogalmazása az új tantárgyakkal kapcsolatban.
6. Beszámoló az önálló tanulásról és a tanulópárok együttműködésének tapasztalatairól.
7. Kapcsolatépítés, aktív együttműködés.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Akusztikus figyelem.
2. Szerialitás.

#### Fogalmak

Egyéni tanulás, tanulócsoport, kötelező tanóra, igazolt-igazolatlan hiányzás, legális munkavégzés, feketemunka, helytörténet, múlt, közelmúlt, együttérzés, önkéntesség, önfeláldozás, karitatív tevékenység.

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | 2. Önismeret – Testi és lelki egészség                                                                                                                                                                                               | Javasolt óraszám<br>21 óra |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mondanivaló árnyalt közlése szóban és írásban.</li> <li>2. Lényeges és lényegtelen körülmény egyre biztosabb megállapítása.</li> <li>3. Törekvés a káros szokások kijavítására.</li> </ol> |                            |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                      |                            |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Reális önismeret.</li> <li>2. Sérelmeiről beszél a tanuló.</li> <li>3. Az elemzés elviselése, kiállítás a saját vélemény mellett.</li> <li>4. Hatékony és konstruktív részvétel a szűkebb környezet életében.</li> <li>5. A káros szenvedélyek felismerése, kialakulásuk elkerülése.</li> <li>6. Segítségkérés módjának és helyének megismerése.</li> <li>7. Segélykérő telefonszámok ismerete.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Önjellemzés, reális önértékelés.</li> <li>2. Lelki bántalmak, sérelmek következményei.</li> <li>3. Feszültségoldás.</li> <li>4. Egymás megítélése.</li> <li>5. Az emberi természet megnyilvánulásai, a helyes életvezetés kialakítása.</li> <li>6. Negatív tulajdonságok számbavétele.</li> <li>7. Veszélyeztető tényezők, a káros hatások kivédése, kialakulásának megelőzése.</li> <li>8. Dohányzás (aktív – passzív).</li> <li>9. Alkoholizmus, káros közösségek hatása (galéri, szekta).</li> <li>10. Fiatalkori bűnözés, kábítószer-használat.</li> <li>11. Fertőző betegségek (AIDS, hepatitis).</li> <li>12. Játékszenvedély (nyerőgép, számítógép, kártya, sportfogadás).</li> <li>13. A különböző, prevencióval foglalkozó szervezetek és technikák megismerése.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Saját tulajdonságok számbavétele, feltérképezése.</li> <li>2. Önjellemzés készítése, és megismertetése a társakkal (önelemzés).</li> <li>3. Javaslatok és tervkészítés a „hibajavításra”.</li> <li>4. (Külső és belső tulajdonságok számbavétele) fénykép nézegetése: régi – új, mi változott?</li> <li>5. Feszültségoldásra alkalmazott módszerek megosztása társakkal.</li> <li>6. A feszültségoldás önpusztító formáinak kerülése (módszerek a lelki egyensúly visszaállítására).</li> <li>7. Jó – rossz, helyes – helytelen, hiba – bűn, bemutatásuk helyzetgyakorlatokban, állásfoglalás, reakció megbeszélése.</li> <li>8. Ellenszenv, rokonszenv, őszinteség, hazugság,</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                                      |                            |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>választás, döntés, helyzetek megoldása, a választott megoldás indoklása.</p> <p>9. Jellemzés készítése véletlenszerűen kiválasztott társról, a kapott jellemzés elfogadása, vagy elutasítása.</p> <p>10. Saját élmények a témával kapcsolatban (szóbeli beszámolók).</p> <p>11. Beszélgetés a káros szokásokról, előadás, tájékoztató film a negatív hatásokról.</p> <p>12. Megelőzés.</p> <p>13. Szituációs gyakorlatok a káros hatásokkal való találkozásokról, hogyan lehet kikerülni ezeket a helyzeteket (alkohol, cigaretta és drog visszautasítása), a napirend és az egészséges életmód segítségével.</p> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <p>1. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.</p> <p>2. Emlékezet – rövidtávú: diktálás utáni írás.</p> |                                                                                                                                                                                                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Konfliktuskezelés, egészségmegőrzés, szabálykövetés, játékszenvedély, függőségkerülés, -elhárítás, önismeret, önjellemzés, önelemzés, tervekészítés, hibajavítás, feszültségoldás, megelőzés, reális, pozitív és negatív változás, önpusztítás, prevenció. |

| <b>Témakör</b>                                | <b>3. Aktuális témák</b>                                                                                                                                                                                                                             | <b>Javasolt óraszám:<br/>39 óra</b> |
|-----------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>  | 1. Egyéni és társadalmi ünnepek ismerete, számontartása.<br>2. Mások ünnepeinek megismerése, elfogadása (tolerancia), ünneplésének a tisztelet megadása.<br>3. Aktív részvétel az intézmény és a lakóhely életében.<br>4. Osztályközösség alakítása. |                                     |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b> |                                                                                                                                                                                                                                                      |                                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szűkebb és tágabb közösség ismerete.</li> <li>2. Aktivitás, együttműködés.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Egyéni és közösségi ünnepek, események ismerete.</li> <li>2. A közösség építése érdekében a tanuló saját teendőinek feltérképezése.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Az intézmény (iskola, munkahely) hagyományainak, történetének megismerése.</li> <li>2. Tanulmányi séta, kirándulás, múzeumlátogatás.</li> <li>3. A tapasztalatok, ismeretek rendszerezése.</li> <li>4. Aktív részvétel ünnepeken (családi és közösségi alkalmakon), az ünnepnek megfelelő szokások, külsőségek megtartása (meghívó, plakátkészítés, vendégvárással kapcsolatos teendők, ünnepi műsorban szerepvállalás, fényképezés, beszámoló szóban, írásban az eseményről).</li> </ol> <p>Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Akusztikus figyelem.</li> <li>2. Emlékezet – hosszú távú: aktív és passzív szókincs használata önálló írás esetén, tanult nyelvtani szabályok alkalmazása.</li> <li>3. Emlékezet – rövid távú: diktálás utáni írás.</li> <li>4. Szerialitás.</li> </ol> |                                                                            |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Az ünnepekkel, eseményekkel, osztályközösséggel kapcsolatos fogalmak köre. |

|                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Összegzett tanulási eredmények az évfolyam végén</b> | <p>A tanuló képes</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. iskolai és gyakorló műhelyben végzett munkáit a tanult szabályok szerint végezni,</li> <li>2. meggyőzni, kulturáltan véleményt megfogalmazni, empatikusan együttműködni beszédpartnerével,</li> <li>3. a környezet és az értékek megismerése alapján azonosulni, elfogadni és szolidárisan viselkedni az aktuális helyzetekben,</li> <li>4. felismerni az ünnepek és ünnepelés helyét és értékét az egyén és a közösség életében,</li> <li>5. megismeri az aktív közreműködés és részvétel élményét, emlékeket gyűjteni, dokumentálni.</li> </ol> |
|---------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## 11–12. évfolyam

A tantárgy sajátos fejlesztési célja az erő, az állóképesség, a gyorsaság és az ügyesség növelése, a motoros, kondicionális és koordinációs képességek fejlesztése. További cél a helyzetfelismerő képesség fejlesztése, komplex személyiségfejlesztés, a szociális és emocionális aspektus hangsúlyával.

Fontos a motiváció felkeltése a szabadidő- és diáksportokra, a testnevelés és sportági ismeretek bővítésére, a preventív és egészségtudatos szokások kialakítására a tanulóknban. A testnevelés kiemelten támogatja a biomechanikailag helyes testtartás kialakulását, szükség szerint a tartás javítását, korrekcióját. A tantárgy terápiás célja, hogy az enyhe fokban értelmi fogyatékos fiatal kondicionális, koordinációs képességei és mozgásos cselekvésbiztonsága folyamatosan fejlődjék, erősítve a szocializációs, rehabilitációs folyamatokat, esélyt teremtve a munka világában való helytállásra. Hangsúlyossá válik a munkavállaláshoz szükséges fizikai kondíció és az egészségtudatosság beépülése a személyiségvonások rendszerébe, a motoros aktivitásban vezető szerephez jut a rekreativitás, a szabadidős fizikai tevékenység. A középfokú oktatásban részesülő enyhe értelmi fogyatékos fiatalok tehetséggondozásának egyik fő terepe a versenysport.

A kiemelt fejlesztési feladatok közül az erkölcsi, az önismereti, a másokért való felelősségvállalás fejlesztése valósulhat meg egyértelműen, de áttételesen szinte valamennyi nevelési célnak megfeleltethető a tantárgy.

Ha a tanuló gyógytestnevelésben vesz részt, vagy gyógytestnevelésben is részt vesz, a gyógytestnevelés végrehajtása során a testnevelés kerettanterv adaptálható elemeit is alkalmazni kell.

|                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                          |                                         |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                      | <b>1. Motoros képességfejlesztés – edzettség, fittség</b>                                                                                                                | <b>Javasolt<br/>óraszám:<br/>72 óra</b> |
| <b>A témakör<br/>nevelési-<br/>fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                               | 1. Kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.<br>2. Testépítés természetes eszközökkel, egészségvédelemmel.<br>3. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása. |                                         |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                          |                                         |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                          |                                         |
| 1. Minőségelvű motoros tevékenységek tökéletesítése.<br>2. Sportági tevékenységre épülő kondicionális és koordinációs képességfejlesztés.<br>3. Vízi biztonság megteremtése, a víz mint az egyik őselem gyógyhatásainak tudatosítása.               |                                                                                                                                                                          |                                         |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                          |                                         |
| 1. A fittség és az edzettség kritériumai.<br>2. A terhelés élettani és pszichés értelmezése.<br>3. A korábbi nyolc évfolyamon tanultak elmélyítése, készségszintre emelése.<br>4. Gimnasztika.<br>5. Egyensúly-gyakorlatok.<br>6. Küzdőgyakorlatok. |                                                                                                                                                                          |                                         |

7. Zenére végzett gyakorlatok.
8. Légző gyakorlatok.

#### Tanulói tevékenység

1. Differenciált, egyéni edzésterv készítése – segítséggel.
2. Négy-nyolc ütemű szabadgyakorlatok szer nélkül és tornaszerekkel (labda, kötél, gyűrű, zsámoly, tornapad).
3. Tornaszereken történő célirányos mozgások: függeszkedések, mászások.
4. Önállóan végzett bemelegítés (8-10 gyakorlatnyi).
5. Bemelegítő mozgásanyag tervezése és kivitelezése.
6. Biomechanikailag helyes testtartás fenntartása.
7. Testépítés – minden izomcsoport harmonikus fejlesztése a gerinc és az ízületek védelmével.
8. Tesztek, felmérések kizárólag diagnosztikus céllal:
  - a. motoros (Cooper),
  - b. kardio-respiratorikus,
  - c. állóképesség,
  - d. erő,
  - e. izomerő,
  - f. állóképesség,
  - g. testösszetétel.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Döntési képesség.
2. Térkihasználási képesség.
3. Transzferhatások.

#### Fogalmak

Speciális kifejezések az edzésekkel kapcsolatban.

| Témakör                                | 2. Motoros készségfejlesztés – mozgástanulás                                                                                                                                                          | Javasolt óraszám: 114 óra |
|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|
| A témakör nevelési-fejlesztési céljai  | 1. Természetes mozgásformák továbbfejlesztése.<br>2. Sportágak technikai elemek megismerése.<br>3. Célorientált motoros tevékenység kialakítása, gondolkodás, kreativitást fejlesztő motoros tanulás. |                           |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek |                                                                                                                                                                                                       |                           |

## Fejlesztési tevékenységek

1. Térbeli és energiabefektetésre vonatkozó tudatosság fejlesztése.
2. Tudatos helyzetfelismerő és feladatmegoldó képességek fejlesztése.

## Fejlesztési ismeretek

1. Új sportági ismeretek és rendszerek alapjai.
2. Mozgásos tapasztalatszerzés a néptánc, a történelmi táncok, társastánc és modern mozgáselemek tárából.
3. Rendgyakorlat.
4. Torna.
5. Támaszgyakorlatok.
6. Mászás, vándormászás.
7. Függeszkedés, lendülés.
8. Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc.
9. Atlétikai elemek:
  - a. Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások.
  - b. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal.
10. Tánc: népi és régi stílusú táncok, új stílusú táncok, sport jellegű táncok megismerése.
11. Úszás.
12. A vízből mentés elemi szabályai.

## Tanulói tevékenység

1. Természetes mozgások végrehajtása (sportágspecifikus jelleggel).
2. Technikai és taktikai elemek véghezvitele (egyéni szintű) cselekvési biztonsággal.
3. Szervezést elősegítő gyakorlatok: rendgyakorlatok, alakzatok felvétele, menetelések, ellenvonulások, nyitódások, zárkózás, szakadozások.
4. Térköz, távköz, takarás, igazodás, testfordulatok adott irányokba járás közben.
5. Nyitódás, felzárkózás, felfejlődés, szakadozás.
6. Soralkotások egyes és többes vonalban, oszlopban menetelés alakzatfelvétellel.
7. Támaszgyakorlatok, függés és egyensúlygyakorlatok talajon, padon, tornaszekrényen, gerendán, gyűrűn, bordásfalon.
8. Mászás kötélén, vándormászás bordásfalon.
9. Függeszkedés, lendülés, lengés, hintázás szereken.
10. Guruló átfordulás előre-hátra, tigrisbukfenc gyakorlása.
11. Járások, futások, dobások, ugrások, lökések, hajítások.
12. Futásfajták: terep, lassú, egyenletes, változó iramú állórajttal, verseny, időmérés.
13. Tudatos, gyakorlati alapú tapasztalatszerzés a hazai és külföldi sportjátékok technikai és taktikai készletéből.
14. Tánc, művészeti előadás és más mozgásformák alkalmazása az önreflexió és önkifejezés érdekében.
15. Tánctanítás, tutorálás mozgásos programokban, gyakorlatokban.
16. Úszás: gyors-, mell-, hátúszás saját tempóban, a pillangóúszás elemei, indulási és beérkezési technikák, vízi sportjátékok.

## Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Instrukcióra gyors, pontos reagálás képessége.
2. Imitációs és elemző képesség.

3. Alkalmazkodási képesség.
4. A mozgás örömeinek átélése.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Balesetvédelemmel és balesetmegelőzéssel kapcsolatos fogalmak, támasz, átfordulás, tigrisbukfenc, ugróerő, lendület, gyorsítás, lassítás, rajtolás, átlépő technika, hajítás, dobás, lökés, vetés, start, fejes, forduló, a vízből mentés fogalomtára. |
|-----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Témakör                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | 3. Játék                                                                                                                                                                                             | Javasolt<br>óraszám:<br>72 óra |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| A témakör<br>nevelési-fejlesztési<br>céljai                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | 1. Együttműködés, kooperáció elősegítése.<br>2. A versenyszellem és a sportszerűség kialakítása és fenntartása.<br>3. Élethosszig űzhető szabadidős tevékenységek megismertetése és megkedveltetése. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                      |                                |
| Fejlesztési tevékenységek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                                      |                                |
| 1. Személyes és társas folyamatok pozitív alakítása a megismerésben, az értékelésben, az asszertivitásban, a sportszerűségben és a sikerorientáltságban.<br>2. Testnevelési és sportjátékok stratégiai és taktikai elemeinek megismerése, szabályainak rendszere, szabálykövetés és elemző értelmezés.<br>3. Csapatépítés.<br>4. Sportági előkészítő kreativitás és kooperativitás fejlesztése.<br>5. Inklúzióra, társadalmi integrációra előkészítés.<br>6. Érzelmek és motivációk szabályozásának megvalósítása.<br>7. Játékszabályok által döntésképeség és szabálytudat kialakítása.<br>8. Élményszerűség és öröm érzékeltetése a társas játéktevékenységben.<br>9. Személyes és társas folyamatok megélése.<br>10. A konfliktuskezelés ismerete és gyakorlata. |                                                                                                                                                                                                      |                                |
| Fejlesztési ismeretek                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                      |                                |

1. Dobó- és elfogójátékok.
2. Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel.
3. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés védővel szemben.
4. Átadások helyben és mozgás közben.
5. Célba rúgó és célba dobó játékok.
6. Kosárlabda.
7. Labdarúgás.
8. Röplabda.
9. Kézilabda.
10. Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel.
11. Szabadidős teremjátékok.

#### Tanulói tevékenység

1. Dobó és elfogó játékok játszása.
2. Futó- és fogójátékok taktikai elemekkel (kidobós).
3. Labdavezetés kézzel, lábbal, cselezés, védővel szemben, átadások helyben és mozgás közben, célba rúgó és célba dobó játékok.
4. Küzdősportok (judo) – önvédelemi megközelítéssel (esések, gurulások, szabadulások).
5. Szabadidős teremjátékok: gombfoci, asztali foci, darts, asztalitenisz, asztali hoki.
6. Preventív játékok és tevékenységek vízben.
7. Élethosszig végezhető szabadidős tevékenységek értéke és reprodukciója.
8. Tanulói kreativitásra alapozó motoros játékok.

#### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Szabálytudat.
2. Kooperativitás.
3. Asszertivitás,
4. Kudarc és győzelem sportszerű megélése.

|                 |                                                                                                                                                                                                                        |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Játékok neve és szabályai, büntetődobás, büntetőrúgás, oldalbedobás, sarokrúgás, szerelés, becsúztatás, ívelés, feladás, sáncolás, csatár, középpályás, védő, kapus, kapáslövés, önvédelem, esés, gurulás, szabadulás. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| Témakör                                      | 4. Versenyzés                                                                                                                                                                                                   | Javasolt<br>óraszám:<br>72 óra |
|----------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|
| A témakör<br>nevelési- fejlesztési<br>céljai | 1. A tanulók képessé tétele egyszerűsített szabályokkal zajló versenyzésre: sor- és váltóversenyek, illetve egyszerűsített sportági versenyek esetében.<br>2. Olimpikonok, paralimpikonok tiszteletére nevelés. |                                |
| Fejlesztési ismeretek és tevékenységek       |                                                                                                                                                                                                                 |                                |

### Fejlesztési tevékenységek

1. Sportági versenyek, versenytapasztalatok megszerzése a diáksport, élsport és szabadidősport terén.
2. Sportszerűség fogalmi jelentésének ismerete.
3. Az olimpia- és sporttörténet nagy alakjai, emblematikus személyiségei, híres magyar és nemzetközi sportolók megismertetése a múltból és a jelenből.
4. Példakép (választás, a választás megindokolása).

### Fejlesztési ismeretek

1. Egyénileg, párban és csoportosan végrehajtott versenyfeladatok, a sportági versenyek szabályainak, technikájának és taktikájának elemei.
2. Sorversenyek. Váltóversenyek. Futóiskola. Ugróiskola. Dobóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályainak megismerése.
3. Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok.
4. Küzdősportok elemei.
5. Az olimpiák története – sportidolok, paralimpia.

### Tanulói tevékenység

1. Sportági versenyek – szükség szerinti egyszerűsített szabályokkal – gyakorlása. Váltóversenyek.
2. Futóiskola – futóversenyek (gyors, kitartó, gát, staféta).
3. Ugróiskola – magas-, távolugrás.
4. Dobóversenyek (célba, távba különféle eszközökkel).
5. Sorversenyek. Váltóversenyek. Kötélugró verseny. Kosárra dobó verseny. Labdavezetési verseny. Kidobó játék. Labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, zsinórlabda játékok szabályszerű, csapatok közötti játéka.
6. Népi gyermek versenyjátékok, versenyfeladatok (bigézés, karikahajtás, dióleső, tojásba vágás, csizmadobáló).
7. Úszóverseny egyszerűsített szabályokkal.
8. Küzdősportok elemei – birkózás, keleti küzdősportok elemei.
9. Sor- és váltóversenyek szabályinak ismerete és betartása.
10. Egyszerűsített sportági versenyek ismerete és végrehajtása az írott és íratlan sportszerűségi szabályok betartásával.
11. Példakép keresése híres magyar és nemzetközi sportolók és csapatok közül (képek, eredmények, versenyek látogatása, kulturált szurkolás).

### Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Szabálykövetés, szabálytartás.
2. Egészséges versenyszellem.
3. Kooperáció.
4. Koordináció.
5. Döntési és reagáló képesség.

|                 |                                                                                                                                   |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | A játékok neve és szabályai; erőszakos, kíméletes, sportszerű, „fair play”, esélyegyenlőség, teljesítmény, olimpikon, paralimpia. |
|-----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

| <b>Témakör</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>5. Prevenció, életvezetés, egészségfejlesztés</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Javasolt óraszám<br/>30 óra</b> |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------|
| <b>A témakör nevelési-fejlesztési céljai</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Egészségfejlesztő mozgásos tevékenységformákra, egészségtudatosságra nevelés.</li> <li>2. Relaxációs gyakorlatok, mint az önsegítés eszközeinek tudatosítása.</li> <li>3. Higiénés ismeretek tudatos alkalmazására nevelés.</li> <li>4. A szabad levegőn végzett sportok egészségmegőrző szerepe.</li> </ol> |                                    |
| <b>Fejlesztési ismeretek és tevékenységek</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                    |
| <p>Fejlesztési tevékenységek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Igénykeltés a mozgásban gazdag életformára, a terhelés alakítására és kontrolljára való képesség kialakítása.</li> <li>2. Optimális testtömeg és fittség paramétereinek kialakítása és fenntartása.</li> <li>3. A relaxáció és stresszoldás mint a lelki egészség megőrzésének egyik eszköze.</li> <li>4. Életviteli alapelvek és szokásrendszerek: étrend, bioritmus, higiénia, szenvedélybetegségek hatásai a testi-lelki egészségre.</li> <li>5. Primer prevenció és az életvezetés kapcsolatrendszere: szokások, egészségfejlesztés, egészségtudatosság.</li> <li>6. Egyéni felelősség és döntés az egészséges életvitel és a szabadidős tevékenységek megvalósításában.</li> <li>7. Biztonság és környezettudatosság.</li> <li>8. Rendszeres testmozgás, sport egészségmegőrző hatása.</li> <li>9. Önkontroll, önuralom.</li> <li>10. Szabad térben végzett gyakorlatok végrehajtásának képessége – a védő-óvó intézkedések ismerete és gyakorlata (napsugárzás, kullancs, időjárásnak megfelelő ruházat).</li> <li>11. A könnyített testnevelés individuális lehetőségének megteremtése.</li> <li>12. A tanulók betegségtudatának, féltékenységének, esetleges gátlásainak mérséklése, oldása egyéni sikerhez juttatással.</li> </ol> <p>Fejlesztési ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Otthon is végezhető testgyakorlatok.</li> <li>2. Táncok különféle műfajai.</li> <li>3. Testi higiéné tartalmi elemei és azok mindennapi gyakorlata.</li> <li>4. Relaxációs gyakorlatok.</li> <li>5. Egészséges életmód alapelemei – étkezés, ruházat, pihenés, mozgás, a káros anyagok kerülése, betegség megelőzése, prevenció, védőoltások szerepe.</li> <li>6. Természetben üzhető sportok (balesetvédelem: kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem elsajátítása).</li> <li>7. Kerékpározás, görkorcsolyázás.</li> <li>8. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.</li> <li>9. Könnyített testnevelés.</li> </ol> <p>Tanulói tevékenység</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                    |

1. Egészségfejlesztő motoros tevékenységformák – egyénileg, párban, csapatban.
2. Otthon is végezhető testgyakorlatok táncos elemei (aerobic, talajtorna).
3. Relaxációs gyakorlatok: légzőgyakorlatok, figyelemösszpontosító és lazító testtartások.
4. Természetben űzhető sportok: labdajátékok, futóversenyek, túra, kocogás, tájfutás – balesetvédelem, kullancsveszély, a nap káros sugarai elleni védelem rendszeres elvégzése (krémezés, ruházat, ellenőrzés).
5. Kerékpározás, görkorcsolyázás.
6. Úszás természetes vizekben – csak engedélyezett és kijelölt helyen.
7. Könnyített testnevelés: a tanulók egyéni állapotához, elváltozásaihoz igazodó gyakorlatok (a gyógytestnevelővel való konzultáció szerint, a tantervben foglalt, nem ellenjavallt gyakorlatok, feladatok végrehajtása).
8. Testtartásjavító gyakorlatok: preventív és korrigáló feladatok megoldása sporteszközök alkalmazásával.

Hangsúlyosan fejlesztendő képességek, területek

1. Egészségtudatosság.
2. Mozgásigény.
3. A körülményekhez való alkalmazkodás.
4. A természet szeretete, fenntartható fejlődés.

|                 |                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | Higiéné, relaxáció, edzettség, fittség, túra, bioritmus, gyógytestnevelés, korrekció, napsugárzás, UV-A és UV-B, kullancs, prevenció, drog, önuralom, önkontroll, testtartás, tájfutás, tájoló, térkép, terep, önkarbantartás, tréning, örömtréning. |
|-----------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Összegzett tanulási<br/>eredmények az<br/>évfolyam végén</b></p> | <p>A tanuló képes</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. a menet- és ütemtartásra, hosszabb távú egyenletes, lassú futásra,</li> <li>2. a hatékony mozgásszabályozásra, két-három mozgáselem összekapcsolására a gyakorlatok során,</li> <li>3. a gyakorolt mozgáselemeket, sportágakat szabad térben, más körülmények között alkalmazni.</li> <li>4. a szergyakorlatok képesség szerinti teljesítésére, önálló végrehajtására,</li> <li>5. az ugróerő és a súlypont emelkedésének tudatos szabályozására</li> <li>6. a tánc és a közös mozgás élményének átélésére,</li> <li>7. önállóan bemelegíteni,</li> <li>8. a sportot életritmusába beépíteni,</li> <li>9. legalább egy úszásnemet biztonságosan művelni,</li> <li>10. versenyjátékok, versenyfeladatok szakszavait értelmezni, és képes az azoknak megfelelő cselekvésre,</li> <li>11. a labdát céltudatosan irányítani,</li> <li>12. a labda- és sportjátékok szabályait betartani, a csapatszerepeket felismerni,</li> <li>13. a szabályok betartásával aktívan részt venni a közös játékokban, versenyekben,</li> <li>14. higiénés ismereteit rutinszerűen alkalmazni,</li> <li>15. a relaxációs gyakorlatokat önsegítő rendszerében alkalmazni, nyugalmi és stresszhelyzetben szokásrendszerébe integrálni az egészségtudatos magatartásformákat.</li> </ol> |
|------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL KÉSZSÉGFEJLESZTŐ KERETTANTERV

### Célok

1. Járuljon hozzá olyan ismeretek, készségek elsajátításához és szokások kialakításához, amelyekkel a tanulók - képességeikhez mérten kisebb irányítás mellett - képessé válnak a mindennapi életben előforduló egyszerű önellátó, konyhai, takarítási és a házimunkához tartozó feladatok elvégzésére.
2. Az elméleti ismereteket minél teljesebben, pontosabban és körültekintően legyenek képesek alkalmazni a gyakorlatban.
3. Ismerjék a munka- baleset- és környezetvédelmi szabályokat, azok betartásával kitartóan végezzék a tevékenységeket.
4. Ismerjék a háztartásban használt eszközök, gépek alkalmazási területeit és azokat tudják biztonságosan működtetni, rendeltetésszerűen használni.
5. A tanulók legyenek képesek a takarítási, tisztítási, mosási munkafolyamatokhoz a megfelelő vegyszereket kiválasztani és azokat körültekintően használni.
6. Alakuljon ki az igény az ápolt megjelenésre, a tiszta, rendezett és harmonikus környezetre, erősítse a környezettudatos szemléletet és magatartásformát.
7. Alakuljon és erősödjön meg az együttműködő, szabálykövető magatartás, a munkavégzés során felmerülő problémákat, nehézségeket ismerjék fel, megoldásukhoz hatékonyan kérjenek segítséget.
8. Váljanak képessé az elsajátított ismeretek, tevékenységek iskolán kívüli alkalmazására.
9. A szociális képességek fejlesztésével és a munkatevékenységek gyakorlásával növelje a fiatalok esélyegyenlőségét a társadalmi élet minden területén.

### Feladatok

1. A konyhai tevékenységek során alapanyagok és felhasználásuk megismerése, a konyhai eszközök, gépek rendeltetésszerű használatának elsajátítása, egyszerű ételek elkészítése, higiéniai szokások kialakítása.
2. Vásárlással kapcsolatos teendők gyakorlása (tervezés, pénzhasználat, áru kiválasztása, a vásárlás során felmerülő problémák kezelése), kulturált viselkedési szokások elsajátítása.
3. Takarítóeszközök hatékony használata, tisztítószerek fajtáinak megismerése, körültekintő, balesetvédelmi előírásoknak megfelelő használata, szelektív hulladékgyűjtés alapjainak elsajátítása.

4. Ruhagondozási műveletek – mosás, vasalás, varrás – gyakorlása és elsajátítása, a textíliáknál tanult előzetes ismeretek alkalmazása, piktogramok helyes értelmezésének megtanulása.
5. A varráshoz használatos eszközök, alapanyagok, öltésfajták megismerése, ruhajavítás és egyszerűbb munkadarabok készítése segítségével.
6. Vágott és cserepes növények gondozásának elsajátítása.
7. Lakáskultúrával kapcsolatos ismeretek bővítése, rendezett környezet iránti igény kialakítása.
8. Balesetvédelem a munkafolyamatok végzése során.
9. Képességekhez igazodó, rendszeres gyakorlás biztosítása a mindennapi munkatevékenységekben.

#### A háztartástan-életvitel készségfejlesztő kerettanterv oktatásának tárgyi feltételei

A létszámnak megfelelően kényelmes székekkel, munkaasztalokkal berendezett, háztartási gépekkel és eszközökkel felszerelt világos, jól szellőztethető tankonyha szükséges.

#### Eszközigény

1. konyhaszekrény felszerelve főző- és tálalóedényekkel, evő- és tálalóeszközökkel
2. konyhai mérleg, mérőedények
3. tűzhely sütővel, mikrohullámú sütő, szagelszívó
4. hűtőszekrény fagyasztóval
5. konyhai kisgépek – vízforraló, kenyérpirító, szendvicssütő, robotgép, turmixgép
6. kéttálcás mosogató, mosogatógép
7. takarítóeszközök, porszívó
8. mosdótál, automata mosógép, ruháskosár, ruhaszárító
9. vasalódeszka, vasaló
10. varróeszközök
11. kerti szerszámok

#### Szemléltető eszközök

1. tankönyvek, szakácskönyvek, gasztronómiai folyóiratok, kiadványok, filmek
2. a tevékenységekkel kapcsolatos fotók, folyamatábrák, képek a munkafázisokról és

minta munkadarabok

3. IKT- eszközök (számítógép, televízió, táblagép, dvd- lejátszó, kamera,)

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraterv

|                                     |               |
|-------------------------------------|---------------|
| <b>Évfolyamok</b>                   | <b>11-12.</b> |
| <b>Heti órakeret</b>                | 8             |
| <b>2 éves órakeret</b>              | 576           |
| <b>Ebből kötött</b>                 | 518           |
| <b>Szabadon tervezhető órakeret</b> | 58            |

A készségfejlesztő kerettanterv témáinak feldolgozására javasolt időkeret

| <b>Témakör / Évfolyam</b>           | <b>11-12.</b> | <b>11.</b> | <b>12.</b> |
|-------------------------------------|---------------|------------|------------|
| <b>1. Konyhatechnika</b>            | 240           | 120        | 120        |
| <b>2. Takarítás</b>                 | 72            | 36         | 36         |
| <b>3. Mosás</b>                     | 32            | 16         | 16         |
| <b>4. Vasalás</b>                   | 32            | 16         | 16         |
| <b>5. Varrás</b>                    | 80            | 40         | 40         |
| <b>6. Virágápolás</b>               | 32            | 16         | 16         |
| <b>7. Lakáskultúra</b>              | 30            | 15         | 15         |
| <b>Szabadon tervezhető órakeret</b> | 58            | 29         | 29         |

|                                    |                                                                                                                                                          |                      |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>1. Konyhatechnika</b>                                                                                                                                 | <b>Órakeret: 240</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Balesetvédelmi alapismeretek; konyhai eszközök ismerete; higiéniai alapismeretek.                                                                        |                      |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | Tevékenységnek megfelelő eszközöket, gépeket tudjon kiválasztani, ételkészítési munkafázisokat önállóan végezni, minél kevesebb segítséggel bevásárolni. |                      |

## Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények

### Fejlesztési feladat

1. Konyhai gépek funkciójának, működésének megismerése, adekvát használatuk elsajátítása.
2. A munkatevékenységeknek megfelelő alapanyagok, eszközök, elektromos berendezések kiválasztása.
3. Jártasság kialakítása a konyhai eszközök használatában és a vásárlási gyakorlatban.
4. Kitartó, precíz, önálló munkavégzés.

### Ismeretek

1. Konyhai eszközök, gépek működése, funkciója, felhasználási területek.
2. Étkezési szokások, egészségtudatos táplálkozás, egészséges ételek.
3. Vásárlási szokások, illetudó viselkedés és segítségkérés.
4. Élelmiszerek, alapanyagok, ételtárolás.
5. Ételtartósító eljárások.
6. Mértékegységek és mérőeszközök.
7. Ételkészítési munkafázisok: alapanyagok beszerzése, előkészítése, főzés/sütés, mosogatás, rendrakás.
8. Terítés: hétköznapi, ünnepi, vendégvárás.
9. Balesetveszélyes helyzetek és azok elkerülésének módjai.

### Tevékenység

1. Konyhai eszközök csoportosítása, kiválasztása megadott szempontok szerint.
2. Élelmiszerek, alapanyagok megnevezése, csoportosítása.
3. Étrend, menüsorok összeállítása.
4. Vásárlási gyakorlat szituációs játékban és üzletekben.
5. Mérőeszközök használata
6. Egyszerű étel elkészítése, elfogyasztása, egyes

|                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7. munkafázisok önálló végzése.<br>8. Hulladékok szétválogatása, szelektív hulladékgyűjtés.<br>9. Rendrakás, felmosás, mosogatás.<br>10. Hétköznapi és alkalmi terítés gyakorlása.<br>11. Az étel tárolásának módjai, beszélgetés. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                    | evőeszköz, étkészlet, vendégvárás<br>étrend, menüsor, romlandó, szavatossági idő, elektromos gépek (pl.: szendvicssütő, konyhai robotgép, turmixgép, vízforraló), konyhai eszközök (pl.: digitális mérleg, téstaszűrő, konzervnyitó)<br>Az eddig használt fogalmak bővítése, helyes használatuk. |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                         |                     |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>2. Takarítás</b>                                                                                                                                                                                                                                     | <b>Órakeret: 72</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Takarító eszközök és néhány takarítási munkafázis ismerete.                                                                                                                                                                                             |                     |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | 1. Takarítási munkafázisokat minél önállóbban végezni. A tisztítószerket a célnak megfelelően kiválasztani és mértékkel használni.<br>2. Megtanulni a háztartási hulladék szelektív gyűjtésének módját. A munkákat kitartóan és körültekintően végezni. |                     |

| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Fejlesztési feladat <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Igény kialakítása a környezet tisztaságára és a rendre.</li> <li>2. Tájékozottság a napi, heti és nagytakarításban.</li> <li>3. Tudja a tisztítószer, vegyszerek helyes használatát és adagolásukat.</li> <li>4. Megismerni a háztartási gépek tisztán tartását és balesetvédelmi szabályait.</li> <li>5. Tudja elkülöníteni a különböző hulladékokat.</li> <li>6. Önállóan, de felügyelet mellett hatékony részvétel a lakókörnyezet és lakásgondozási műveletekben.</li> <li>7. Tudja a porszívót és a szőnyegtisztító- gépet balesetmentesen</li> </ol> |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| használni.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                |
| 8. A használati utasítások megértése és követése.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                |
| <p>Ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A takarítás rendszere, a mindennapi, heti egyszerű takarítási teendők.</li> <li>2. Nagytakarítás - részmozzanatok begyakoroltatása, megfelelő sorrend betartása.</li> <li>3. Konyhai gépek és eszközök takarítása.</li> <li>4. Szelektív hulladékgyűjtés.</li> <li>5. A lakás és lakókörnyezet gondozása.</li> <li>6. Őszi takarítás, ablak, ajtó lemosás, bútortisztítás.</li> <li>7. Udvar, kert rendberakása.</li> <li>8. Tavaszi nagytakarítás.</li> <li>9. Szőnyegtisztító-, takarítógép használata.</li> <li>10. Gépek kölcsönzésének gazdaságossága és szabályai.</li> <li>11. Balesetvédelemi szabályok és előírások.</li> <li>12. Piktogramok.</li> </ol> <p>Tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A napi takarítási teendők elvégzése a tankonyhában, osztályteremben, illetve az otthoni lakás tisztán tartása.</li> <li>2. A nagytakarítás folyamatának önálló elvégzése, annak irányítással történő összekapcsolása a nagytakarításban.</li> <li>3. Mosogatógép helyes használata.</li> <li>4. Hulladékok elkülönítése.</li> <li>5. A takarítási munkák megszervezése.</li> <li>6. A használt vegyszerek tárolásának és alkalmazásának szakszerű módjának gyakorlása. (használati utasítás elolvasása, értelmezése, piktogramok ismerete).</li> <li>7. Piktogramok értelmezése.</li> </ol> |                                                                                                                                                |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | <p>takarító eszközök és takarító- és tisztítószer</p> <p>kölcsönzés, szelektálás, szőnyegtisztító gép</p> <p>maró hatású, elzárva tartandó</p> |

|                                    |                                                                                                                                                            |                     |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>3. Mosás</b>                                                                                                                                            | <b>Órakeret: 32</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | 1. Textíliák, ruhaneműk fajtáinak ismerete.<br>2. A tisztaság fontossága                                                                                   |                     |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | Tudjon kézzel kimosni egy-egy ruhadarabot, egyre nagyobb önállósággal kezelni a mosógépet, kiválasztani a mosáshoz és öblítéshez szükséges tisztítószeret. |                     |

| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |  |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p><b>Fejlesztési feladat</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Reális, megvalósítható igényességet kialakítani az öltözködéssel kapcsolatban.</li> <li>2. Tudni, hogy az ápolt, jó megjelenésért mit kell tenni.</li> <li>3. Válgják szokássá a személyes ruházat tisztántartása.</li> <li>4. Tudja felsorolni a mosás eszközeit.</li> <li>5. Tudja csoportosítani a mosnivalót és a szükséges mosószert.</li> <li>6. Ismerje a mosószerek adagolását, öblítés fázisait.</li> <li>7. Megismerni a kezelési utasítások jeleit.</li> <li>8. Megismerni a helyes ruhatárolási módokat.</li> </ol> <p><b>Ismeretek</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A mosás munkafázisai, eszközei.</li> <li>2. Mosószerek alkalmazásának szempontjai, adagolás.</li> <li>3. Kézi mosás, gépi mosás, vegytisztítás.</li> <li>4. Teregetés, szárítás.</li> <li>5. Mosóprogramok, szárítóprogramok beállítása.</li> <li>6. Balesetvédelem gépi és kézi mosás esetén.</li> <li>7. Különleges mosási problémák, gallérok, kötöttárúk.</li> <li>8. Saját ruhanemű tisztántartása, megfelelő tárolása (fogason, hajtogatva).</li> </ol> |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Tevékenység</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Mosógépek fajtáival ismerkedés - látogatás, műszaki cikkek szaküzletében.</li> <li>2. A mosószerválaszték áttekintése (a választás szempontjai: ára, milyen célra kívánom használni? –folttisztító hatás, színes textil, alapanyag), használati utasítás és adagolás.</li> <li>3. Az ismeretek alapján a kézi és gépi mosás, teregetés önálló végzése felügyelet mellett.</li> <li>4. Látogatás ruhatisztító szalonba.</li> <li>5. Tisztasági szabályok gyakorlása.</li> <li>6. Ruhadarabok hajtogatása.</li> <li>7. Ruhadarabok elhelyezése fogason (szoknya-, nadrág-, csiptetős fogas), évszaknak megfelelő ruhanemű előkészítése, a nem használtak tárolása.</li> </ol> |                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | energiatakarékos mosógép, szárítógép,<br>víz hőfoka, áztatás, előmosás, mosás, öblítés, fehérítés, keményítés,<br>vegytisztítás, szolgáltatás, vállfa, csiptető, fogas, védőhuzat, molyirtó,<br>szekrényillatosító |

|                                    |                                                                                                                      |                     |
|------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>4. Vasalás</b>                                                                                                    | <b>Órakeret: 32</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Textíliák, ruhaneműk fajtáinak ismerete.                                                                             |                     |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | Egyszerű ruhaneműket felügyelet mellett önállóan, nagyobb darabokat segítséggel kivasalni a balesetek elkerülésével. |                     |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                               |  |
| <b>Fejlesztési feladat</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Megismerni és elsajátítani a vasalás fázisait és a műveletek sorrendjét.</li> <li>2. Legyen képes a ruhadarabokat simára vasalni.</li> <li>3. Vasaljon önállóan (felügyelet mellett), hajtogasson ruhát.</li> </ol> |  |

#### Ismeretek

1. A vasalás eszközei, vasalási technikák.
2. A vasaló beállításai (hőfok, gőzölés).
3. Vegytisztítás.
4. Ruhatárolás.
5. Balesetvédelem.

#### Tevékenység

1. Vasalás, gőzölős vasaló használata, konyharuha, terítő, ruhaneműk (póló, ing) vasalása felügyelet mellett egyre önállóbban.
2. A kivasalt darabok összehajtogatása, elhelyezése a megfelelő tároló helyre.
3. Vegytisztító látogatása, a vasalógép megismerése.
4. Balesetvédelmi oktatás.

|                 |                                                                                                                                                   |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fogalmak</b> | vasalódeszka, gőzölős vasaló, vegytisztítás<br>kifordítás, hajtogatás, vasalógép. Piktogramok jelentése, megéget,<br>esetleges égési seb ellátása |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                    |                                                                                                                                                                 |                     |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>5. Varrás</b>                                                                                                                                                | <b>Órakeret: 80</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Gondozott ruházat, jó megjelenés ismérvei.</li><li>2. Varrás alapkellékeinek ismerete.</li></ol>                       |                     |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | <ol style="list-style-type: none"><li>1. Önállóan kisebb ruhajavításokat elvégezni.</li><li>2. Segítséggel használati- és ajándéktárgyakat készíteni.</li></ol> |                     |

#### Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények

##### Fejlesztési feladat

1. Tudjon önállóan ruhát javítani (tű, cérna alkalmazása,

gomb felvarrása, akasztó felvarrása, szegés)

2. Tudja alkalmazni a munkadarabon a tanult hímzési technikákat.
3. Mutasson érdeklődést, aktivitást, legyen kitartó munkavégzés során.

#### Ismeretek

1. Varrás eszközei
2. Ruhajavítási műveletek, gomb felvarrása, szakadás bevarrása
3. Kézi- és gépi varrás alapjai
4. Öltésfajták és alkalmazási területeik
5. Hímzés (pl.: keresztszemes, gobelin)
6. Varrással, hímzéssel készült ajándéktárgyak
7. Népviseletek
8. Nem kötelezően: a horgolás, kötés anyagának, eszközeinek megismerése

#### Tevékenység

1. Tű, cérna használata.
2. Leszakadt gomb felvarrása, rojtos szél beszegése, akasztó felvarrása.
3. Látogatás egy varrodába.
4. Fércöltés, gépöltés.
5. Boszorkányöltés, pelenkaöltés alkalmazása.
6. Az eddig tanult öltésfajták gyakorlása és alkalmazása.
7. Hímzési előkészületek, megtervezése, öltésfajta kiválasztása.
8. Egyszerűbb darabok készítése segítséggel.

#### Fogalmak

A varrással kapcsolatos fogalmak bővítése, ismételése.

Öltésfajták: kézi öltés/fűzőöltés, láncöltés, tisztázó/cikcakköltés, keresztöltés, szegő/pelenkaöltés, boszorkányöltés

|                                    |                                                                                                      |                     |
|------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>6. Virágápolás</b>                                                                                | <b>Órakeret: 32</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Növények tulajdonságainak, szükségleteinek ismerete, virágápolási alapkellékek.                      |                     |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | Cserepes virágot gondozni, átültetni, szobanövényeket esztétikusan elrendezni a lakás helyiségeiben. |                     |

| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                   |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Fejlesztési feladat</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Igény kialakítása a szobanövények tartására, megismerni szakszerű gondozásukat.</li> <li>2. Igénye legyen az esztétikus, szép virágkompozíció elkészítésére.</li> </ol> <p><b>Ismeretek</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Irányítással cserepes virágok ültetése, gondozása.</li> <li>2. Vágott virágok gondozása.</li> <li>3. Virágfajták ismerete.</li> <li>4. Virágvásárlás, illemtudó viselkedés szabályai.</li> <li>5. Virágkompozíciók.</li> </ol> <p><b>Tevékenység</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Virágültetés, palántázás, gondozás.</li> <li>2. Vágott virág vázába tétele, gondozása.</li> <li>3. Szobanövények, vágott virágokat, mezei virágok megkülönböztetése.</li> <li>4. Virágbolt látogatása.</li> <li>5. Virágkompozíció készítése száraz és élő növényekből - virágcsokor, koszorú, fali dekoráció, ajtódísz.</li> </ol> |                                                                                                                                   |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | agyag granulátum, ültetőfa, tápoldat, virágtetű irtó szer, kompozíció, szárazvirág, asztaldísz, adventi koszorú, ragasztópisztoly |

|                                    |                                                                                                                                                                                                               |                     |
|------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>7. Lakáskultúra</b>                                                                                                                                                                                        | <b>Órakeret: 30</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Lakás helyiségeinek, funkciójuknak ismerete.                                                                                                                                                                  |                     |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Igény kialakítása az esztétikus, harmonikus lakókörnyezetre.</li> <li>2. Saját elképzeléseket kifejezésre juttatni, megvalósítani a lakberendezés során.</li> </ol> |                     |

| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Fejlesztési feladat</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A lakás, iskola különböző helyiségeinek magabiztos felismerése és a berendezési tárgyak, kiegészítők csoportosítása helyük, funkciójuk szerint.</li> <li>2. Megismerni a lakás praktikus díszítését, kiegészítőket; az elméleti ismeretek gyakorlati alkalmazása.</li> </ol> <p><b>Ismeretek</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A lakás helyiségei és berendezési tárgyai.</li> <li>2. A lakás beosztása, alaprajza.</li> <li>3. Lakberendezési kiegészítők.</li> <li>4. Színek, bútorok, kiegészítők elhelyezésének szerepe a lakásban.</li> <li>5. Makett, modell, babaház</li> </ol> <p><b>Tevékenység</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A különböző helyiségek felsorolása és berendezési tárgyak, bútorok megkülönböztetése, válogatása.</li> <li>2. A lakás lerajzolása és beosztása.</li> <li>3. Kiegészítők megismerése.</li> <li>4. Irányítással készítsen babaházat és rendezze be a már megismert berendezési tárgyakkal.</li> </ol> |

|                                                                                             |                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| 5. Tanulmányi séta (lakberendezési áruház, lakások), lakberendezési újságok tanulmányozása. |                                                          |
| <b>Fogalmak</b>                                                                             | zsúfolt, kényelmes, időtálló, harmonikus<br>méretarányos |

## PALÁNTANEVELŐ KÉSZSÉGFEJLESZTŐ KERETTANTERV

### **Célok**

1. A tanulók elsajátítják az alapvető kertészeti tevékenységeket.
2. A tanulók elsajátítják a szükséges készségeket egyéni képességek szerinti differenciálás és a szükséges irányítás és segítségnyújtás mellett.
3. Bővülnek a tanulók munkavállalói alapismeretei.
4. A tanulók a gyakorlatok során megismerkednek a munkaerő-piaci lehetőségekkel.
5. A tanulóban olyan jól hasznosítható szakmai tudást alapoz meg, amely lehetőségeik függvényében adaptálható mindennapi életükbe.
6. Személyi specifikumaihoz, lehetőségeikhez igazítottan kialakul a potenciális munkavállalói réteghez tartozás érzése és lehetősége.

### **Feladatok**

1. Feltárni és segíteni az épen maradt részképességeket, támogatni az érdeklődés és tehetség alapján kialakuló tanulói tevékenységeket.
2. Alapfokú növénytani ismeretek elsajátítása, a praktikus kertészeti tevékenységek elvégzéséhez.
3. Válgon képessé a tanuló az egyszerűbb kerti munkafolyamatok lehetőség szerinti minél önállóbb kivitelezésére.
4. Elmélyül és automatizálódik a kertészeti tevékenységek során megismert eszközök, kellékek rendeltetésszerű adekvát használata.
5. Természetessé válik az óvatos eszközhasználat és munkavégzés, a balesetvédelmi szabályok betartása.

### Eszközigény

1. vetőmagok, szaporítóanyagok, fűszermagok, palántanövények
2. műtrágyák, növényvédő szerek, permetszerek
3. kézi- és háti permetezőgép
4. talajművelő eszközök (ásó, kertészeti gereblye, lombseprű)
5. kézikocsi, talicska
6. ültetőfa, öntözőkanna, zsineg
7. szaporító láda, lehúzó-fa, cserép
8. vödör, lapát, vasvilla

9. lombseprű, vesszőseprű, cirokseprű
10. hulladékgyűjtő és -tároló edények szelektív hulladékok gyűjtésére, tárolására
11. műanyag rekesz, metszőolló
12. kézi és motoros fűnyíró
13. kézi és gépi sövénynyíró (fű szegélynyíró olló, virágolló)
14. rotációs kapa
15. mosó – fertőtlenítő berendezés
16. meszelő – és festő szerszámok
17. kerti esőztető berendezések
18. különböző méretű létrák
19. munkaruha, sapka, bakancs
20. védőszemüveg, védőkesztyű
21. gázmaszk, pormaszk, gumicsizma
22. teleszkópos ablakmosó
23. cirokseprű
24. vízlepergető
25. fűszerháló
26. fűszerzsák
27. üvegcsék, téglék, spatula (olajok, kenőcsök készítéséhez)
28. zsineg
29. tárolási eszközök (dobozok, zacskók, tálcák)
30. paprikacsumázó
31. fóliahegesztő
32. gumikesztyű

A tanterv teljesítéséhez javasolt óraterv

|                                     |               |
|-------------------------------------|---------------|
| <b>Évfolyamok</b>                   | <b>11-12.</b> |
| <b>Heti órakeret</b>                | 12            |
| <b>2 éves órakeret</b>              | 864           |
| <b>Ebből kötött</b>                 | 778           |
| <b>Szabadon tervezhető órakeret</b> | 86            |

A tantárgy témáinak feldolgozására javasolt időkeret

| <b>Témakör / Évfolyam</b>                          | <b>11-12.</b> | <b>11.</b> | <b>12.</b> |
|----------------------------------------------------|---------------|------------|------------|
| <b>1. Átfogó, alapozó, általános ismeretek</b>     | 180           | 90         | 90         |
| <b>2. Palántanövények</b>                          | 216           | 108        | 108        |
| <b>3. Fűszer – és gyógynövénytan</b>               | 122           | 61         | 61         |
| <b>4. Termesztési ismeretek</b>                    | 130           | 65         | 65         |
| <b>5. Talajművelés kézzel és kerti kisgépekkel</b> | 130           | 65         | 65         |
| <b>Szabadon tervezhető órakeret</b>                | 86            | 43         | 43         |

|                                    |                                                                                                                                     |                      |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>1. Átfogó, alapozó, általános ismeretek</b>                                                                                      | <b>Órakeret: 180</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | 1. Baleset védelmi ismeretek.<br>2. Ismerje a legfontosabb kerti szerszámokat.                                                      |                      |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | 1. Szerezzon a tanuló pontos ismereteket a kertben használható kéziszerszámokról.<br>2. Szakszerű és biztonságos szerszámhasználat. |                      |

| Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési feladat</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A tanuló kerüljön megfelelő munkavállalási alapismeretek birtokába,</li> <li>2. A tanuló tudja minél nagyobb önállósággal megtervezni a munkafolyamatot és kiválasztani a szükséges alapanyagokat, eszközöket,</li> <li>3. A tanuló legyen képes a biztonságos és balesetmentes vegyszerhasználat kivitelezésére.</li> </ol> <p>Ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Munkavállalói ismeretek.</li> <li>2. A kertészeti berendezések és eszközök általános tulajdonságainak bemutatása üzemben kívül és munka közben.</li> <li>3. Ismerkedés a vegyszerekkel</li> <li>4. Adagolási eljárások</li> </ol> <p>Tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A munkavállalással, munkába állással kapcsolatos ismeretek elsajátítása.</li> <li>2. Az elvégzendő feladatoknak leginkább megfelelő eszközök, berendezések helyes kiválasztása, használatának elsajátítása. A velük történő balesetmentes munkavégzés szabályai.</li> <li>3. Vető és ültető kéziszerszámok szabályos használata. Növényvédelmi eljárások eszközeinek használata.</li> <li>4. Munkafolyamatok és menete.</li> </ol> |                                                                                                                                           |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>Piktogram, balesetvédelem, elsősegély, munkaruha, növényvédő szerek, permetszerek.</p> <p>Kertészeti munkafolyamatok alapfogalmai.</p> |

|                                    |                                                                                                                             |                      |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>2. Palántanövények</b>                                                                                                   | <b>Órakeret: 216</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Rendelkezzon ismeretekkel a különböző növényekről. Egyszerűbb kerti munkák ismerete.                                        |                      |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | Legyenek alapvető növénytani ismeretei. Szerezzen ismereteket a palántanevelésről, szaporítási-, betakarítási eljárásokról. |                      |

| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Fejlesztési feladat</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A tanuló ismerje és nevezze meg a növényi szervek (gyökér, szár, levél, virág, termés) részeit, típusait,</li> <li>2. A tanuló ismerje hazánk éghajlati és talajadottságait,</li> <li>3. A tanuló ismerje a palántanevelési módokat.</li> </ol> <p>Ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A növények felépítése, életjelenségei.</li> <li>2. Éghajlat, környezet.</li> <li>3. Növények tipizálása.</li> <li>4. Palántanevelési módok.</li> <li>5. Ültetési munkálatok.</li> <li>6. Szaporítási ismeretek.</li> <li>7. Betakarítási eljárások, módszerek.</li> </ol> <p>Tevékenység</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A tanuló ismerje a növények részeit, a szerves anyagfelépítésének főbb lépéseit, a különböző szaporodási módokat.</li> <li>2. A kerteket és a parkokat alkotó növények élet-feltételei (talaj, víz, levegő, napfény).</li> <li>3. A növények növekedését befolyásoló éghajlati tényezők.</li> <li>4. Csoportosítás.</li> <li>5. Palántanevelési módok.</li> <li>6. Az elvégezendő feladatoknak megfelelő eszközök, berendezések kiválasztása és helyes alkalmazása növények megismerése, felismerése.</li> </ol> |

|                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 7. A különféle dísznövények és zöldségek palántáinak kiültetése. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Fogalmak</b>                                                  | <p>Időjárás elemeinek ismerete, éghajlat változásai.</p> <p>Konyhakerti palánták, melegházi palánták, hidegágyi palánták.</p> <p>Palántanevelési módok:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Tűzdeléses</li> <li>- Tűzdelés nélküli</li> <li>- Tápkockás (földlabdás) tálcás, cserepes, kiskonténeres palántanevelés</li> </ul> |

|                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                 |                      |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>3. Fűszer – és gyógynövénytan</b>                                                                                                                                                                                                                            | <b>Órakeret: 122</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Növénytani ismeretek.                                                                                                                                                                                                                                           |                      |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Szerezzon jártasságot a növények gondozásában, ápolásában.</li> <li>2. Legyen képes megkülönböztetni a gyógy és fűszernövényeket; ismerje azok gondozási, ápolási folyamatait és felhasználásának módjait.</li> </ol> |                      |

| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |  |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <p>Fejlesztési feladat</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A tanuló ismerje és nevezze meg a fűszernövény részeit. (gyökér, szár, levél, virág, termés) Jellemezze a növényeket külső megjelenésük alapján,</li> <li>2. A tanuló szerezzon jártasságot a növények gondozásában, ápolásában,</li> <li>3. A tanuló ismerje a gyógyításra alkalmas növényfajtákat, alkalmazásukat és hatásukat (fertőtlenítő, gyulladás csökkentő, nyugtató stb.)</li> </ol> <p>Ismeretek</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. A fűszerkert és gyógynövénykert alapanyag feltételeinek megismerése.</li> </ol> |  |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Talajművelő eszközök használata mellett történő ápolási, gondozási eljárások.<br>3. Házi patika, ápoláshoz hasznosítható praktikus ismeretek (szépészeti, egészségvédelmi).<br>4. Betakarítási eljárások, módszerek.                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| Tevékenység<br>1. Gyógynövények felismerése, válogatása, csoportosítása.<br>2. A betanított módszerek mellett történő ritkítási, betakarítási, tárolási műveletek végrehajtása.<br>3. Évszakonkénti mezőgazdasági munkák megismerése és végzése.<br>4. Tartósítási eljárások.<br>5. Szárítás, fagyasztás, olajkészítés, zsákolás, tárolás. |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| <b>Fogalmak</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Zsálya, citromfű, levendula, menta, körömvirág, oregánó, bazsalikom, kakukkfű, kamilla, fűszerpaprika, cickafark, rozmarin, mustármag, kömény fogalmi meghatározásai. Kamilla főzet, sebkezelő gyógynövények, jótékony elixírek. Fáradt talaj, beteg palánta, virágba fordulás, metszés, túl sok növény kis helyen, öntözés. |

|                                    |                                                                       |                      |
|------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>4. Termesztési ismeretek</b>                                       | <b>Órakeret: 130</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Rendelkezzon ismeretekkel az alapvető szaporítási módokról.           |                      |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | Ismerje meg a termőtalajt és a termőképességének fenntartási módjait. |                      |

|                                                                                                                                                                                                            |  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b>                                                                                                                                                 |  |
| Fejlesztési feladat<br>1. A tanuló ismerje fel a kertészeti termesztésben előforduló termesztő berendezéseket, termesztő-edényeket, kertészeti szerszámokat, tudja felhasználási lehetőségeiket, szakszerű |  |

használatukat,

2. A tanuló ismerje a főbb talajtípusokat,
3. A tanuló ismerje a talajművelés célját, idejét, módjait,
4. A tanuló ismerje a trágyázás célját, idejét, módjait,
5. A tanuló ismerje meg az öntözés szerepét, jelentőségét,
6. A tanuló legyen tisztában a növényvédelem jelentőségével, feladataival.

#### Ismeretek

1. A kertészeti termesztés tárgyi feltételei.
2. Talaj típusok.
3. Talajművelés.
4. Trágyázás.
5. Öntözés.
6. Növényvédelem.

#### Tevékenység

1. A kertészeti termesztésben előforduló termesztő berendezések (üvegházak, növényágyak, fóliás berendezések), kiegészítő építmények (tárolók), termesztő edények (cserepek, szaporító ládák, - tálcák), kertészeti szerszámok (ásó, gereblye, kapa, metszőolló stb.) megismerése.
2. A talaj képződése és fogalma. A talajok összetétele. A talajok fontosabb tulajdonsága
3. Talajművelési eljárások, azok eszközei, gépei
4. A trágyázás célja. A trágyafélék csoportosítása
5. Az öntözés jelentősége
6. A növényvédelem jelentősége, feladata

#### Fogalmak

Üvegház, fólia, ágyás fogalma.

|                                    |                                                                                                                                                                                                              |                      |
|------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>Tematikai egység</b>            | <b>5. Talajművelés kézzel és kerti kisgépekkel</b>                                                                                                                                                           | <b>Órakeret: 130</b> |
| <b>Előzetes tudás</b>              | Talajtani ismeretek. Kerti eszközök, berendezések pontos ismerete.                                                                                                                                           |                      |
| <b>Tantárgyi fejlesztési célok</b> | 1. A tanuló értse meg a környezetvédelem fontosságát.<br>2. A tanulónak legyenek ismeretei a talajművelés különböző módszereinek hatékonyságáról, a köztük levő különbségekről, eltérő alkalmazásuk okairól. |                      |

|                                                            |
|------------------------------------------------------------|
| <b>Követelmények – Ismeretek/fejlesztési követelmények</b> |
|------------------------------------------------------------|

#### Fejlesztési feladat

1. A tanuló legyen képes a szabályos ismeretek alkalmazása során a megfelelő eszközök tárgyak kiválasztására, és annak megfelelő helyen és sorrendjében történő használatára,
2. A tanuló a gyakorlati órákon megszerzett tapasztalataival képes legyen a külső gyakorlati helyszíni tevékenységek lehetőség szerinti önálló elvégzésére,
3. A tanuló sikeresen tudjon környezetéhez aktívan alkalmazkodni, azt megóvni és fejleszteni,
4. A tanuló legyen tisztában a védelmi funkciók hasznos szerepével, fontosságával.

#### Ismeretek

1. A kert, a park, a zöldterület fogalma, jelentősége, szerepe környezetünkben
2. Díszfák, díszcserjék gondozása
3. Gyepápolási ismeretek
4. Hulladékgazdálkodás
5. Környezetvédelem
6. Parkok eszközeinek védelme és védelmi feladatok hasznossága

#### Tevékenység

1. Kertek, parkok növényeinek és tárgyainak gondozása.
2. Növények nevelése, gondozása

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                                                                  |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3. Komposztálás</p> <p>4. Műtrágyák növényvédő szerek biztonságos és rendeltetésszerű használata.</p> <p>5. Szelektív hulladékgyűjtés.</p> <p>6. Fagytelenítési eljárás során a téli időszak védelmi feladataival való megismertetés. Park és udvari eszközök anyagának védelme, azok munkafolyamatainak egyszerűbb elvégzési és karbantartói folyamatai.</p> |                                                                                  |
| <p><b>Fogalmak</b></p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <p>szelektív hulladékgyűjtés fogalmai, fagytelenítés, komposztálás, műtrágya</p> |